N°. 182. DINGSDAG 2 AUGUSTUS. A°. 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort

1°. een BIJVOEGSEL,

bevattende eene reeks per overlandpost aangebragte tijdingen enz.

2°. een BIJBLAD,

bevattende een gedeelte van het verslag der commissie van rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het wetsontwerp tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van de ***Zuiderspoorwegen.***

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* doen te weten dat, wegens herstellingen aan de brug liggende voor den Goudschen Weg, over de Vest, de vaart door die brug op Woensdag den 3 en Donderdag den 4 dezer maand zal zijn afgesloten.

Rotterdam den 1 *Augustus* 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, STORM VAN 'S GRAVESANDE. *de Burgemeester,* J. F. HOFFMAN.

BUITENLAND.

PARIJS den 31 Julij.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De tijdingen uit Engeland zijn van dien aard dat zij de publieke opinie moesten geruststellen omtrent het karakter der verhouding tusschen de beide regeringen, — en echter is de publieke opinie niet gerustgesteld. De handel, die gedurende den oorlog vrij levendig is geweest en zich zelfs merkelijk had ontwikkeld, ondervindt eene belemmering, welke zelfs de minst vreesachtigen in Parijs bekommert; de fabriekarbeid verkeert in een tijdperk van blijkbare stremming. Men geeft daarvan de schuld niet aan den vrede, maar men ducht verwikkelingen van allerlei aard, die eerstdaags kunnen voortvloeijen uit de verstoring onzer goede verstandhouding met Engeland. Deze staat van zaken is zigtbaar in een aantal op zich zelf staande feiten: de daling in de prijzen der grondstoffen in onze havens en de middelpunten onzer fabrieknijverheid; het afdanken van een aantal arbeiders in de fabrieken: het wegblijven der bestellingen in steden zoo als Lyon, St. Étienne, Bordeaux, Rouen, Rijssel, enz. Het is een opmerkelijk verschijnsel ten onzent dat niets den algemeenen staat der zaken meer drukt dan eene valsche positie, en er kan voor Frankrijk geene valschere positie bestaan dan die waarin het voor het oogenblik door zijne politiek is geplaatst tegenover Europa en tegenover Engeland in het bijzonder.

Uit Italië verneemt men heden dat in Toskane het volk zich gereed maakt om zijne wenschen in de verkiezingen uit te spreken. De heer Buoncompagni, buitengewoon commissaris der Sardinische Regering, verlaat heden Florence, ten einde aan de openbare meening volkomen vrijheid te laten. De heer Ricasoli, minister der voorloopige Regering en voorstander der aanhechting bij Piemont, blijft aan het hoofd der zaken. De tijd zal leeren of Frankrijk en Engeland op dit punt eenstemmig zullen blijven en aan de bevolking der Hertogdommen de vrijheid zal worden gelaten tot het kiezen van hunnen Regeringsvorm. Wat Parma betreft, zoo geloof ik, dat de Keizer zich tot niets heeft verbonden en dat de ontvangst van den heer Pallavicini beleefd is geweest, maar dat zijne zending geen vrucht heeft gedragen.

Reeds meermalen schreef ik u over den toestand der dagbladpers onder het Keizerlijk Regeringstelsel. Die toestand is op het punt eene nieuwe organisatie te ondergaan. Daar de heer de la Guéronnière eenige dagen ongesteld is geweest, heeft de questie vertraging ontmoet. De heer Salles, chef de bureau aan de afdeeling drukpers bij het Ministerie van binnenlandsche zaken, is benoemd geworden tot prefect van het departement de la Creuse; de leiding van de openbare meening is van nu af uitsluitend opgedragen aan den heer de la Guéronnière. Ik heb u het gerucht medegedeeld volgens hetwelk laatstgenoemde den Minister van binnenlandsche zaken, den Hertog van Padua, zou vervangen. Het is door een aantal dagbladen opgenomen en algemeen verspreid geworden en heeft aanleiding gegeven tot eene groote verkoeling tusschen den werkelijken Minister en den Minister op zigt.

Maar ik kom terug tot de organisatie van de dagbladpers. De heer de la Guéronnière (deze inlichtingen zijn afkomstig uit eene goede bron en ik geloof niet dat zij nog algemeen bekend zijn) zal belast blijven met het toezigt over de Parijsche bladen en met aan die, welke meer of min de Regering voorstaan, de rigting te geven, welke haar het best kan dienen. Onder zijne bevelen zullen een zeker aantal inspecteurs der departementale pers werkzaam zijn (ten getale van acht, naar men mij gezegd heeft) eene soort van *missi Dominici*, op de wijze van de inspecteurs der prefectuur, die Frankrijk in groote afdeelingen onder zich zullen verdeelen. Zij zullen belast zijn, — en deze functiën zouden onbekend blijven aan het publiek, — zich achtereenvolgend in de verschillende hoofdplaatsen der prefectuur te begeven, waar altijd een blad wordt gevonden dat de Regering voorstaat; zij zullen den redacteur van dat blad de politieke gedragslijn voorschrijven, welke hij moet volgen, eenigen tijd op zulk eene plaats doorbrengen en dan weder gedurende 2 a 3 maanden den redacteur op zijn eigen wieken laten drijven. Dit stelsel, dat getuigt van de bedoeling der Regering om alles te centraliseren, zal althans één voordeel bezitten: het zal de redacteurs der dagbladen in de provincie onttrekken aan de dagelijksche, belemmerende en meestal onkundige inmenging der prefecten. De prefecten toch zijn, voor het grootst gedeelte, ten eenemale vreemd aan de gebruiken, aan de pligten zoowel als aan de regten der dagbladpers en beheerschen haar op eene wijze, die zelfs vaak schadelijk is voor de Regering. Ik wil u slechts één voorbeeld noemen.

Het was is den tijd van het proces van den heer de Montalembert. Een Parijzer correspondent zond een verslag omtrent deze zaak aan een dagblad in de provincie. Zijne voorstelling was zeer gunstig voor de Regering, ofschoon zijn oordeel den schijn bezat van onafhankelijkheid. De prefect (de heer E. Leroy van de Beneden Seine) liet den eigenaar van het blad bij zich ontbieden, verweet hem hevig de mededeeling der correspondentie, en diende eene klagt in bij het Ministerie van binnenlandsche zaken. Eenige dagen later begeeft de correspondent zich naar genoemd ministerie en spreekt daar met den heer Salles, die hem in alle opregtheid zijn compliment maakt over de bekwaamheid en den tact, waarmede hij over de zaak in questie had geschreven, terwijl hij hem verder mededeelt dat een prefect, — een prefect! — zich over hem beklaagd had, maar dat men op die klagt niet had geantwoord. Intusschen scheen men toch wel geantwoord te hebben, en het bewijs daarvan is, dat de prefect andermaal den redacteur van het blad liet ontbieden en dezen verzekerde dat hij het artikel de eerste keer niet zeer naauwkeurig had gelezen, maar dat hij bij eene tweede lezing den geest er van beter had begrepen en bevonden dat het zeer goed was geschreven.

Onder onze negentig prefecten kunnen natuurlijk slechts enkele uitstekende mannen worden gevonden; het is om dergelijke onhandigheden en belemmeringen te voorkomen dat de inspecteurs in het leven zouden worden geroepen. Ziedaar de goede zijde der zaak.

Maar er is ook eene slechte zijde aan. Het is deze dat men aan de pers geen schijn van vrijheid zelfs meer laat en haar behandelt als een groot kind.

De zending van Prins Napoleon naar Weenen om de stoffelijke overblijfselen van den Hertog van Reichstadt van daar over te brengen wordt tegengesproken. Zelfs schijnt het nog niet zeker of die overblijfselen zullen worden afgestaan. Intusschen wordt er te St. Denis druk gewerkt aan den grafkelder, bestemd voor de leden der Keizerlijke Familie.

Prins Jerôme is ernstig lijdende aan eene hartziekte.

— Jl. vrijdag heeft de Keizer, voor het eerst na zijne terugkomst uit Italië, een bezoek aan de hoofdstad gebragt. Hij is met zijn rijtuig de kaden en de straat Rivoli gepasseerd en werd met geestdrift begroet door de bevolking. Ten 6 ure is hij naar Saint Cloud teruggekeerd, waar gisteren middag een Kabinetsraad is gehouden.

— Prins Paul Esterhazy zal morgen door den Minister van buitenlandsche zaken in een bijzonder gehoor worden ontvangen.

— Een aantal werklieden is dezer dagen bezig met het in orde brengen van het kleine, maar bevallige paleis van het legioen van eer, waar eerlang de nieuw benoemde Kanselier dier orde, de maarschalk Pelissier, zijne woning zal vestigen.

— De Moniteur deelt mede dat te Saint Maur en in de groote vlakte aldaar toebereidselen worden gemaakt voor het kamperen der troepen, die uit Italië worden terug verwacht. Zij zullen ten getale van 80,000 zijn. Men verzekert dat zij allen tegen 12 of 13 op genoemde plaats zullen vereenigd zijn. Den 14 zal de plegtige intogt in de hoofdstad plaats hebben en het leger op het plein Vendôme voor den Keizer defileren.

— Eerstdaags worden vier afdeelingen des legers van Italië te Marseille verwacht.

— In de Zwitsersche Bondsvergadering heeft het wetsontwerp betreffende de militaire dienst van Zwitsers in het buitenland tot levendige discussiën aanleiding gegeven. Noch het voorstel van den Bondsraad omtrent dit punt, noch twee andere voorstellen uit den boezem der vergadering zelve voortgekomen, schenen eene genoegzame meerderheid te zullen verwerven. Nadat de discusssiën eenige dagen hadden geduurd, deed de afgevaardigde Escher den 26 dezer een voorstel, waarmede zich niet alleen de commissie maar ook de President van den Bond Stämpfli vereenigde en dat hoofdzakelijk hierop nederkomt: elke militaire dienst in het buitenland bij korpsen, die niet onmiddellijk behooren tot het nationale leger van den bewusten Staat, zoo als vrijkorpsen, vreemden-legioenen, enz., is, op straffe van gevangenis van een tot drie maanden en van het verlies der burgerlijke regten gedurende één tot vijf jaren, verboden; de wervers en allen, die tot de wervingen zullen medewerken, zullen met twee tot drie jaren gevangenisstraf, eene boete van hoogstens 1000 francs, en het verlies van hunne burgerregten gedurende 5 tot 10 jaren gestraft worden; daarentegen is het dienst nemen in geregelde legers veroorloofd, natuurlijk met in acht neming der wettelijke bepalingen. Op deze wijze kon het doel worden bereikt, door de groote meerderheid beoogd: opheffing van de dienst in gehuurde korpsen, zoo als die tot hiertoe bestond, zonder dat het krijgslustige gasten onmogelijk werd gemaakt zich in een vreemd leger te vormen. Het voorstel van den heer Escher werd met 59 tegen 10 stemmen aangenomen. De zitting is vervolgens verdaagd.

— Omtrent het doel der bijzondere zending van den heer de Reiset naar Italië verneemt men dat het zou bestaan in het bevorderen van des Keizers bedoelingen en inzigten ten aanzien der Hertogdommen. Geen diplomaat kon daartoe beter geschikt zijn dan hij, die in 1848 en 1849 eene groote rol gespeeld heeft te Turijn, Italië en het Italiaansche volk door en door kent en een slaaf is van den wil des Keizers. Het blijkt meer en meer dat deze merkelijk is afgeweken van zijn programma, volgens hetwelk aan de burgers der Italiaansche Staten de vrijheid zou worden gelaten om te beslissen ten aanzien van hunne politieke toekomst. Hetzij dan werkelijk uit vrees voor het revolutionair beginsel (de Keizerlijke regering is trouwens zeer veranderlijk in haar begrip van revolutionair en nationaal, daar zij, al naar gelang van omstandigheden, nu de eene dan de andere uitdrukking bezigt voor hetzelfde verschijnsel), hetzij met het oog op de voorwaarden te Villafranca overeengekomen; — Frankrijk schijnt in Midden-Italië te willen optreden als handhaver der legitimiteit en mede te zullen werken om Oostenrijk in staat te stellen zijn woord aan de verdreven of uitgeweken Hertogen in te lossen. Om aan deze zonderlinge inconsequentie, of liever aan deze schending van beloften een fraaijen schijn te geven, worden de teleurgestelde bevolkingen gepaaid met de geruststelling dat de gehate en verdreven despoten terug zullen keeren met eene liberale constitutie in de hand en met den goeden wil om haar eerlijk ten uitvoer te leggen. In welken zin men hier het woord liberaal moet opvatten, is tamelijk wel op te maken uit de stellige verzekering der Oostenrijksche bladen, dat de hervormingen welke, krachtens het tractaat van Villafranca, in de Italiaansche Staten moeten worden ingevoerd, meer in den geest van Oostenrijk, dan in dien van het gehate Piemont en zijne constitutie zullen uitvallen. Als drangredenen worden voor alsnog gebezigd: het vertrouwen op de wijsheid der bevolkingen, op hunne dankbaarheid aan den weldoener van Italië en het schoonklinkende woord Italiaansche nationaliteit. Mogten ze de gewenschte uitwerking eens niet hebben, wie weet hoe spoedig men dan de getrokken kanonnen en de bajonetten der Zouaven als deugdelijke argumenten zal zien aanwenden. Het berigt dat het legerkorps van den maarschalk Canrobert op den terugtogt uit Italië zijn weg zou nemen door de Hertogdommen en te Livorno worden ingescheept en dat de divisie van den generaal Trochu op de grenzen van Parma blijft toeven, is wel in staat daarvoor eenige vrees in te boezemen.

De Hertogin van Parma schijnt (behoudens de uitwerking welke het onderhoud van den Keizer met den heer Pallavicini alsnog kan hebben) minder gunstig bedacht te zijn geworden bij de onderhandeling te Villafranca. Oostenrijk heeft niet voor hare herstelling ingestaan, zoo als voor die van oneindig meer anti-nationale Vorsten, en dus is ook Keizer Napoleon vrij om voor haar niets te doen. De ongelukkige Vorstin, die niet van ganscher harte Italiaansch *durfde* en niet slaafsch Oostenrijksch *wilde* zijn, heeft, naar het schijnt, de gunst der beide Keizers verbeurd, door na haar vertrek uit Parma een brief te schrijven aan elk hunner, hetgeen haar nu door beide gelijkelijk ten kwade wordt geduid.

Hoe 't zij, ook voor haar zal de zaak misschien nog geschikt worden, daar de Keizerlijke Regering alles aanwendt, en het nieuwe Kabinet van Turijn aanspoort (of dwingt?) om eveneens alles aan te wenden ter herstelling der orde in Midden-Italië. Men kan niet ontkennen dat deze uitdrukking der half officiële organen eenigzins vreemd klinkt, daar, behoudens alleen het stellige verzet der volken tegen den terugkeer hunner vroegere Vorsten, de orde, voor zoo ver men weet, nergens wordt verstoord. De ware verstoring der orde zal pas beginnen, wanneer de jeugdige Erfgroothertog van Toskane, krachtens de abdicatie zijns vaders, en meenende dat het Volk de antipathie, welke na 1848 onuitroeibare wortels heeft geschoten, op eenmaal ter zijde zal stellen, met behulp van hetzij dan Fransche, hetzij Oostenrijksche troepen, zijn verloren Rijk zal trachten in bezit te nemen.

— De Presse deelt de navolgende dagorder van Garibaldi mede:

„Levero 19 julij 1859.

„Welke ook de loop zij der politieke gebeurtenissen, in de tegenwoordige omstandigheden moeten de Italianen noch de wapenen afleggen noch ontmoedigd worden; integendeel moeten zij hunne rijen versterken en aan Europa toonen dat zij, aangevoerd door den dapperen Victor Emmanuel, bereid zijn om, van nieuws af aan, de gevaren van den oorlog te trotseren, van welken aard die ook mogen zijn.

Generaal Garibaldi."

In een ander stuk, gedateerd van Breno 18 julij, geteekend door den kolonel Ardoin, worden de vrijwilligers aangespoord onder de wapenen te blijven. „De vrede, zoo heet het, is nog niet geteekend en wij moeten ons herinneren dat wij beloofd hebben onder de wapenen te blijven, nog zes maanden na het einde van den oorlog. Misschien zal, op een oogenblik waarin wij er het minst aan denken, nog eenmaal het sein van alarm worden gegeven."

Voorts heeft de beroemde aanvoerder der vrijkorpsen, in een schrijven aan den Gemeenteraad van Nizza, dezen zijn dank betuigd voor den eeredegen, hem door deze zijne geboortestad toegedacht. Hij zegt in zijn brief dat hij het weinige, door hem voor de heilige nationale zaak gedaan, beschouwt als zijn burgerpligt en dat, zoo zijn arm al eenmaal te zwak moge worden den eeredegen te voeren, zijn gemoed tot aan den laatsten zucht niets zal verliezen van zijne onbegrensde liefde voor zijn vaderland.

— Uit Napels meldt men den 27 dezer, dat er drie dagen lang feestelijkheden ter gelegenheid der troonsbeklimming des Konings hebben plaats gehad, en dat een Engelsch eskader van twaalf schepen aldaar gearriveerd was.

KEULEN den 31 Julij.

De reis van den Prins Regent naar Ems schijnt vooralsnog onbepaald te zijn uitgesteld.

— De Preuszische Zeitung behelst de volgende half-officiële verklaring:

„Door verschillende dagbladen, welker eerste bron het Mainzer Journal is, worden nog voortdurend geruchten verbreid, met het doel om Pruissen in betrekking te brengen tot de voorgewende bemiddelingsvoorslagen der onzijdige Mogendheden, die door genoemd blad openbaar gemaakt zijn. Er wordt namelijk beweerd, dat dit oorspronkelijk door Frankrijk te Londen medegedeeld ontwerp de billijking en goedkeuring van Pruissen gevonden heeft, en wel zoodanig dat Oostenrijk, bijaldien het zich aan de daarin vervatte voorwaarden niet onderwierp, noch stoffelijken noch morelen bijstand van Pruissen had mogen verwachten. Ook de Indépendance Belge behelst soortgelijke beweringen. Wij zijn gemagtigd tegen deze geheel ongegronde berigten onze verklaring van 23 julij te herhalen, die inhield dat, behalve de algemeene aanduidingen van een grondslag tot bemiddeling, zoo als die in de naar Londen en Petersburg gezonden en door ons medegedeelde Pruissische depêche van 24 junij vervat zijn, geene verdere bemiddelings voorslagen van de Koninklijke Regering uitgegaan, noch van eene andere zijde ter onzer kennis gebragt zijn. Tevens maken wij er opmerkzaam op dat, na de gisteren en heden door ons opgenomen telegrafische depêches der Pruissische ontkenning van die valsche geruchten, eene soortgelijke van de Engelsche en Russische Regering gevolgd is."

— Niet alleen in de Hannoversche Kamer, maar ook onder de bevolking daar en elders, doen zich dagelijks meer stemmen vernemen ter regtvaardiging der Pruissische politiek en tot aansluiting aan Pruissen. Tevens acht men het, bij den tegenwoordigen ingewikkelden toestand van Europa, niet wenschelijk het vroeger uitgesproken verlangen, om Pruissen den eersten en beslissenden stap te zien doen ter grondvesting der waarachtige Duitsche eenheid, thans vervulling te doen erlangen. Op dit oogenblik, meent men, moeten de hoofdbedoelingen der Pruissische politiek deze zijn: voortzetting en ontwikkeling van het goede regeringsstelsel naar binnen; bevestiging der goede verstandhouding met Engeland aan de eene en met Rusland aan de andere zijde.

— Te Weenen zegt men dat de Koning der Belgen in den loop dezer week in de badplaats Töplitz aankomen en het vroeger door Koning Frederik Willem III van Pruissen aldaar bewoond paleis betrekken zal. Dewijl de gezondheidstoestand van dien Vorst geenzins eene badkuur eischt, vermoedt men dat diplomatische onderhandelingen hem nopen eenige weken te Töplitz door te brengen, ja beweert zelfs dat daar eene zamenkomst tusschen hem, den Keizer van Oostenrijk en den Prins Regent van Pruissen zal plaats hebben. Ook de aartshertog Ferdinand Maximiliaan en diens Gemalin, de dochter van Koning Leopold, worden in die badplaats verwacht.

— Eindelijk heeft de Turksche Regering, na lang en rijp beraad, tot het vestigen der sedert lang aangekondigde crediet-instelling besloten, ter verkrijging van het waarvoor benoodigd kapitaal obligatien ten bedragen van 5 millioen Turksche ponden zullen worden uitgegeven, tot den interest van 6 ten honderd en binnen 24 jaren à pari aflosbaar. Het bestuur over die instelling, aan het hoofd waarvan de minister van finantien Hassib-pacha staat, is den 19 julij geïnstalleerd.

Per Telegraaf.

LONDEN den 1 Augustus.

Het stoomschip Asia is gearriveerd met tijdingen uit New-York van den 20sten ll. en 407.010 dollars aan specie. De geldmarkt was te New-York ruimer; wissel op Londen $10\frac{1}{4}$ a $10\frac{3}{8}$; Illinois $64\frac{3}{4}$ en dito bonds $83\frac{3}{4}$. Katoen gezocht, middling $11\frac{3}{4}$ c., suiker, tabak en vrachten flaauw. — Te New-Orleans den 19den katoen middl. $11\frac{1}{2}$ c. — Te Havannah den 14den suiker verlaten en vrachten flaauw. — De handel op Californie stil. — De stoombooten Washington, Borussia en Ariel waren te New-York aangekomen.

De Avon is te Southampton aangekomen met tijdingen van Rio-Janeiro van 9 julij. Koffij 5600 a 5700 reis; voorraad 65,000 b. Wissel op Londen $24\frac{1}{4}$.

PARIJS den 31 Julij.
Des avonds.

De Minister van Oorlog heeft last gegeven tot het afdanken van 150,000 man.

Volgens ontvangen berigt, heeft de nieuwe Groothertog van Toskane eene proclamatie in vrijzinnige geest uitgevaardigd. De provisionele Regering van Toskane heeft Garibaldi uitgenoodigd tot haar te komen; deze zal aan die uitnoodiging gevolg geven.

De maarschalk Vaillant heeft zijne toestemming niet verleend tot het geven van een banket door de Milanezen aan de Fransche troepen.

PARIJS den 1 Augustus.

De Keizer heeft gisteren audientie verleend aan den heer Kalergis, den markies de Villamarina en den ridder Desambrois.

Door den Moniteur wordt medegedeeld, dat monsr. Mengeaud is benoemd tot aartsbisschop van Bourges, monsr. Desprez tot aartsbisschop van Toulouse, de abt Obré, vicaris-generaal van Beauvais, tot bisschop van Nancy, de abt Fruchand, vicaris-generaal van Angoulême, tot bisschop van Limoges, en de abt Epivent, pastoor van St. Brieux, tot bisschop van Aire.

Tweede Depêche.

Zoodra de vrede definitief geteekend zal zijn, zal in Sardinië de Constitutie worden hersteld en zal aldaar eene nieuwe Kamer van Volksvertegenwoordigers worden bijeengeroepen.

Fransche 3 pcts. slotkoers 68.65 in liquidatie en 68.90 einde augustus.

TURIJN den 1 Augustus.

De heer de Reiset, die met eene bijzondere zending van Keizer Napoleon III naar Italië is gekomen, werd heden door den Koning in een bijzonder gehoor ontvangen. Hij vertrekt van hier naar Parma om zich vervolgens ook naar Florence te begeven.

De drukperswet is ook van toepassing verklaard voor Lombardije. Aanstaanden zondag vertrekt de Koning met zijne ministers naar Milaan, waar hij 14 dagen zal vertoeven.

Te Solferino zal van Regeringswege een gedenkteeken worden opgerigt, ter herinnering aan de aldaar behaalde overwinning.

De naamdag van Keizer Napoleon zal ook hier worden gevierd. De Gemeenteraad heeft toebereidselen ten dien einde verordend.

LONDEN den 1 Augustus.

KOFFIJ vast. — THEE. Ord. Congo 15¼ d. — SUIKER iets beter. — RIJST flaauw. — PEPER. Singapore 4¼ d. — SALPETER flaauw. — METALEN. IJzer 52/6 a 53/. — OLIEN. Lijn- 28/9, Raap- 36/, Palm- 46/. — TALK 54/6, op levering 56/. — GRANEN. Tarwe prijshoudend en Haver lager. — BOTER. Fries. 116/, Gron. 76/, Zwols. 106/, Kamper 108/. — VEEMARKT. Ter markt waren 4610 Runderen, 220 Kalveren, 29,030 Schapen en 280 Varkens; prijzen zonder verandering.

LIVERPOOL den 1 Augustus.

KATOEN. 7000 b. tot vorige prijzen afgedaan.

ANTWERPEN den 1 Augustus.

KOFFIJ en SUIKER vast. — GRANEN. Witte Tarwe *f* 10½ en Roode *f* 10¾. Rogge *f* 6⅝.

BERLIJN den 1 Augustus.

ROGGE per Aug. 36⅞ th.; per Oct./Dec. 38¾ th. — OLIE per Aug. 10½ th., per Oct./Dec. 10 7/12. — SPIRITUS per Aug. 19½.

PARIJS den 1 Augustus.

Frankrijk 3 pc. 68.55 a 68.80; dito 4½ pc. 96.50. Crediet Mobilier 825. Spanje 1¾ pc. 32; dito Binnenlandsche 3 pc. 41⅜.

LONDEN den 1 Augustus.

De 3 pc. Gecons. 94⅝ a ¾. Spanje 1¾ pc. 32⅛ a ⅜; dito Buitenl. 3 pc. 44. Portugal 3 pc. 45. Mexico 3 pc. 18¾. Venezuela 4½ pc. 28 a 28½. Holland 2½ pc. 65¼.

WEENEN den 1 Augustus.

Nationale Metalliek 5 pct. 79.75; dito 5 pc. 74.75. Wissel Londen 117.20.

FRANKFORT den 1 Augustus.

Metalliek 5 pc. 61¼; dito Nationale 65¾. Spanje 1¾ pc. 31¾; dito 3 pc. 41.

ANTWERPEN den 1 Augustus.

Spanje 1¾ pc. 31⅞; dito Binnenl. 3 pc. 41⅞. Metall. 5 pc. 62½; dito Nation. 5 pc. 66⅝.

(*Latere Depêche.*)

LONDEN den 1 Augustus.

In de zitting van het Lagerhuis van heden avond trad de heer Wood in eenige finantiële beschouwingen; hij berekende het jaarlijksch tekort voor de Indische aangelegenheden op £ 12.500,000, welk tekort ten deele was gedekt, maar in £ 5,000,000 moest nog worden voorzien; bij dezen minder gunstigen finantiëlen toestand achtte hij het noodig eene leening aan te gaan voor ieder der drie volgende jaren van £ 5,000,000. Het voorstel van den heer Wood, tot het aangaan eener leening, gaf tot eenige discussie aanleiding, maar vond geen tegenkanting.

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 1 Augustus.

Zaturdag avond heeft er, naar men verneemt, een buitengewone Ministerraad plaats gehad.

— Z. M. de Koning heeft aan eene te Brussel gevestigde fabriek eene aanzienlijke partij meubelen doen bestellen, welke, naar men meldt, bestemd zijn voor het nieuwe invalidenhuis voor O. I. militairen, bij Bronbeek op te rigten.

— Het gevolg van Z. K. H. den Prins van Oranje is heden ochtend naar de kampplaats te Zeist vertrokken.

— Men verneemt dat het kortstondig verblijf alhier van den generaal-majoor von Löben Sels in verband staat met eene op te dragen zending naar Stockholm, tot het overbrengen van brieven van rouwbeklag wegens het overlijden van Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen.

— Gisteren namiddag zijn de miliciens der ligtingen van 1856 en 1857 door den kolonel kommandant van het regement grenadiers en jagers geïnspecteerd, en zijn heden nacht ten 2, 3 en 4 ure verschillende detachementen, te huis behoorende in de provincien Friesland, Groningen Zeeland, Noordbrabant, enz., onder behoorlijk geleide naar hunne haardsteden teruggekeerd. Die uit Zuidholland hebben heden ochtend aan het Provinciaal Gouvernement alhier hunne verlofpassen bekomen. Als eene bijzonderheid mag men vermelden, dat niettegenstaande de uitlokkende vooruitzigten en veelbelovende beloften, van de circa 900 miliciens van het regement grenadiers en jagers, niet een enkele als vrijwilliger heeft geteekend, maar allen zonder onderscheid van het groot verlof hebben gebruik gemaakt. Ook wordt geklaagd dat van de verschillende kleedingstukken enz. alles weder is ingenomen tegen veel verminderde prijzen, als het in rekening was gebragt, niettegenstaande er bijkans niets van gebruikt is.

— In het locaal Diligentia alhier zal den 11 dezer de achtste algemeene vergadering worden gehouden der *Vereeniging ter bevordering van Fabriek- en Handwerk-Nijverheid in Nederland.*

— De heer predikant Kögel heeft, als een blijk van de toegenegenheid zijner gemeente, ten geschenke bekomen een prachtig in een zilveren band gebonden kerkboek.

— Aan de fabriek van de heeren A. Sterkman en Zoon wordt voor de Rotterdamsche Gazfabriek vervaardigd een stoomcilinder, van gelijken vorm als die voor de fabriek alhier voor eenigen tijd vervaardigd is.

— Eergisteren avond had een knaapje van circa 10 jaren het ongeluk van de vrij hooge wagenbrug in het water te vallen; hij dreef reeds een geheel eind weg en zonk, zonder dat een der talrijk daarbij aanwezigen het wagen durfde de hand tot redding uit te steken. Een onbekend gebleven persoon, daar voorbijkomende, sprong onmiddellijk in het water, en had het geluk het kind, na veel inspanning, van een wissen dood te redden.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Voorloopig Verslag

over het wetsontwerp tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van de Zuiderspoorwegen

§ 1. Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van het wetsvoorstel tot bekrachtiging van artikelen der verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie der Zuiderspoorwegen, werd de vraag gesteld, of het thans wel *tijdig* ware aan de bekrachtiging van zoodanige veelomvattende en voor 's Rijks schatkist bezwarende concessie te denken. Deze vraag werd door een aantal leden ontkennend beantwoord, waarbij echter de herinnering past, dat het onderzoek plaats had op een tijdstip, toen de jongste berigten omtrent den vredelievenden ommekeer in Europa's toestand nog niet bekend waren. Ook al mogt men kunnen aannemen, dat onder de tegenwoordige omstandigheden de volgende opmerkingen niet of anders zouden zijn gemaakt, blijft de Commissie van Rapporteurs zich verpligt achten van het voorgevallene in de afdeelingen berigt te geven. De bedoelde leden nu konden zich niet voorstellen, dat de Regering, te midden der onzekerheid van het oogenblik, het wagen zou eene concessie te verleenen, waardoor ten behoeve van het tot stand brengen van een werk van openbaar nut, 's Rijks geldmiddelen voor eene reeks van jaren verbonden worden. Die stap zou ten eenemale strijdig zijn met hetgeen zij zelve ten aanzien van den vermoedelijken loop der staatkundige gebeurtenissen getoond heeft te voorzien of te vreezen. Maar dan was het ook van de Kamer niet te vergen, thans tot de bekrachtiging van zulk eene vroeger verleende concessie mede te werken. Bovendien gold het hier eene onderneming, waaraan geene uitvoering te geven is, tenzij het openbaar crediet die door het verstrekken van een groot aantal millioenen steune. En bestond nu eenige gegronde kans, om zulk eene deelneming te verwerven? Zouden, bij den gedrukten toestand der geldmarkt, de kapitalisten zich laten verlokken tot het plaatsen van hun geld in de Zuiderspoorweg-onderneming, met het uitzigt eener verzekerde rente van nog geen volle 4½ per cent, terwijl het bezit van solide Staatsschuldbrieven of zelfs van andere spoorwegaandeelen hun eene hoogere rente belooft? Men kon het niet gelooven, en had hoegenaamd niets vernomen, wat omtrent dit hoofdpunt eenige zekerheid gaf. Wel liep het gerucht, dat zich aannemers hadden opgedaan, die genegen waren om, indien men hen het werk liet uitvoeren, zich met aandeelen in den spoorweg te laten betalen; maar in dat gerucht zelf lag de bevestiging der meening, dat het openstellen eener negotiatie voor deze onderneming en dus ook de bekrachtiging der concessie niet tijdig was. Zulk eene wijze van het tot stand brengen van het werk zou toch hoogst schadelijk en verkeerd, ja met geest en letter der concessie strijdig zijn.

Naar het oordeel van verscheiden leden klemden de bedenkingen tegen de tijdigheid van het voorstel te meer, omdat te gelijk dat wegens de concessie van den Noorderspoorweg bij de Kamer aanhangig is en op afdoening wacht. Indien dit laatste voorstel eens thans nog tot stand wierd gebragt, en indien dan al de noodige gelden voor den Noorderspoorweg konden worden genegotieerd, zou daarin een nieuwe hinderpaal voor de uitvoering der concessie van de Zuiderspoorwegen gelegen zijn. Zij, die bovenal in het tot stand komen der zuidelijke lijnen belang stelden, zouden zich dus, bij het goedkeuren der daarvoor verleende concessie, onder de tegenwoordige omstandigheden, groote teleurstelling kunnen berokkenen, gezwegen nog van het gevaar, dat, als het eene ontwerp vóór het andere in beraadslaging wierd gebragt, het laatst behandelde de toestemming der Kamer niet verwierf. Men vroeg, of tot wegneming van dit onmiskenbaar bezwaar, aan de beide wetsontwerpen niet een anderen vorm te geven ware; ja, of het niet verre verkieslijk zou zijn, het eene zoowel als het andere te laten liggen, om ze gezamenlijk in de volgende Zitting der Staten-Generaal, wanneer de staatkundige gezigteinder welligt opgehelderd zou zijn, op nieuw in overweging te nemen.

Tegenover dit gevoelen stond dat van vele andere leden, die de ontijdigheid van het tegenwoordig voorstel niet konden toestemmen. De Regering had, meenden zij, te regt aan den aandrang gevolg gegeven om, nu de zaak van den Noorderspoorweg tot zekere hoogte was gebragt, ook pogingen te doen om den aanleg der Zuiderlijnen te bevorderen. Men moest geen voet geven aan het denkbeeld, om geheel deze hoogst gewigtige aangelegenheid op de lange baan te schuiven. Het tegenwoordig voorstel kon in elk geval worden onderzocht en in beraadslaging gebragt, en indien dan eens onverhoopt, na de bekrachtiging der concessie, hare uitvoering onmogelijk bleek te zijn, bezat de Regering in de bevoegdheid tot verlenging der gestelde termijnen voor het openen der naamlooze vennootschap en voor de verdere verpligte werkzaamheden het middel om, al het andere in zijn geheel latende, voor het tot stand komen der spoorweglijnen zelve gunstiger tijden af te wachten. Op dit laatste werd geantwoord, dat het dan toch niet aanging, door de Wetgevende Magt eene spoorwegconcessie van zeer grooten omvang te laten bekrachtigen, in het vooruitzigt, dat daaraan hoogst waarschijnlijk, althans vooreerst, geen gevolg zou worden gegeven. Zoodanige handelwijze mogt voordeelig zijn voor de concessionarissen, die in de bekrachtigde concessie een geldwaardig papier ontvingen; geenszins publiek belang werd daardoor bevredigd; in tegendeel de mogelijkheid om later, op gunstiger voorwaarden, eene overeenkomst tot den aanleg van het werk te sluiten, nodeloos afgesneden.

§ 2. Zoo het al voor ontijdig mogt worden gehouden, thans spoorweg-concessien van grooten omvang in werking te willen brengen, bestaat dat bezwaar niet voor den aanleg van sommige andere groote werken van openbaar nut, waaraan de behoefte zich sedert verscheidene jaren toenemend en dringend gevoelen doet. Op dien aanleg wilden dan ook vele leden de aandacht te dezer gelegenheid met nadruk gevestigd hebben. Zij doelden daarbij vooral op de waterwegen, die aan onze twee groote handelsteden, Amsterdam en Rotterdam, eene betere aan de behoeften van onzen tijd beantwoordende gemeenschap met de zee moeten verschaffen, met andere woorden op de doorgraving van Holland op zijn smalst en op het kanaal, dat den hoek van Holland doorsnijden zou. Het nut dier werken kan, indien de daaromtrent gemaakte plannen in hunnen vollen omvang uitvoerbaar zijn, door niemand worden betwijfeld. Geheel de Natie heeft er belang bij, dat onze hoofdhandelsteden voor schepen van grooteren diepgang beter toegankelijk zijn dan thans het geval is. Het aanleggen van spoorwegen, hoofdzakelijk tot bevordering van het internationaal verkeer bestemd, zou weinig baten, als dat verkeer op den duur niet op voldoende wijze door invoer van buiten kon worden vergoed. Tegen het tot stand brengen der hier bedoelde waterwegen bestaat het bezwaar niet, 't welk, naar de bovenvermelde opmerkingen, onder de tegenwoordige omstandigheden het ten uitvoer brengen van spoorweg-concessien van grooten omvang mogelijk of onwaarschijnlijk maakt. Die waterwegen kunnen moeijelijk anders dan met lands geld in 't leven worden geroepen. Het zijn groote werken, uit hunnen aard minder geschikt om aan den particulieren ondernemingsgeest, zij het dan ook met onderstand van 's Rijkswege, te worden toevertrouwd. Indien de Regering daarvoor een deel der aanzienlijke geldsommen, thans in de schatkist aanwezig, bestemt, kan zij de hand aan 't werk slaan, zonder dat, als bij de aanhangige spoorweg-concessien, onze finantiële toekomst verbonden worde, en zonder dat de wisselvallige toestand der geldmarkt op het welgelukken der onderneming eenen beslissenden invloed kunne uitoefenen. Ook onder de ongunstigste omstandigheden zou, tenzij de toestand der schatkist dit volstrekt verbood, het werk kunnen worden voortgezet.

Nu heeft men wel in de Memorie van Toelichting tot het tegenwoordig wetsontwerp gelezen, dat er ontwerpen tot verbetering der gebreken van de gemeenschapswegen onzer grootste handelssteden met de zee zijn opgemaakt, en dat de Regering aan de verwezenlijking dier ontwerpen de hand wenscht te slaan. Maar die verzekering had degenen, die in deze zaak meer bijzonder belang stellen, slechts zeer gedeeltelijk bevredigd. Al deed het genoegen te ontwaren dat de Regering er geen bezwaar in ziet den aanleg der betere waterwegen te gelijk met dien der groote spoorweglijnen te doen plaats hebben, hare verklaring omtrent de eerste liet veel stof tot vragen en tot twijfel over. Er waren zelfs leden, die aan eene misleidende voorspiegeling der vervulling van eenen vooral ook door Amsterdam gekoesterden wensch dachten, met het doel om daardoor aan eene soort van vergoeding te doen gelooven voor het nadeel, 't welk die handelsstad ten gevolge der thans aangenomene rigting van den Zuiderspoorweg scheen te zullen lijden. Het tot nu toe omtrent de beide waterwegen voorgevallene wettigt wel eenigermate de vrees, dat het daarmede nog geen ernst is. Het bepaalde plan der doorgraving van Holland op zijn smalst dagteekent reeds van 1851, toen de gemeenteraad van Amsterdam zich de zaak ernstig begon aan te trekken. In april 1853 werd, naar aanleiding van eene daarvoor gevraagde concessie, door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken eene commissie van 's Rijks ingenieurs benoemd, om deswege nader onderzoek te doen. Niet lang daarna scheen werkelijk het ontwerp tot zekere rijpheid gekomen en de uitvoerbaarheid daarvan boven twijfel verheven te zijn. Sedert echter is eene nieuwe commissie van onderzoek dezer zaak de andere opgevolgd. Laatstelijk is er eene benoemd, die, naar het schijnt, alweder de vraag te beantwoorden heeft, of het werk uitvoerbaar is, en vóór 1° augustus van dit jaar verslag moet uitbrengen. Intusschen hebben de Britsche ingenieurs B. W. Croker en Charles Burn, die van den aanvang af in de zaak zijn gemengd, zeer onlangs een geschrift uitgegeven, waarin stoutweg de overtuiging wordt uitgesproken, dat geene practische moeijelijkheden aan de uitvoering van het plan in den weg staan. Wat daarvan zij, na al het te dezer zake voorgevallene is het uitzigt, dat men het einde van het telkens herhaald onderzoek omtrent het werk nabij is, nog niet zeer helder. Daar komt bij dat, volgens verspreide geruchten, sedert jaren van de zijde van het Departement van Oorlog in het belang van s' Lands defensie zwarigheden worden gemaakt. Ook valt het niet te ontkennen, dat de uitdrukking op bladz. 5 der Memorie van toelichting; „*verbetering der gebreken van de gemeenschapswegen van onze grootste handelsteden met de zee*", aan geheel iets anders kan doen denken dan aan het doorgraven van Holland op zijn smalst, waarvan in een eenigzins ander verband alleen op bladz. 4 dier Memorie bepaald wordt gesproken. Het doorgraven van den hoek van Holland wordt nergens met zoo vele woorden vermeld. Men kent, wat dit laatste werk betreft, daarover een belangrijk verslag van eene commissie van Nederl. ingenieurs, maar heeft er sedert hoegenaamd niets meer van vernomen. In een en ander vond men aanleiding om bij de Regering aan te dringen op het leveren van een helder overzigt van het voorgevallene omtrent het tot stand brengen der beide genoemde groote waterwegen; van de redenen, die het nemen van een bepaald besluit deswege zoo lang hebben vertraagd, en van den tegenwoordigen stand der zaak; waarbij, wat het kanaal door Holland op zijn smalst betreft, dan nog de vraag kwam, of de Regering inderdaad rekent het verslag der laatste commissie daaromtrent vóór 1° augustus te ontvangen.

(*Zie het vervolg in het bij deze Courant behoorende Bijblad*).

ROTTERDAM den 1 Augustus.

Z. M. de Koning is gisteren namiddag met gevolg langs den Hollandschen spoorweg alhier aangekomen en heeft terstond langs den Rhijnspoorweg zijne reis voortgezet. De heer Burgemeester dezer stad complimenteerde Z. M. aan het station van den Hollandschen spoorweg en begeleidde Z. M. naar dat van den Rhijnspoorweg.

— Bij herstemming tusschen de heeren D. van Driel Dz. en C. Bos, is tot lid van den Gemeenteraad te Westmaas benoemd de heer D. van Driel Dz. (burgem.), en zulks in plaats van het aftredend lid Ary Schutter.

— Te Papendrecht is bij herstemming tot lid van den Gemeenteraad gekozen de heer A. Vink Cz.

— Bij herstemming zijn tot leden van den Gemeenteraad te Gorinchem gekozen de heeren A. Blankers en mr. J. R. E. Uitermark Rietveld.

— De vacature, bij de Hervormde gemeente te Noordwijk-Binnen bestaande, werd gisteren vervuld door de bevestiging en intrede van den nieuwen herder en leeraar ds. P. M. Keller van Hoorn, van Baambrugge derwaarts overgekomen. In de morgen-godsdienstoefening bevestigd door zijnen vader ds. van Hoorn, predikant te Amersfoort, naar aanleiding van 1 Cor. 4, vs. 1*a*, verbond hij zich aan de gemeente in het namiddaguur, predikende over Rom. 1, vs. 11 en 12.

— De aanvoer van zalm aan het Kralingsche Veer blijft bevredigend; dagelijks worden tusschen 200 a 300 stuks bij afslag verkocht. De prijzen blijven door de tot heden plaats hebbende verzendingen naar het buitenland zeer hoog.

— Ll. donderdag is het huis van den heer Bartolomeus, in de Papenstraat te Zwolle, grootendeels uitgebrand. Ook de koopmansgoederen en het meubilair zijn door de vlammen vernield.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 1 Augustus.

OVERLEDEN: P. de Soete, man van E. Schaar, 66 j. — A. M. E. Isaacs, d., 1 j. — J. Bakhuyzen, wed. C. Lagewaard, 47 j. — L. C. Rieff, d., 1 j. — M. G. Friederich, d., 6 m. — A. S. F. A. Löhr, d., 3 m. — J. Staalman, z., 4 m. — M. H. Wulff, z., 7 j. — J. H. Diepenhorst, z., 1 m. — C. van Dijk, vrouw van H. Ackerman, 66 j.

BEVALLEN: P. Brugman, geb. Schoof, levenl. d. — G. van Gameren, geb. van der Horst, z. — E. van Crewel, geb. van Vollenhoven, z. — W. L. Schoon, geb. de Jong, d. — M. Bosman, geb. Wafelman, d. — C. Davids, geb. Hart, z. — G. C. L. Kloppenburg, geb. Kern, z. — A. Barlage, geb. van Wieringen, z. — C. E. Dugens, geb. Derichsweyler, z. — L. Krijgsman, geb. van Geest, z. — M. Dumas, geb. van der Pot, z. — A. M. Stokman, geb. Kuipers, z. — G. Brunt, geb. Roubos, d. — A. M. de Sain, geb. Hologne, d. — S. Dunk, geb. Respino, z. — A. Happee, geb. van Wagtendonk, z. — M. Schipp, geb. Zülher, z. — A. E. M. Macor, geb. Beretta, z.

239ste Staats-Loterij.

3de Klasse, 1ste Lijst.

Trekking op 1 Augustus.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f* 2000: N° 66
" " - 1000: " 5396
" " - 200: " 368 19580
" " - 100: " 3343 10693 15555 16064

Prijzen van *f* 45:

3	2070	5421	7749	10309	12805	14969	17606
141	2105	5426	7756	10350	12867	15142	17639
144	2248	5443	7803	10373	12882	15199	17672
160	2256	5463	7980	10380	12934	15273	17688
177	2303	5495	8016	10388	12974	15297	17787
218	2458	5505	8167	10409	12979	15316	17791
268	2700	5510	8186	10419	13060	15324	17796
274	2736	5549	8191	10492	13132	15418	17847
288	2737	5573	8310	10515	13143	15423	17984
292	2769	5628	8394	10536	13175	15494	17994
294	2788	5740	8437	10562	13202	15527	18004
319	2828	5752	8446	10623	13207	15571	18021
322	2839	5758	8502	10680	13227	15591	18036
327	2885	5760	8514	10685	13292	15597	18091
352	2958	5770	8553	10736	13368	15604	18156
383	3091	5825	8570	10743	13378	15651	1816[illegible]
398	3190	5842	8622	10753	13455	15660	1818[illegible]
421	3265	5853	8626	10777	13464	15672	1820[illegible]
433	3363	5944	8639	10821	13467	15776	1820[illegible]
434	3386	5977	8699	10826	13515	15778	1825[illegible]
446	3393	5995	8786	10867	13561	15921	1831[illegible]
485	3440	6011	8810	10945	13688	15933	1831[illegible]
488	3457	6012	8883	10981	13717	15935	1832[illegible]
490	3526	6015	8958	11020	13727	16040	1833[illegible]
534	3535	6109	8967	11036	13753	16129	1838[illegible]
551	3595	6180	9050	11052	13754	16166	1839[illegible]
567	3634	6183	9074	11074	13801	16227	1842[illegible]
581	3720	6205	9106	11100	13930	16261	1844[illegible]
585	3727	6206	9121	11252	13967	16285	1847[illegible]
614	3750	6235	9152	11387	13973	16297	1851[illegible]
656	3807	6293	9233	11388	13976	16392	1862[illegible]
663	3820	6539	9245	11393	14118	16415	1863[illegible]
755	3847	6604	9246	11436	14154	16536	1875[illegible]
775	3981	6627	9277	11529	14187	16631	1876[illegible]
853	4008	6646	9336	11580	14270	16678	1877[illegible]
958	4069	6731	9345	11725	14281	16731	1889[illegible]
983	4122	6742	9390	11855	14325	16733	1902[illegible]
1011	4155	6752	9496	11885	14379	16756	1915[illegible]
1082	4194	6760	9508	12102	14382	16767	1918[illegible]
1123	4486	6781	9546	12125	14444	16800	1935[illegible]
1211	4582	6933	9621	12182	14455	16884	1939[illegible]
1252	4607	6962	9634	12317	14480	17045	1941[illegible]
1256	4861	7011	9647	12374	14494	17144	1946[illegible]
1432	4998	7025	9684	12378	14515	17158	1947[illegible]
1502	5011	7088	9695	12395	14592	17217	1947[illegible]
1602	5022	7104	9899	12412	14622	17241	1951[illegible]
1614	5050	7168	9927	12477	14663	17305	1959[illegible]
1619	5051	7383	9934	12505	14667	17338	1959[illegible]
1647	5218	7459	9953	12508	14676	17379	1963[illegible]
1649	5242	7527	10055	12597	14680	17420	1973[illegible]
1667	5251	7535	10089	12678	14681	17437	1979[illegible]
1823	5266	7664	10149	12710	14746	17459	1980[illegible]
1916	5281	7701	10197	12728	14824	17533	1990[illegible]
1966	5288	7716	10233	12739	14825	17560	1994[illegible]
2044	5339	7747	10264	12772	14840	17597	1998[illegible]
2067	5346						

Beurstijdingen.

ROTTERDAM den 1 Augustus.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld. 2½	pct.	63 11/16		
"	Handel-Maats. 4½	"	129¼	resc.	
"	Aand. R-Spoor. 4½	"	129	cont.	
Spanje,..	Oblig. 3 nu 1¾	"	32		
"	Cert. Coupons.		4½		
"	Amort. Schuld.		9 9/16		
Portugal,	Obl. 1853 ... 3	"	44⅝		
"	Obl. 1856/57 .. 3	"	43 11/16		
"	Oblig. 1859 3	"	43⅝		
Rusland,	bij *Stiegl.* 1855. 5	"	100⅝		
"	Spoorw. Aand. *f*	"	222	222¼	222
Oostenr.,	Metalliek....... 2½	"	31½	31⅝	31[illegible]
"	N. Rente Ams. 5	"	76¾		
"	Nationale....... 5	"	63	63 1/16	
Venezuel.	Obl. 3 pc. nu 2½	"	27⅝		
"	dito £ 100 ... 1	"	27⅞		
"	Uitg. 1½ nu 1	"	14⅞		
Grenada..	Obligatien...... 3¾	"	16 5/16	16⅜	
Equador,	Landwarants.		4⅞		
Illinois,	Obligatien. 7	"	81½		

Bij beperkten omzet leverde onze fondsenmarkt heden geene variatie van eenig aanbelang op.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Nederlandsche Werkelijke Schuld 3 pct. 76⅝. Portugal 1859 3 pct. 43⅝. Oostenrijk, Oude Metalliek 5 pct. 69⅛; dito Nationale 5 pct. 63⅛ a 63 3/16, gebl. 63 3/16. Spoorweg-Aand. *f* 222¼.

AMSTERDAM den 1 Augustus.

			l. k.	h. k.	gebl.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½	pCt.	63¾	63 15/16	63⅞
"	dito dito 3	"	76½		
"	dito dito 4	"	96 9/16	96 11/16	96⅝
"	Amort-Synd... 3½	"	94⅞		
"	Handel-Maats. 4½	"	129½	130	129⅝
"	O. I. Leening 4	"	95⅞		
"	Aand. Holl. Sp.	"			
"	Rijn-Spoorw... 4½	"	100		
"	Maats. v. Weld. 4	"			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	"	52⅛		
Frankrijk,	Certificaten.... 3	"			
Spanje,..	Buitenlands. .. 1¾	"	31⅞	32	32
"	dito 3	"	44		
"	Binn. a *f* 6000 3	"	41¼	41 5/16	41[illegible]
"	Amort. Schuld.........				
"	Bew. v. Coup.........				
Portugal,	Oblig. 3	pCt.	44¼	44½	44[illegible]
"	dito 1856/57 .. 3	"	43 7/16	43¾	43[illegible]
"	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5	"	104¼	104⅜	
"	dito 1828/29.. 5	"	102⅜		
"	Cert. 1831/33.. 5	"	88½		
"	dito 1840...... 4	"	86¼	86¾	
"	dito *Stieglitz* .. 4	"	86¼	86⅝	86[illegible]
"	dito d.° Nieuwe 5	"	94⅞		
"	dito d.° 1855 N. 5	"	100⅝	100 13/16	100[illegible]
"	dito te Londen 4½	"	97		
"	dito v. Assign. 6	"	65¾		
"	Inschr. dito ... 6	"			
Polen	Aand. 1835.......... *f*		153½	154	
"	Obligatien...... 4	pCt.	85¼	85⅜	
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5	"	70		
"	dito dito 4	"			
"	dito Met. Oude 5	"	59 5/16	59⅝	59[illegible]
"	dito N. te Ams. 5	"	77¼	77½	77[illegible]
"	dito Nat. Met. 5	"	63⅛	63 7/16	63[illegible]
"	dito Metall..... 2½	"	31 11/16	31⅞	
"	Wen. Ad. fl 250 4	"	276		
Brazilië,	1824, £ 100, 5	"			
Equador,	£ 100........... 1	"	15 1/16	15½	
"	Onbepaalde.... 1	"			
Venez.,...	Obligatien...... 3	"	27⅜	27¾	
"	Uitgestelde 1½	"	14 11/16	14¾	
Grenada,	Obligatien...... 3¾	"	16⅛	16 3/16	
"	Uitgestelde		5 1/16		
Mexico,..	Obligatien...... 3	"	17⅞	18	
"	dito Onbep.... 3	"			
Illinois,	 7	"	81¾	82⅛	82[illegible]

Handel-Maatsch. n. p. 129¾ a cont. Rusland, Spoorw. Actiën, volgef., 2..½, 221½. Pruissen, 5 pc., 100¾, 101, 101. Weener Bankact. ƒ 885, ƒ 890, 889. Fransch-Oostenr. Spoorweg-Oblig., bij Hope & Co., 3 pc., ƒ 125. Brazilie, 1858, 4½ pc., 91¼. Philad., bij Hope & Co., Lr. A, ƒ 95¾. Louisiana, 5 pc., 100¾. Griekenland, 5 pc., 4 7/16. Portugal, 1859, 43¼, 43⅜. Galveston 72. Beleening 3 pc. Prolongatie 2½ pc. Disconto 3 pc. Binnenlandsche fondsen flaauw. Buitenlandsche nagenoeg onveranderd, met tamelijken handel in Oostenrijksche.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63⅞. Spanje, 1½ pc., 32; dito Binnenl., 3 pc., 41 5/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 59 9/16; dito Nat., 5 pc., 63⅜ a 7/16.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 1 Aug.

	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.56¼	11.61¼
d.° 3/m.	11.53¾	—
Parijs . .	55¼	55¾
d.° 3/m.	55⅛	—
Bordeaux.	55	55½
Genua. . .	45	—
Livorno. .	38¼	-
Napels . .	79	—
Petersb. .	165½	—
Hamburg.	35	35¼
d.° 3/m. .	34 15/16	—
Antwerp .	—	1½ v
	6 weken.	Kort.
Frankfort	99½	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	95	—
Triest. . .	94⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 1 Aug.

	2 maanden		Zigt	
Londen. .	11.55	g	11.62½	g
Parijs. . .	55 1/16	g	55 9/16	g
Bordeaux.	54⅝	g	55⅛	g
d.° ½ m.	55⅛	g	—	g
Genua . .	44¾	g	—	g
Livorno. .	38¼	g	—	g
Napels . .	79	g	—	g
Hamburg.	35 3/16	g	35 5/16	g
	3 maanden.		Zigt.	
Madrid . .	234	g	—	g
Cadix. . .	236	g	—	g
Sevilië . .	233	g	—	g
Bilbao . .	233	g	—	g
Lissabon .	39½	g	—	g
Porto. . .	39½	g	—	g
Petersb. .	164	g	—	g
	6 weken		Zigt	
Weenen ..	96	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99½	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 1 Augustus.

TABAK. Heden werden afgedaan 25 v. Maryland ex Macauly en werd de verkoop bekend van 30 v. Virginie ex Isabella C, Jones.

MEEKRAP redelijk geveild, flaauwe stemming; omzet gering.

GRANEN ZADEN enz. Tarwe: Zeeuws., Vl. en Overm. weinig aangevoerd en tot ruim vorige prijzen langzaam opgeruimd; goede en puike ƒ 9 a ƒ 9.70; mindere ƒ 7.50 a ƒ 8.75; Pools. en Roode prijshoudend; 162 ℔ Jar. witb. Pools. ƒ 370; 162 ℔ Hoogl. Kleefs. ƒ 290; 162 ℔ Jar. dito ƒ 295; 164 ℔ Bov. Ris ƒ 280. Rogge. Overm. Zeeuws, en Vl. als voren, ƒ 5.25 a 6.25; van nieuwe dito waren weder slechts enkele monsters ter markt, die van ƒ 5.75 tot ƒ 6 opbragten; voorts 148 ℔ Fransche ƒ 183; 154 ℔ Belg. ƒ 195; 152 ℔ Koningsb. ƒ 182. Gerst. Zeeuws., Vl. en Overm. Winter 10 a 20 c. hooger, ƒ 3.80 a ƒ 5. Haver. Zeeuws. en Inl. Korte ƒ 3.30 a ƒ 4.70; dito Lange ƒ 2.25 a ƒ 3.60. Boekweit, op 140 ℔ Noordbrab. ƒ 166, ƒ 168, ƒ 170, ƒ 172, ƒ 175; Holst. ƒ 155, ƒ 165, ƒ 170; Lubecker ƒ 178; Mecklenb. ƒ 176. Erwten. N. Zeeuws. Groene lager verkocht, ƒ 7.75, ƒ 8.75; groote dito ƒ 8.50, ƒ 9.50. Boonen. Zeeuws. en Walch. Witte ƒ 7.50, ƒ 10; dito Bruine ƒ 7, ƒ 10; dito Paarden- ƒ 6 a ƒ 7.75. Koolzaad hooger verkocht. Aanvoer 300 last, Zeeuwsch gestort £ 54, £ 54½; puik dito in zakken £ 54. Overmaasch in zakken £ 49, 50, 51½, 52½, 53; Vlaamsch gestort £ 54¼; een extra puik partijtje dito in zakken £ 54½. Haarlemmermeer in zakken £ 53. Flakkeesch £ 50, £ 51; puik dito £ 52. Kanariezaad 25 c. lager, ƒ 9.25 a ƒ 12.

SCHIEDAM den 1 Augustus.

GRANEN. Rogge. Verkocht: 141 ℔ Reval ƒ 175 cont. a ƒ 177 6/w.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	14.75.
JENEVER, " " " " "	- 20.25.
Amst. proef, " " " " "	- 21.50.
alles zonder de belasting.	
SPOELING, per Ketel	- 0.70

AMSTERDAM den 1 Augustus.

Van Ruwe SUIKER werden heden 1120 kr. Java (Tagal) n.° 19 tot ƒ 40½ afgedaan,

Van WOL zijn heden uit de eerste hand verkocht 14 b. Port Philip tot geheime, doch vaste prijzen.

GRANEN. Tarwe als voren: 128 ℔ N. bonte Pool. ƒ 278. Rogge flaauw, 115 ℔ Petersb. ƒ 166. Gerst, Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad: Vriesch £ 54; Polder £ 10¾; Mecklenb. £ 54; op 9 v. Olie te leveren: dadelijk £ 57, £ 56½. Raapolie: op 6/w. ƒ 35¾; Vlieg. ƒ 34½; 1 Sept. ƒ 34¼ a ƒ 34½; 1 Oct. ƒ 34½ a ƒ 34¾, 1 Nov. ƒ 34¾ a ƒ 35, ƒ 34½; 1 Dec. ƒ 35 a ƒ 35¼, ƒ 34½; 1 Mei ƒ 35¾. Lijnolie op 6/w. ƒ 33½; Vlieg. ƒ 32¼; 1 Sept. ƒ 32 a ƒ 32¼; 1 Oct. ƒ 32¼ a ƒ 32½; 1 Nov. ƒ 32½; 1 Dec. ƒ 32½ a ƒ 32¾. Hennepolie op 6/w. ƒ 37. Raapkoeken per 1040 stuks ƒ 64 a ƒ 68. Lijnkoeken per 104 stuks ƒ 9 a ƒ 11.

De marktnotering was heden als volgt:

HOOI. Langstraats ƒ 15 a 17½	STROO. Rogge ... ƒ 13 a 16½
Kamper-Eilands.. " 14 " 16½	Tarwe............ " 13 " 16
Koe............. " 9½ " 13½	

VEE. Runderen 1e kwal. ƒ 230 a ƒ 190, 2e kwal. ƒ 200 a ƒ 170, 3e kwal. ƒ 180 a ƒ 160; Melk- en Kalf-Koeijen ƒ 150 a ƒ 200; Schapen ƒ 20 a ƒ 24; Varkens 36 a 40 c. per Ned. ℔.

LONDEN den 30 Julij.

TALK. De prijzen blijven rijzende en men noteert heden P Y C disp. 54/, Julij 54/, Aug./Sept. 54/6, Oct. Dec. 55/9, December 56/.

ANTWERPEN den 30 Julij.

KOFFIJ vast; omzet 800 b. Brasiel en 600 b. St. Domingo. — GRANEN onveranderd; inl. Tarwe ƒ 10¾, inl. Rogge ƒ 6⅜. — Van POTASCH zijn 25 v. Russ. verkocht tot onveranderde prijzen. — TERPENTIJNOLIE. Men meldt ons den verkoop van 100 v. op levering tot ƒ 21.

HAVRE den 28 Julij.

KATOEN. De omzet bedroeg heden 1650 b. tot fr. 106½ a 107 en ca. 1300 b. op levering. — Van SUIKER zijn verkocht 584 v. Antilles tot fr. 60 en 300 v. Matanzas tot fr. 33. — INDIGO vast; 97 k. zijn tot 25 a 50 cents boven taxatie verkocht. — HUIDEN. Men meldt ons den verkoop van 2462 st. gedr. la Plata tot fr. 141 a 150. — Van Carolina RIJST zijn 12 tiersjes tot fr. 29½ verkocht. — WOL gevraagd; omzet 198 b. tot diverse prijzen. — JUTE. Voor 219 b. betaalde men fr. 22 a 22½.

Den 29 Julij.

KATOEN. Heden gingen slechts 450 b. disp. om, terwijl op levering ca. 1300 b. zijn verkocht. — KOFFIJ en SUIKER zonder handel. — INDIGO gevraagd; 56 k. Bengaal zijn heden tot vorige prijzen afgedaan. — HUIDEN blijven zeer gezocht; 2400 st. Buenos Ayres zijn tot fr. 135 a 145 en 500 st. gez. la Plata Paardenvellen tot geh. prijs verkocht. — CACAO. Voor ca. 50 b. betaalde men fr. 66. — METALEN. Men meldt ons den verkoop van 216 t. zacht Spaansch Lood tot fr. 54.

HAMBURG den 30 Julij.

KOFFIJ blijft vast maar heden zonder handel. — ZINK zonder omzet. — RAAPOLIE per Oct. 22.12, per Mei 23.2. — GRANEN. Tarwe vast. Rogge onveranderd met vorige prijzen.

SAMARANG den 31 Mei.

In *PRODUCTEN* zijn geene belangrijke afdoeningen te vermelden. — Voor SUIKER is de stemming flaauw, doch fabrikanten zijn nog niet genegen om tot lagere prijzen op contract te verkoopen en houden nog op ƒ 17½ a ƒ 18 voor n.° 16. De fabrieken in deze residentie en Japara zijn reeds met malen begonnen, doch het ongestadige weder is tot dusverre den fabriekanten niet gunstig. — Voor KOFFIJ op levering blijft de vraag zeer levendig en ƒ 35½ zoude op levering te maken zijn. Over het algemeen toonen de planters nog weinig genegenheid om hunnen oogst te contracteren en schijnen liever met verkoopen te wachten tot dat hun product aan de markt is. In weerwil van de vroege pluk zijn de afvoeren nog niet belangrijk, doch in de volgende maand zullen zij aanzienlijker zijn. — INDIGO werd afgedaan a ƒ 4.10 voor 1e kwaliteit en op die basis werden sedert vertrek der vorige mail een paar honderd kisten afgedaan. — HUIDEN gevraagd a ƒ 60 voor Koe- en ƒ 50 voor Buffel-. — RIJST onveranderd. — Banjermassing ROTTING schaarsch ƒ 8 a ƒ 9 waard. — CUBEBEN gevraagd a ƒ 65. — VRACHTEN zijn gedaald op ƒ 30, waartoe de Ferdinand en Emma eenig zwaar goed inneemt. Voor China is geene vraag naar scheepsruimte. — WISSELKOERS op Holland a pari.

SOERABAIJA den 30 Mei.

PRODUCTEN. Van transactien in Suiker heeft men in de laatste dagen niets vernomen. De Houders zijn geretireerd en ongenegen tot ƒ 17 n.° 16 los te laten, tegen welken prijs men anders gaarne zou willen koopen. — In KOFFIJ ging niets om. — ARAK nominaal. — RIJST met weinig of geen omzet, gewone Carga te bekomen a ƒ 135, en witte Rijst van ƒ 160 a ƒ 165 per koijang. — TABAK. Enkele partijtjes worden nog voor planters rekening direct naar Holland verscheept. D M v O bij inschrijving verkocht a 45¼ c. — VRACHTEN blijven steeds even gedrukt en is daarin niet de minste verandering op te merken. — KOERS pari met veel papier.

SINGAPORE den 12 Junij.

TIN gevraagd tot $ 30½. — GAMBIER $ 2.85 — PEPER. Zwarte is schaarsch en $ 7.20 genoteerd; Witte $ 11⅜ a 12½. — KOFFIJ. 1600 pic. Macassar bedongen $ 12.30; 800 pic. dito $ 12 en 1000 pic. Bally $ 9.30. — RIJST. Kwaliteiten voor Europa zijn hooger. Necransie ontbreekt. — SUIKER. Siam n.° 1 $ 7¼ en n.° 2 $ 6¾. — KOKOSOLIE zeer weinig aan de markt; Cochin $ 7. — HUIDEN prijshoudend; Buffel- $ 8. HORENS. Buffel $ 7¼ a 7½. — GUTTA PERCHA $ 34. — SAPANHOUT. Siam $ 2.20; Manilla $ 1.80 a 2. — ROTTING gevraagd en schaarsch $ 3½. — VRACHTEN onveranderd.

MACASSAR den 16 Mei.

KOFFIJ met goede vraag. Eenige kleine partijen p. m. 300 pic. werden van Pare Pare Bonthain en Boengi aangevoerd, welke tot ƒ 27½ a ƒ 28 koopers vonden. — SCHILDPAD. Ca. 8 pic. werden van Marigie aangevoerd, doch nog niet ter markt gebragt. — PAARLEMOER. Van de Aroe Eilanden werden p. m. 200 pic. aangebragt, waarvoor te vergeefs ƒ 80 gevraagd wordt. — GUTTA PERCHA niets meer aan de markt. — WAS. Timor gevraagd, doch geene aanvoeren hebben plaats gehad. — SANDELHOUT. Voor p. m. 700 pic. van Timor aangebragt wordt ƒ 22 per picol gevraagd, doch is men nog niet geneigd dezen hoogen prijs te besteden. — WORTELHOUT. Ca. 10 pic. voor Ambon aangebragt worden tot ƒ 18 aangeboden doch vonden geene koopers. — RIJST met geringe aanvoeren, welke ƒ 4.25 a ƒ 4.40 geplaatst werden. — OPIUM. 40 kisten van Singapore aangebragt vonden a ƒ 2550 grif koopers, doch het is te verwachten dat bij een eenigzins belangrijken aanvoer deze prijs niet meer te bedingen zal zijn. — NOTENMUSCAAT in dop zonder voorraad. — BINDROTTING zonder aanvoeren. — GAMBIER. Geene aanvoeren nog transactien vonden plaats. SAGO. Ruwe. Ruim 1000 picols werden van Ambon aangebragt en bestemd ter verwerking tot Sago-meel. — TRIPANG. Van dit product werden van Marigie circa 1500 pic. aangevoerd, doch nog niet ter markt gebragt, terwijl van daar alsnog p. m. 200 pic. worden verwacht.— BUFFELHUIDEN schaarsch en op ƒ 11 a ƒ 12 per pic. te noteren.

CALCUTTA den 17 Junij.

INDIGO. In de laatste 14 dagen ging hierin niets om, daar de houders nog steeds tot vorige prijzen willen verkoopen, hetgeen niet meer mogelijk is. Wat de oogst betreft staat dezelve overal even gunstig en hebben wij in het geheel geene klagten ontvangen. Wij gelooven bepaald dat dezelve meer dan middelmatig zal zijn. — SALPETER De prijzen zijn niet veranderd, maar blijven steeds vast en het artikel is voor Amerika gevraagd. — SUIKER. In de laatste tijd flaauwer. — ZADEN. Lijn blijft gevraagd tot 2 annas hooger per mandje. Mostaard- verlaten en lager. In KOKOSOLIE ging niets om. — HUIDEN. Onze voorraad bestaat uit ca. 90/m stuks. — KATOEN 1 a 2 lager. JUTE voor Engeland zeer gezocht en men betaalde ferme prijzen, zelfs voor minder kwaliteiten. — VRACHTEN onveranderd.

HONG KONG den 4 Junij.

THEE. De uitvoer naar Engeland van 1 Julij ll. tot heden bedraagt 51/m. ℔ tegen 75 dito dito in het vorige saizoen; naar Amerika 30¼/m. en naar Europa ¾/m. ℔ tegen 3¾/m. in het vorige saizoen. De geheele uitvoer naar Engeland zal 61 m. ℔ bedragen. Congo bedong ts. 22. Taysam. 800 2 k. verkocht tot 27 a 29 ts. Scented. Omzet 30/m. k. tot 15 a 33 ts. Pouchong. 2500 k. tot 20 a 22½. — DROOGERIJEN. Cassia Lignia. 600 pic. zijn tot $ 17.60 a 18 verkocht; 7 pic. Cassiaolie bedongen $ 375. Staranijszaad is gevraagd, goede kwal. houdt men $ 18 a $ 20. Anijsolie. 5 pic. bedongen $ 185. Rhabarber zonder handel. — WOL flaauw en niet gevraagd. — KAMFER schaarsch en goed te plaatsen.— SUIKER. Witte 10 a 20 c. hooger. — VRACHTEN iets levendiger. — WISSELKOERS 4/11½ a 4/11¾.

SHANGHAI den 26 Mei.

ZIJDE. Gedurende deze maand ging minder om als in de vorige, daar in het geheel 3800 b. verkocht werden. Onze oude voorraad is op 400 b. na opgeruimd, waarvan de kwaliteit zeer min is. Men wacht spoedig de nieuwe aanvoeren. — THEE. In zwarte ging veel om tot zeer ferme prijzen, zoodat de voorraad tot 16/m. k. verminderd is. De monsters van den nieuwen oogst worden spoedig verwacht. In groene, waarvan ook weinig voorraad is, was de handel gering en bestond uit 8000 k., meestal voor Australië. Onverkochte voorraad 4000 k. — KOERS 6/8½ a 6/9. — VRACHTEN stil.

AMOY den 30 Mei.

THEE. Oranje Pecco en Ankoi Congo van den nieuwen oogst worden reeds aangevoerd. Van de eerste soort werden 4000 k. tot $ 18 a 19 verkocht. In de laatste ging nog niets om daar men enorm hooge prijzen vraagt. Er zijn echter veel contracten gemaakt. — VRACHTEN. Er is nog veel scheepsruimte en ofschoon er nog al het een en ander afgesloten werd, zijn de prijzen niets veranderd.

FOOCHOW den 29 Mei.

THEE. Congo was in de laatste dagen zeer gezocht en is daardoor 2 a 3 tls. gerezen. Tot de prijzen vonden 7000/1 en 5500/2 kisten nemers. Van nieuwe werden circa 13/m. k. aangevoerd, waarvan 5000 k. gecontracteerd waren, en 5500 k. tls. 33 a 34 bedongen, terwijl 2530 k. onverkocht bleven. In andere soorten ging weinig om maar men verwacht daarvan spoedig belangrijke aanvoeren.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
31 *julij* Doggersbank, Valentien qq., Soerab.
1 *aug.* Swift, Glorn, Liverpool n. Rott.
Vertrokken.
31 *julij* Hollander (st.), Hellevoetsluis
(W. Z. W. — W.)

Hellevoet. *Aangek.*
31 *julij* Anna, Freerichs, New-York
Deux Joachims, Marion, Vannes
Reliance, Reed, Newc.
Wilhelmina Rosalia, Meuldijk, dito
Rebecca & Elizabeth, Dawson, dito
Hippogriff, Amis. Sunderland
Johann, Lindeboom, St. Petersburg
Jonge Andries, Steffens, dito
Caroline & Sire, Svendsen, Arendsburg
Hermanus Gerardus, Rosenberg, dito
Christine, Altmeppen, Pernau
Fanny, Voss, dito
Catharina, Duintjer, dito
Trende Löver, Römer, Libau
Aurora, Boon, dito
Gustaaf, Oldenburger, d.°
Diedrich, Nysted, Reval
Riga, Korter, dito
Union, John, Windau
Aaltje Brongers, Kuperus, Nerva
Annechina Elsina, Kuiper, Hapsal
1 *aug.* Theodor, Robe, Reval
Skudenas, Sievertsen, Libau
Maria, Hendriks. dito
Gezina, Koning, Dantzig
Hendrika Ellida, Oorburg, Hapsal
Ashley, Fleming, Liverp.
Enigheden, Ancher, Koningsbergen
Cornelia Aletta, Blekkingh, Havre
Holyrood (st.), Leith (zit op de bank van de Kanaalhaven aan den grond.)
John & Isabella, M'Dearmad, Newc.
Therese (st.), Grangem. (is op de reede geank.; kunnende door de st. Holyrood niet op het Kanaal komen)
Mars, Turnbull, Newc.
Jacobus, Koning, Dantz.
Sandvigen, Movig, Frederikstad
Vertrokken.
31 *julij* Fijenoord (st.), Londen
Anna (st.), Middlesbro'
Albatross (st.), Liverpool
Levant (st.), Havre
1 *aug.* Noach, Wierikx, Brouwershaven
Zeilklaar.
St. Helena, Sterkenburg, Padang
St. George de la Mina, v. d. Velde, Elmina
Seabird, Nuttall, Par
(W. Z. W. — W.)

Brielle *Aang.*
31 *julij* Prins van Oranje (st.), Duinkerken
Leo (st.), Londen
Seahorse (st.), Hull
Johanne, Jansen, Windau
1 *aug.* Batavier (s), Londen
Earl of Auckl. (s), dito
Norfolk (st.), Goole
Ocean Queen (st.), Hull
Eider (st.), Hartlepool
Vertrokken.
31 *julij* Seagull (st.), Hull
Enchantress (st.), dito
1 *aug.* Prins van Oranje (st.), Duinkerken
(WZW.—W.t.N.—WZW)

Maassluis *Vertr.*
31 *julij* Ugie, Storey, Newc.
Lina Monberg, Hoy, d.°
Johanna, Backe, Hartlep.
Wanskapen, Banck, d.°
Active, Gentry, Newhav.
Marco, Richardson, dito
Integrity, Harnden, Rye
Courier, v. d. Stolk, St. Petersb.
(Z. W. — W. Z. W.)
Aangekomen
1 *aug.* John & Charles, Hopkins, Rochester
Van de gisteren gemelde schepen zijn de Ugie, Active en Integrity des morgens wel in zee gekomen; de overige zijn buiten geank. en op de reede terug.
(W. ten N.)

Texel *Aangek.*
29 *julij* Enigheden, Oelsen, Riga
30 Jonge Paul (st.), dito
Frithiof, Holst, Frederikstad
Freya, Gjersoe, dito
Goede Vrede, Andersen, dito
Constantia, van Monnom qq., Batavia
31 Jonkvrouw Geertrui, Bouwer, Oud-Calabar
Hoop, Ouwehand, Lissab.
Seppe Visser, de Jong, Londen
Alma. Moore, Newcastle
Utility, Reed, dito
Darlington, Pycroft, Sunderland
Morgenster, Schlytter, Riga
Familien. Andreassen, Drammen
Vertrokken.
31 Adelaide, Thuroe, Konstantinopel

Zierikzee *Vertr.*
30 *julij* Hubert Johan, de Winter, Noordzee
Clemens, Persoon. Newc.

—o—

Overland-Mail.

Batavia *Aangek.*
27 *mei* Vriendentrouw, Grevelink, Bushire
Canton, Tweehuys, Macassar
28 Lammina Elisabeth, Gersen, Onrust
Caroline, Struyk, Wijnkoopsbaai
29 Jan Daniel, Hagers, Indramayoe (vertr. 7 junij n. Rott.)
31 Goed Vertrouwen, Kraan, Pekalongan
2 *junij* Gelderland, Hellingman, Onrust
Ph. Samhiri, Lion, Samar.
Susanna, Vonck, Soerab.
3 Straat Baly, Schol, Cheribon
Henriette Wilhelmina, Bok qq., Sydney
4 Helmers, Messen, Banjermassing
Vertrokken.
24 *mei* Minister Thorbecke, v. Duyn, Amst.
26 Noord-Brabant, Bok, Soerabaija
Herman, v. Velthoven, Singap. en Amoy
Jacqueline & Elise, Sikkens, Soerabaija
27 Maria Adolfina, Blom, Tagal
Dorothea Henriette, Smit, Soerabaija
29 Zeeploeg, Kramer, Onrust
Otto, Rotgans, Tjilatjap
Minister v. Hall, de Haas, Soerabaija
1 *junij* Maria Elise, v. d. Putte, Rott.
Stad Gouda, Breuning, d.°
4 Johanna Wagner, Want, Nederland
5 Mathilda, Ballaseyus, d.°

Samarang *Aangek.*
25 *mei* Ferdinandina Emma, Tange, Soerabaija
Drie Gebr., Kramer, Bat.
Vertrokken.
27 Drie Vrienden, Anderson, Banjermassing

Soerabaija *Aangek.*
19 *mei* Johanna Catharina, Besseling, Batavia
Fop Smit, Hoefman, dito
26 Zeelandia, Blaakhert, Pasoeroewan
Drie Vrienden, Nolting, Batavia
28 Jeannette Agatha, Cleyndert, dito
Cornelis Gips, v. Rijn v. Alkemade, dito
Vertrokken.
16 Holland, Auffmorth, Bezoekie
20 Reinhard, Berkelbach v. d. Sprenckel, Timor
22 Christina Helena, Tjebbes, Indramayoe
24 Veturia, Sioane, Nederl.

Indramayoe *Aang.*
23 *mei* Concurrent, de Wit, Batavia

Cheribon *Aangek.*
21 *mei* Jedo, v. d. Hoeven, Batavia
Amicitia, Gaaff, Pekal.

Tagal *Vertr.*
26 *mei* Californië, de Wijn, Indramayoe

Pekalongan *Aangek.*
17 *mei* Cornelia & Geertr., Hoeksma, Samarang (vertr. 19 n. Jawana)

Panaroekan *Aang.*
21 *mei* Henr. Geertruida, de Boer, Soerabaija

Pasoeroewan *Aang.*
23 *mei* Anna Digna, Ouman, Soerabaija
Vertrokken.
20 Jacoba Corn. Clasina, Delclisur, Amst.

Tjilatjap *Aangek.*
20 *mei* Adm. Piet Hein, Hazewinkel, Batavia
Vertrokken.
21 Jan Schouten, Coening Meijer, Sumanap
28 Juno, Bruyns, Amst.

Bantam *Aangek.*
29 *mei* Alblasserwaard, von Lindern, Batavia

Anjer *Gepasseerd*
23 *mei* Broedertr., Rotgans, Batavia n. Amst.
24 Joh. Maria Christina, Gorter, dito n. dito
5 *junij* Stad Middelburg, Ouwehand, Bantam n. Padang

Padang *Vertr.*
26 *mei* Gouvern. v. Swieten, v. d. Harst, Rott.

Macassar *Aangek.*
27 *april* Waterloo, Duinker, Badjoa

Singapore *Aangek.*
6 *junij* Herman, v. Velthoven, Bat. n. Amoy
8 Scheveningen, Annokkee, Turon
9 Economist, Olivier, Akyab
Stad Enschedé, Noordhoek Hegt, Bassein
Vertrokken.
9 Ida Wilhelmina, v. Weyland, Batavia

Hong Kong *Aangek.*
23 *mei* Java, v. Dam, Singap.
24 Juno, Chevalier, Siam
25 Anna & Helena, Don, Newcastle

Macao *Aangek.*
19 *mei* Koerier, Rotgans, Singapore

Shanghai *Aangek.*
16 *mei* Prinses Charlotte, Hille. Nagasaki
23 Quatre Bras, Bondix, d.°
24 Postillon, v. d. Poll, dito

Amoy *Aang.*
21 *mei* Walcheren, Hoek, Soerabaija
24 Twee Cornelissen, Kreye, Samarang
Vertrokken.
23 Dolfijn, Brandligt, Soer.

—o—

Sydney *Aangek.*
vóór 20 *april* Loevestein, Vonck, Londen

Melbourne *Aang.*
7 *mei* Arlequin, van Megchelen, Mauritius
Vertrokken.
2 Amsterdam, Herderschee, Guam

Philadelphia *Vertr.*
15 *julij* Alberdina, Ouendag, Londen

Sulina *Zeilkl.*
16 *julij* Annechina, v. d. Wijk, Falmouth
Alida, Dallinga, dito

Kertch *Aang.*
4 *julij* Bato, Meijer, Konstantinopel
6 Ihn&Sohn, Rebien, Amst.
7 Willem, de Weerd, Rott.

Konstantinopel
Vertrokken.
9 *julij* Cath. Cornelia, Astuling, Gibraltar
Willemina, Puister. dito
Neptunus, Bakker, Galatz
Wubbo & Willem, Bontekoe, Falmouth
12 Margaretha, de Jonge, Falmouth
14 Anna, Venema, Gibralt.

Alexandria *Aang.*
14 *julij* Noord-Nederland, Krol, Beyruth
Vertrokken.
14 Johannes, Dubblinga, Cosmopoli

Barcelona *Vertr.*
25 *julij* Elisabeth Helena, Coerkamp, Rio-Grande

Lissabon *Aang.*
18 *julij* Verwisseling, v. d. Weyden, Vlaardingen

Bordeaux *Aang.*
29 *julij* Seine (st.), Rott.
Vertrokken.
Vriendschap, Bieze, Stockholm

St. Nazaire *Aang.*
28 *julij* Siewerdina, de Haan, Amsterdam

Queenstown *Aang.*
28 *julij* Drie Zusters, Dijkstra, Livorno

Liverpool *Aangek.*
29 *julij* Catharina, Oldenburger, Poole
In lading.
Remedy, Wilcocks, Rott.
Uitgeklaard.
Rose, Beresford, Zierikz.
Johanna, Kranenb., Nerv.
Vertrokken.
28 Mary, Bond, Rott.
Jacob van Cleef, Tholen, St. Petersb.

Holyhead *Binnengel.*
29 *julij* Donegal, Tupman, Liverpool (vertr. n. Dordrecht)

Lancaster *Aang.*
29 *julij* Zeemeeuw, Zwaal, Triest

Goudstaart *Gepass.*
27 *julij* Staatsraad v. d. Houven. Heymeriks, Rott. n. Batavia

Londen *Uitgekl.*
29 *julij* Maria Johanna, Zwanenburg, Amst.

Stockton *Aangek.*
29 *julij* Elisabeth, Jensen, Rotterdam

Shields *Aangek.*
29 *julij* Juffer Garrelts, Redeker, Schiedam

Newcastle *Uitgekl.*
28 *julij* Anna Marchina, Olthoff, Sevilla
Alberdina Edzina, Woortman, St. Pet.

Greenock *Aangek.*
28 *julij* Yarra, Graham, Rotterdam

Hamburg *Aang.*
29 *julij* Willem, Kröger, Amsterdam
Elbe, Bohn, dito
Drie Gebr. Amerika, Kroos, Triest

Bremerhav. *Vertr.*
28 *julij* Martha, Siemers, Amsterdam
29 Nanny Johanna, Poppen, dito
Catharina Annechina, Alberts, dito

Dantzig *Vertr.*
28 *julij* Collegie Trouw. Schenk, St. Petersburg
Vr. Martha, Bol, Amst.
Anna Metha, Hansen, d.°

Pillau *Aang.*
27 *julij* Enigheden, Clausen. Dordrecht
28 Anna Paulowna (st.), Amsterdam
Adriana, Rozema, Amst.

Bolderaa *Aangek.*
25 *julij* Antoinette, Peters, Rotterdam
Vertrokken.
24 Lydia, Nielsen, Holland
26 Maria, Heijen, dito
Prudenter, Hansen, Elseneur
Helena, Diepenbroek, d.°
Catharina Johanna, Kuiper, dito
Adolf Frederik, de Jong, Holland
Anna Hendrika, Ebling, dito

Kroonstad *Vertr.*
23 *julij* Prov. Overijssel, Gruppelaar, Aberdeen
Maria, Deuze, Glasgow
Gebr. Coerkamp, Coerkamp, Zaandam
Noordster. Goedkoop, de Maas
24 Vrede. Bruun, Elseneur

Kopenhagen *Aangek.*
28 *julij* Vrouw Hillechina, Joosten, Amst.
Vertrokken.
29 Catharina Hofland, Hazewinkel, Ljusne (om voor Bordeaux te lad.)

—o—

Brouwershaven 31 julij. Het Amerikaansch schip Glance is tot onder het dek afgebrand; de lading (bestaande uit katoen, wol, terpentijn enz.) is bijna gebluscht: men zal trachten het overige te redden; de inventaris is voor een gedeelte geborgen en de equipage behouden.

Harlingen 31 julij. De Ned. kof Maria, kapit. F. de Jong, met pijpstaven van Dantzig n. Bordeaux, is alhier lek en met verlies vad den fokkemast binnengekomen; zal moeten lossen om te repareren.

Alexandria 28 julij. De Egyptische stoomboot Mariout is in de Roode Zee gezonken, doch de bemanning en passagiers zijn gered.

—o—

Gepraaid:

Den 4 julij, op 37° 38′ NB. en 33° 35′ WL., Loreley, Scholtens, v. Suriname n. Amsterdam.

Den ....., bij Lezard, de Nederlend en Oranje, van Ruyven, v. Rott. n. Batavia.

Door het Ned. barkschip Constantia, van Batavia in Texel binnen: Den 19 julij, op 41° 49′ NB. en 23° 11′ WL., Burgemeester Hoffman, N. A. Dijkema, van Batavia n. Rotterdam, hebbende 110 dagen reis.

—o—

Aangek. Passagiers.

Te **Nieuwe Diep,** van Batavia, p. Constantia, kapit. van Monnom: de heer P. Gruneau met twee zonen.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 2 aug.: 1ste getijde 5 ure 53 min.; 2de get. 6 ure 17 min.

Arnhem. Waterhoogte 30 julij 1.29 el.

Keulen. Rijnhoogte 30 julij 7 v. 2 d., en 31 julij 7 v. 3½ d. Rijnl.

Aangekomen 30 julij: A. Linkewitz van Amsterdam met 3699 ctr.; F. Holz van Rotterdam met 4289 ctr.

Rotterdam.

BATAVIA, TAGAL en PEKALONGAN, Doggersbank, Valentein. — 4218 pic. Koffij, 7000 pic. Suiker, 400 pic. Tin en 150 pic. Rotting. NHM.

NEW-YORK, Fosca Helena, J. M. de Waal. — 587 vaatj. Harst, 2 dito Parelasch en 20 dito Koopm., Outshoorn en van der Held; 6000 Pijpduigen en 25 v. Potasch, Moens en Kolff; 180 vaatj. Harst, F. W. C. Blom; 27 v. Potasch, J. C. Brandt en Zn.; 50 v. dito en 25 v. Parelasch, C. L. Hollertt en Kolff; 2 k. Koopmans., C. Hemmann en Co.; 36 v. Tabak en 5 v. Stelen, R. Kraemer en Co.; 9600 st. Vaatjesduigen, H. Kikkert; 12960 Pijpduigen, 911 Riemen, 25 vaatj. Harst, 17 k. Klokken, 5 bund. Walvischbaarden en 26 v. Potasch, Order.

RIGA, Alida, C. H. Veen. — 240 tschetw. Rogge en 40 Matten, P. Schiltman; 20 dito en 70 bond. Hennep van der Horst van Lil en Co.; 30 b. dito, Carp en Ketelaar; 108 b. dito, J. van Wageninge en Zn.; 112 b. dito en 30 Matten, Bonke en Co.; 198 pakk. Vlas en 80 Matten, A. Ellerman.

ARENDSBURG, Hermanus Gerardus, Z. K. Rozenberg. — 65 last. en 15 mudd. Rogge. Blankenheym en Nolet.

BERDIANSKI, Gertruda, A. Heijen. — 1380 tschetw Lijnzaad en 300 Garniermatten, Order.

ST. PETERSBURG, Johann, C. J. Lindeboom. — 1380 tschetw. Haver en 185 Garniermatten, Order.

SUNDERLAND, Hippogriff, W. Amiss. — 312 ton Steenkolen, Verwey en Baelde.

Dordrecht.

PALERMO, Agatha, F. Cacace. — 1400 balen Sumac en 4764 cantares ruwe Zwavel, D. Schotman Dz.

Amsterdam.

OUD CALABAR, Jonkvrouw Geertrui, Bouwer. — 437 v. Palmolie, Tra-Kranen en Co.

KONINGSBERGEN, Ondine, S. — 4324 sch. Koolzaad, Order.

ST. PETERSBURG, Harmonie, Mulder. — 1857 tz Rogge, Bunge en Co.

RIGA, de Jonge Paul, S. — 3935 tz. Haver, Order.

Advertentien.

Voor de bewijzen van deelneming, betoond bij het overlijden van mijn geliefden Echtgenoot S. E. M. VAN DEN HOVEN, betuig ik, ook namens wederzijdsche Betrekkingen, mijn opregten dank.
Wed. S. E. M. VAN DEN HOVEN.
C. C. SCHOLTEN.
Rotterdam 2 *Augustus* 1859.

Bevallen van eene DOCHTER *J. D. HOYNCK VAN PAPENDRECHT*, LOOPUYT.
Rotterdam 1 *Augustus* 1859.
Eenige kennisgeving.

Bevallen van eene DOCHTER *H. A. VAN DER LEEUW*, geliefde Echtgenoote van
Rotterdam
1 *Augustus* 1859. J. R. VEDER *Jr*.

BIDSTOND

der ***Zendings-Vereeniging*** te Rotterdam, DONDERDAG 4 AUGUSTUS, des avonds ten 8 ure, in het openbaar, in het Locaal in de Bierstraat.

De Ondergeteekende, zich gevestigd hebbende als

BOEKHANDELAAR,

Oppert, wijk 6, n.° 245, beveelt zich als zoodanig beleefdelijk bij zijne Stadgenooten aan, alsook tot het leveren van alles wat tot het **Kantoor-Vak** betrekking heeft; zijnde verder voorzien van eene ruime Keuze KINDERWERKJES voor elken Leeftijd.
D. J. P. STORM LOTZ.

O. C. BROEDELET,

Huis-Onderwijzer,
VERHUISD naar den
Visschersdijk, achter de Beurs,
wijk 1, n.° 106.

Een ieder wordt verzocht GEEN CREDIET te verleenen aan de EQUIPAGE van het Noordsch Barkschip **Helmdahl**, Kapitein ***P. Rostrup***, als zullende daarop zonder voorkennis van gemelden Kapitein **geene betaling** geschieden.

WORDT GEVRAAGD,
voor de ***Z.-W. Kust van Afrika***, een

JONG MENSCH,

bekend met de Fransche en Engelsche Talen, goed kunnende Schrijven en Rekenen en gereed om in 4 weken te vertrekken. Adres *franco*, onder letter R, bij H. T. HENDRIKSEN, Boekhandelaar, Hoogstraat.

UIT DE HAND TE KOOP

het extra snelzeilend, kopervast
Nederlandsch
FREGATSCHIP
VRIENDSCHAP,
gevoerd door Kapitein **Ths. Buys Jz.**, groot volgens Meetbrief 400 Lasten of 754 Tonnen, met al deszelfs RONDHOUT, STAAND en LOOPEND WANT, GESCHUT, ANKERS, KETTINGEN, TOUWEN, ZEILEN, CHRONOMETER etc., zoo als hetzelve thans is liggende in de Berghaven, binnen deze Stad.
Nadere informatien te bekomen ten Kantore van HOOGEWERFF en CHABOT.

Tweede Verificatie.

Donderdag den negen en twintigsten September e. k., des namiddags ten half een ure, zal er in het Geregtsgebouw te Rotterdam eene **Tweede Vergadering** gehouden worden tot voortzetting der Verificatie van Schuldvorderingen in het **Faillissement** van **A. VELTMEIJER**, *Kamerbehanger* te Rotterdam. Er zal tevens worden geraadpleegd over een namens den Failliet aangeboden **accoord**.
De Curator in voorn. Faillissement,
Mr. J. W. MUNTZ.

TWEEDE PLAATSING.

Op heden den acht en twintigsten Julij 1800 negen en vijftig, ten verzoeke van CORNELIS PATIJN *Jacobszoon*, Hoofdonderwijzer te Maassluis, in zijne hoedanigheid van bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Rotterdam van den achttienden October 1858 benoemden Curator over den bij dat Vonnis als Onbeheerd beschouwden **Boedel of Nalatenschap** van **WOUTER VAN LEEUWEN**, in leven zonder beroep, gewoond hebbende te Maassluis en aldaar overleden den zesden Februarij 1838, ten deze domicilie kiezende ten Kantore van den Procureur Mr. *JAN BARTHOLD LUDOLF WENTHOLT*, zijnde aan de Glashaven, wijk 1, n.° 364, te Rotterdam, die als zoodanig voor mijn Requirant in regten zal occuperen, heb ik Ondergeteekende *JOHAN COENRAAD LACH*, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, wonende aldaar, in wijk 2, n.° 371.

Uit krachte van een Bevelschrift, den zesden Junij 1859 door genoemde Regtbank gegeven, op het daartoe door mijn Requirant ingediend Verzoekschrift,

GEDAGVAARD

Alle zoo bekende als onbekende of afwezige Belanghebbenden bij de Onbeheerde Nalatenschap van **WOUTER VAN LEEUWEN** voornoemd, om bij voorafgestelden Procureur te verschijnen ter Teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, gehouden wordende in het Paleis van Justitie, aan het Haagscheveer aldaar, op Maandag den tienden October 1800 negen en vijftig, des voormiddags ten tien ure, ten einde:

Aangezien mijn Requirant bij Vonnis van voornoemde Regtbank van den achttienden October 1858 is benoemd tot Curator over den Onbeheerden Boedel of Nalatenschap van wijlen **WOUTER VAN LEEUWEN** voornoemd:

Aangezien hij verlangt om van het Beheer door hem in die hoedanigheid gevoerd aan de Belanghebbenden Rekening en Verantwoording te doen:

Aangezien mijn Requirant de door hem opgemaakte Rekening met de Bescheiden ter Griffie van genoemde Regtbank heeft gedeponeerd, blijkens Acte daarvan den zes en twintigsten Julij 1859, opgemaakt bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank voornoemd, eenen Regter-Commissaris te hooren benoemen, ten overstaan van wien die Rekening door den Requirant zal worden gedaan, en verder tot het opnemen, debatteeren en sluiten dier Rekening te procederen volgens het voorschrift der Wet, en het saldo vast te stellen dat door mijn Requirant zal moeten worden afgegeven aan zoodanige Belanghebbenden als bevonden zullen worden daartoe geregtigd te zijn, alles met verklaring dat de kosten te dezer zake bereids gemaakt en verder te maken door mijn Requirant bij voorrang kunnen worden gekort op het batig overschot van gezegden Boedel, mitsgaders met veroordeeling van zoodanige Belanghebbenden die mogten opkomen en deze vordering tegenspreken, in de kosten van het Geding.

En heb ik Deurwaarder voornoemd, mijn Exploit doende aan het Parquet van den Edel Achtbaren Heer Officier van Justitie bij genoemde Regtbank, en aldaar sprekende met den Edel Achtbaren Heer Mr. *D. FOCKEMA*, Substituut-Officier, die het origineel voor gezien heeft geteekend, ten behoeve van Zijn Edel Achtbare Afschrift gelaten van dit Exploit, een tweede Afschrift daarvan aangeplakt aan de Vergaderplaats van genoemde Regtbank, zullende deze Dagvaarding bovendien tweemalen worden geplaatst in de *Rotterdamsche Courant* en in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*. De kosten zijn twee Gulden vijf en zeventig Cents buiten de verschotten.
(*get.*) J. C. LACH,
Deurwaarder.

Gezien door ons Officier van Justitie heden den acht en twintigsten Julij 1800 negen en vijftig.
(*get.*) D. FOCKEMA,
Subst.

Geregistreerd te Rotterdam den acht en twintigsten Julij 1800 negen en vijftig, deel 80, folio 113, recto vak 1, één blad, geen renvooi. Ontvangen voor regt *f* 0.80, voor 38 opcenten *f* 0.30½, te zamen één Gulden tien en een halve Cent.
De Ontvanger,
(*get.*) VAN BERKEL.
Voor Copy conform,
WENTHOLT.
Procureur.

PROCES VERBAAL,

aangaande de VUURPROEFHOUDENDE

BRANDWAARBORGKASTEN,

van *H. C. GRAAMANS*,

Geoctroijeerd Fabrikant, Schied. Dijk, wijk 3, n.° 180.

HEDEN, den 29 Julij 1859, ten verzoeke van den Heer **H. C. GRAAMANS**, Mr. **Smid** te Rotterdam,
Heb ik, J. C. LACH, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, in tegenwoordigheid van de Heeren H. HOOGENDAM en G. WOUDENBERG Jr., Mr. Timmerlieden, beide wonende te Rotterdam, als Getuigen daartoe verzocht, en in bijzijn van een talrijk Publiek,

Mij begeven voorbij de Oude Plantage aan de Maaskant, ten einde tegenwoordig te zijn bij de door mijnen Requirant voorgenomen **Vuurproef**, tegen Heden middag aangekondigd, van eenen **BRANDKAST**, in zijne Fabriek vervaardigd:

En is aldaar in tegenwoordigheid van den Heer W. A. SCHOLTEN, Stads-Architect te Rotterdam, overgegaan tot voormelde Vuurproef, door namelijk gezegde Brandkast, waarin door mijnen Requirant en den Heer SCHOLTEN eenige Papieren, waaronder twee Bankbiljetten van *f* 25, waren nedergelegd, geheel en al, met een **Vuur**, gestookt van **200 lange Turven** en **80 Drielingen**, te omringen en bedekken, en dat Vuur van 4 tot 5 ure ten felste te onderhouden, ten gevolge waarvan de Brandkast **gloeijend** was geworden, waarna dezelve in tegenwoordigheid als boven is geopend, en gebleken dat de daarin nedergelegde Papieren **ongeschonden** waren en de Kast **onbeschadigd** was, terwijl de Sloten even goed werkten als voor de gedane Proefneming, zoodat uit een en ander ten duidelijkste bleek, dat de **KAST** de **Vuurproef** had **doorstaan**.

En heb ik Deurwaarder van al het bovenstaande opgemaakt dit Proces Verbaal, om te dienen waar het zal behooren, en hetwelk door mij en mijne voornoemde Getuigen, alsmede door den Heer SCHOLTEN voornoemd, is onderteekend.

(*w. g.*) J. C. LACH, *Deurwaarder*.
„ W. A. SCHOLTEN.
„ H. HOOGENDAM.
„ G. WOUDENBERG Jr.

Geregistreerd te Rotterdam enz. (*w. g.*) v. BERKEL.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW**, door het Forth- en Clyde-Kanaal.

Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **THERESE**, Kapitein **Allan Bruce**, vertrekt van hier naar **GRANGEMOUTH** ZATURDAG 6 dezer, des morgens vroeg.
Adres bij *D. BURGER & ZOON*.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY.
(INCORPORATED BY ROYAL CHARTER)
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN,
voor Goederen en Vee,

Het Engelsch Schroefstoomschip **EARL OF AUCKLAND**, Kapitein **William W. Appleton**, vertrekt DINGSDAG AVOND 2 AUGUSTUS.
Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

SNELVAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN ANTWERPEN,

VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN,

met de STOOMBOOTEN

TELEGRAAF III & IV,

BEHOORENDE TOT DE SNELSTVARENDE VAN EUROPA.

Deze nieuw expresselijk voor den Vervoer van Passagiers gebouwde Stoombooten, hebben schoon gemeubileerde Kajuiten, waarbij een Dames-Salon met Piano en een Paviljoen, hetwelk afgehuurd kan worden.

AUGUSTUS 1859.

Van ROTTERDAM.			Van ANTWERPEN.		
3 Woensdag	's morgens	11.30	3 Woensdag	's morgens	3.—
4 Donderdag	„	11.30	4 Donderdag	„	3.30
5 Vrijdag	's middags	12.—	5 Vrijdag	„	4.—
6 Zaturdag	's nachts 5 6	12.30	6 Zaturdag	„	5.—
8 Maandag	's morgens	3.30	8 Maandag	„	7.—
9 Dingsdag	„	4.30	9 Dingsdag	„	8.—
10 Woensdag	„	5.30	10 Woensdag	„	9.45

Te ZIJPE wordt voor Zierikzee en Brouwershaven op de heen- en terugreis aangelegd; aldaar staat eene zeer goed ingerigte Diligence gereed, die **van Zijpe naar Zierikzee**, na aankomst der Stoombooten, vertrekt en **van Zierikzee naar Zijpe** in correspondentie op de Stoombooten rijdt.

PASSAGIERS-VRACHTEN.

Eerste Plaats, Paviljoen, ***f* 4.50.** Tweede Plaats, le Salon, ***f* 2.50**, Heen en Terug ***f* 4.**— Derde Plaats, 2e Salon, ***f* 1.50.** Heen en Terug ***f* 2.50.** Passagiers-Bagage vrij. Kinderen beneden de 10 jaren **halve Vracht.**

Hollandsch-Belgische Stoomboot-Onderneming.

GOEDERENDIENST

tusschen AMSTERDAM, ROTTERDAM, DORDRECHT, ANTWERPEN en BRUSSEL, met de Stoomschepen **„de Stad Rotterdam"** en **„de Stad Brussel"**. Vertrek van ROTTERDAM **wekelijks**.
ROTTERDAM, Boompjes, wijk 1 n.° 21, **VERWEY & Co.**, *Cargadoors-Expediteurs*

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

ZOMERDIENST.

DAGELIJKSCHE DIENST

TUSSCHEN

ROTTERDAM—MANNHEIM.

Van	ROTTERDAM	naar	MANNHEIM	's middags	**12** ure.
„	NIJMEGEN . .	„	„	's avonds	**8** „
„	EMMERIK . .	„	„	's morgens	**7½** „
„	KEULEN	„	„	's nachts	**12** „
„	COBLENZ . . .	„	„	's morgens	**9** „
„	MAINZ	„	„	„	**4** „
Van	MANNHEIM	naar	ROTTERDAM	's middags	**3** ure.
„	MAINZ	„	„	's morgens	**7** „
„	KEULEN . . .	„	„	's avonds	**8** „
„	NIJMEGEN .	„	„	's morgens	**8½** „

		G. K.	V. K.
VRACHT van ROTTERDAM naar	NIJMEGEN	*f* 1.80.	*f* 1.10.
„ „ „ „	KEULEN	- 3.75.	- 2.35.
„ „ „ „	MANNHEIM	- 9.35.	- 5.85.

TUSSCHEN GELEGENE PLAATSEN naar evenredigheid.
HEEN en TERUG de *Helft* meer dan enkele Reis.
De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek GLAS-SALON en ieder 2 SLAAPKAMERTJES.
PAVILJOEN en SLAAPKAMERS kunnen **afgehuurd** worden.
Kantoor: ROTTERDAM, Boompjes, bij de *Draaisteeg*.

VERKOOP,

bij Regterlijk Gezag,
van het
Pruissisch **SCHOENERSCHIP**,
genaamd

„GRAF VON SCHWERIN",

liggende te Vlaardingen in de Haven, lang volgens Meetbrief 23 El 8 Palm, wijd 4 El 8 Palm, hol 2 El 94 Duim, en alzoo groot 160 Tonnen, met al deszelfs STAAND en LOOPEND WANT, ANKERS, KETTINGEN, TOUWEN, ZEILEN en verdere SCHEEPSGEREEDSCHAPPEN, ingevolge Inventaris, gevoerd geweest door Schipper ROBBERT DENNERT, ten verzoeke van den Heer ARY HOOGENDIJK, J. ZOON, *Koopman*, wonende te Vlaardingen, ten deze domicilie kiezende aldaar ten Huize van den Deurwaarder *CORNELIS VAN DEN BERG*, aan den Achterweg, wijk P, nommer 145, en te Rotterdam ten Kantore van den voor hem occuperenden Procureur Mr. *GERARDUS COMBERTUS BURGER*, aan den Haringvliet, wijk 12, nommer 47, — Rekwirant uit krachte van een Vonnis, gewezen door de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, Kamer van Vacantie, den zesden Julij 1800 negen en vijftig, behoorlijk geregistreerd ten Kantore van den Heer Ontvanger VAN BERKEL, den elfden Julij daaraanvolgende, in zake van den Rekwirant, als Eischer, tegen voornoemden Schipper ROBBERT DENNERT, als Gedaagde, bij hetwelk deze is veroordeeld om aan den Eischer te betalen eene Som van *vijftien duizend acht honderd negentig Gulden twee en zestig en een halve Cents*, wegens Bodemerijschuld, met de Intressen en Kosten, en daarvoor onder anderen hetzelve Schip en Toebehooren speciaal verbonden en executabel en daarna Arrestant op hetzelve Schip en Toebehooren.

De Executant heeft het voorschreven Schip en Toebehooren ingezet voor eene Som van *een duizend Gulden*.

De Verkoop zal plaats hebben ter Teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, Kamer van Vacantie, op Woensdag den zeventienden Augustus 1859, des voormiddags ten elf ure precies.

De Memorie van Lasten is gedeponeerd ter Griffie van meergemelde Regtbank en Copie daarvan ligt ter visie ten Kantore van voornoemden Procureur Mr. *GERARDUS COMBERTUS BURGER*, bij wien nadere inlichtingen te bekomen zijn.
Rotterdam
25 *Julij* 1859. G. C. BURGER.

TABAK.

Onmiddellijk na afloop der Veiling van 348 Pakken *Manilla* TABAK, zullen te Rotterdam, in hetzelfde Locaal, nog geveild worden:
192 Ceroenen
Cuba Sagua TABAK,
directe aanvoer van *Nuevitas*, per *Activo*.

OPENBARE VERKOOPING

te SCHIEDAM,

op HEDEN 2 Augustus 1859, des namiddags ten *één* ure, binnen de Koopmansbeurs, van:

Ca 76 Lasten GERST,

meer en minder door Zeewater beschadigd, aangebragt van Liebau, met het Schip ALBERDINA TJETSKINA, Kapitein *R. W. van den Bos*; liggende in Ligters.
Nader onderrigt bij de Heeren L. W. JANSEN te Schiedam en WM. & ALBs. SMALT & Co. te Rotterdam.

Heden verschijnt de Nieuwe Alphabetische Catalogus

van de

GOEDKOOPE MUZIJK,

uitgegeven door de ***Muzikale Correspondentie***, te 's Gravenhage, Westeinde, 377, en in de bekende Depôts in alle Steden van het Rijk verkrijgbaar 20 à 50 % minder dan de Prijs van de gewone Uitgaven. **Zij is van alle fouten gezuiverd.**
De Prijs der Nieuwe **Catalogus**, 124 Pag., 75 *Cts*.
Te Rotterdam bij den Boekhandelaar P. C. HOOG, in de Hoofdsteeg.

VOOR INSTITUTEN.

De Uitgever G. B. VAN GOOR, te *Gouda*, heeft in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld, elk tegen den *buitengewoon goedkoopen Prijs* van: ***f* 1.50**, en *gebonden in geheel Linnen* ***f* 1.70**, de navolgende Nieuwste **Woordenboeken** van:

JAEGER, als:

NOUVEAU DICTIONNAIRE DE POCHE,

FRANÇAIS-HOLLANDAIS ET HOLLANDAIS-FRANÇAIS.

A New Pocket-Dictionary

of the English and Dutch and Dutch and English languages.

en Neues Taschen-Wörterbuch,

Deutsch-Holländisch und Holländisch-Deutsch.

Deze beknopte, maar toch woordenrijke en tevens zeer net uitgevoerde WOORDENBOEKEN bevatten ongeveer **700** in twee kolommen compres doch net gedrukte Pagina's, zijn zeer volledig, en leveren bovendien, tot groot gemak en nut voor den **Leerling**, de Aanwijzing van de Geslachten der Zelfstandige Naamwoorden voor beide Talen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

van DINGSDAG 2 Augustus 1859, N.° 182.

KOLONIEN.

BATAVIA den 7 Julij.

(Per Overlandpost.)

In den avond van 4 dezer werden hier de mailberigten, loopende tot 25 april, ontvangen. Dezelve zijn met betrekking tot de politiek zeer belangrijk en de laatste berigten ontnemen alle hoop op behoud van vrede. Wij achten het zeer waarschijnlijk dat die op onze producten-markt indruk zullen maken.

Van hier valt weinig bijzonder nieuws te vermelden: van Boni en Banjermassing zijn geene latere berigten ontvangen: men verkeert omtrent een en ander nog in groote spanning, maar wij gelooven u gerust te kunnen stellen en te kunnen waarschuwen tegen overdreven denkbeelden, omtrent uitgebreide onlusten in deze gewesten.

Van Japan ontvingen wij berigten, loopende tot 3 mei: de zaken dáár waren in statu quo; de Japansche kooplieden zijn blijkbaar niet gewoon aan de tegenwoordige handelwijze, men is in een tijdperk van overgang en retouren waren bijna niet te bekomen. Men hoopt op eenige beterschap, na de successieve openstelling van andere havens. Voor Nangasacki lag een groot aantal schepen, waaronder vele onder Hollandsche vlag: voor de meeste was geen emplooi te vinden.

Op den 1 dezer moet de opening der bewuste havens op Java hebben plaats gehad, maar zijn wij dit tijdperk ingetreden, zonder dat zulks op eenigerlei wijze de aandacht van het algemeen getrokken heeft.

— Z. M. de Koning heeft magtiging verleend tot de oprigting te Batavia van een instituut voor opvoeding en gymnasiaal onderwijs, met vergunning om hetzelve te noemen gymnasium Willem II.

— Men verneemt, dat de resident van Tagal het bestuur der residentie op last der Regering aan den secretaris heeft overgegeven en met den hoofdregent van Tagal naar Samarang vertrokken is.

— Men verneemt dat door den generaal-majoor Meis, Gouverneur ter Sumatra's Westkust, verlof is aangevraagd naar Nederland. De generaal Meis heeft gedurende 35 jaren onafgebroken gediend.

— Gedurende de maand maart ll. is ontvangen aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura *f* 607,571. 63. Hieronder zijn echter begrepen fictieve regten en Gouvernements producten en terugbetaalde regten, zoodat de werkelijke ontvangst heeft bedragen *f* 517,932. 75, zijnde *f* 111,412. 21 minder dan in maart 1857 en *f* 126,058. 36 minder dan gedurende die maand in 1858. De zuivere perceptie gedurende de drie eerste maanden van het loopende jaar heeft bedragen *f* 1,597,677. 26½.

— De Javasche Courant bevat het gewone maandelijksch berigt over den stand van het rijstgewas op Java. In 20 residentiën of afdeelingen stond het gewas zeer gunstig, vrij gunstig of gunstig. Te Bagelen alleen gunstig in het Lebaksche. Te Pekalongan waren 8317¾ bouw mislukt, en van Djocjo en Solo is niets bekend gesteld. Het Bat. Handelsblad laat op deze mededeeling volgen: „Dat men bij het zoo gebrekkig kadaster zoude kunnen weten, hoeveel bouw welgeslaagd en hoeveel, tot op een kwart bouw, zoude mislukt zijn, is moeijelijk aan te nemen, en diergelijke overgroote naauwkeurigheden verwekken eer wantrouwen dan vertrouwen."

— Den 25sten ll. heeft de stoomboot Palembang, kapitein Rooseboom, deze reede verlaten, zich begevende over Muntok en Riouw naar Singapore, tot het overbrengen en afhalen der landmailpakketten. Het getal brieven, dit maal verzonden, was als volgt: Per overlandmail via Marseille 4130 stuks, via Triest 1425 stuks, via Southampton 318 stuks, en naar Singapore 960 stuks, naar Banka 274 stuks, naar Billiton 32 stuks, naar Palembang 441 stuks, naar Riouw 189 stuks; totaal 7790 stuks.

— Wij deelen met veel leedwezen mede, dat volgens een ontvangen telegram de heer F. Zollinger, de beroemde reiziger en schrijver over de land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië, den 19 jl. te Probolingo is overleden. Is zijn dood een onherstelbaar verlies voor zijn gezin en zijne vrienden, het is niet minder groot voor de wetenschap.

— Berigten van Boeloecomba melden dat de duur van het verblijf aldaar van het 14de bat. infanterie niet bekend en het aantal zieken aldaar belangrijk is.

— Toen voor een paar jaren geleden de alom geachte pastoor van Soerabaija, N. Moonen, te Samarang was overleden, besloten de ingezetenen van Soerabaija zijne nagedachtenis in een zigtbaar aandenken te bewaren. Eene inteekeningslijst voor bijdragen ging rond, weldra waren genoegzame penningen bijeengebragt voor een monument. Dit gedenkstuk is dezer dagen aldaar ontvangen, en in het R. K. kerkgebouw opgesteld tegen de binnenzijde van den muur ten noorden. Eenvoudig en smaakvol als het is, draagt het werk blijken van de geoefende hand des meesters in beeldhouwwerk.

— Dezer dagen had te Soerabaija een voorval plaats dat een nieuw bewijs oplevert, welke treurige gevolgen het onvoorzigtig omgaan met vuurwapenen kan na zich slepen. Een Europeesch inwoner dezer stad, van de jagt huiswaarts gekeerd, plaatste zijn met twee kogels geladen dubbelloops jagtgeweer in een hoek der galerij, zonder de voorzorg te nemen om het wapen vooraf te ontdoen van de percussion-dopjes. Het geweer viel om en een der schoten, daardoor afgaande, trof eenen huisbediende, die in de galerij met werk bezig was, in de zijde, zoodat de kogel aan de andere zijde des ligchaams eenen uitweg genomen hebbende in den muur bleef zitten. De ongelukkige was binnen weinige oogenblikken een lijk.

— Naar men verneemt is in 21 dessa's van drie districten van het regentschap Sidayoe, behoorende tot de residentie Soerabaija, eene vrij hevige ziekte onder de buffels en runderen uitgebroken, waaraan binnen een kort tijdsbestek 139 buffels en eenige runderen zijn gestorven. De Gouvernements vee-arts in de derde afdeeling heeft daaromtrent een plaatselijk onderzoek ingesteld, en deze ziekte onderkend als het dikwijls onder het vee voorkomende miltvuur. Zoo men verzekert zijn krachtdadige maatregelen genomen om deze kwaal tegen te gaan.

— **Van Pasoeroean** schrijft men den 25 mei: Het weder dat in het begin der vorige maand zich door felle droogte kenmerkte, zoodat men de oostmoesson reeds aangevangen meende, is sedert een tiental dagen zeer veranderd. Bij afwisseling zijn weder zware regen- en donderbuijen gevallen en het laat zich niet aanzien dat hierin spoedig verandering zal komen. Voor het te veld staande suikerrietgewas is zulks tot nog toe niet ongunstig. Eenige fabrieken echter die reeds met de vermaling hadden aangevangen, hebben zulks weder moeten staken, omdat de rietkarren niet meer door de doorweekte velden konden rijden en alle brandstof doornat was. Eene herhaling van het regenweder, dat de oostmoeson van 1858 gedurig afwisselde, zou voor deze streken een zeer buitengewoon verschijnsel zijn.

— In brieven uit Pekalongan leest men: Sedert den aanvang van dit jaar is de oogst eener uitgestrektheid van 8300 bouws padivelden niet geslaagd. Dit misgewas is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het ontstaan der ziekte in de padi, bekend onder den naam van ommo mentek, — kenbaar door bruine stippen en vlekken op de bladeren. Alvorens nog zaad te hebben gezet, verschroeit het gewas, als het ware, langzamerhand, en sterft daarna uit. Het schoonmaken der velden, de ververschinq van water, het uittrekken en zuiveren der jong geplante struiken heeft de ziekte niet kunnen weren of stuiten. Het is niet mogen gelukken met eenige zekerheid te bepalen, waaruit deze ziekte voortspruit. Men vermoedt dat de oorzaak gelegen is in slechte bewerking der gronden, en te spoedig beplanting na de beploeging, zonder tijd voor uitwaseming te laten. Voor het tegenwoordige bestaat geene vrees, dat dit misgewas gebrek aan voedingsmiddelen zal doen ontstaan. Overal wordt met kracht gewerkt aan de bewerking van velden voor pollowidjo (tweede gewassen).

— De notenpluk op Banda gedurende de maanden maart en april bedroeg 13,033,079 pitten, uitmakende ongeveer 25,065 pond foelie en 104,260 pond noten, en zijn in 's Lands pakhuizen geleverd 8,453 pond foelie, productie over februarij ll., en 12,859 pond foelie, productie van maart ll., benevens 102,557 pond noten, zijnde de productie van de maanden november en december 1858.

— Van Ternate, Banda en Timor zijn berigten ontvangen van aldaar in maart en april gevoelde vrij hevige schokken van aardbeving.

— De berigten van Amboina over de maand april ll. behelzen het volgende:

In de negorij Koilolo, op het eiland Haroekoe, hadden den 13den eenige ongeregeldheden plaats. Een groot gedeelte der mannelijke bevolking dier negorij vereenigde zich in het bosch, om zich onder eede te verbinden, den nog minderjarigen Regent tot hunnen bestuurder te verzoeken. Den gedurende de minderjarigheid van dien Regent met het bestuur der negorij belasten radja mogt het gelukken 9 der weerspannigen in handen te krijgen en op de bailo (negorij's vergaderplaats) op te sluiten. Den volgenden morgen kwamen echter 8 andere op de bailo, en stelden de gearresteerden, in weêrwil van de daarbij geplaatste wacht, in vrijheid. De op het geschreeuw toegesnelde radja en de kapalasoas konden de rust niet herstellen. Bij de overige onruststokers hadden zich inmiddels nog 14 andere gewapende personen gevoegd, den Regent op alle mogelijke wijze uittartende, terwijl twee kapala soas met stokslagen werden mishandeld. De adsistent-resident van Saparoea begaf zich onmiddellijk, op het door den radja gedaan verzoek, naar Kailolo, en slaagde er in de rust te herstellen. 25 der voornaamste onruststokers zijn naar Amboina gezonden, ten einde voor den grooten landraad te worden teregt gesteld. Eenige andere als minder schuldig zijn policioneel gestraft. De oorzaak van deze ongeregeldheden is niet bekend.

Het is den adsistent-resident van Hila en Larike, belast met eene zending naar dat gedeelte van Ceram, ter afdoening van de sedert 30 jaren tusschen de hoofden van Sapoelemah onder Hila en den regent van Hatoewe onder Wahaay bestaande, doch altijd onbeslist geblevene geschillen over de grensscheiding tusschen de afdeeling Wahaay in Ceram's noordkust onder Hila, mogen gelukken, die geschillen in der minne bij te leggen, zijnde alstoen beslist, dat het gezag van den sanirie-raad van Sapoelewah, voor zooveel betreft de godsdienstige instellingen des Lands over de binnenlandsche bevolking, behoorende tot het betwiste landschap, voortdurend zal worden erkend, terwijl in zaken en regelingen het bestuur betreffende, dat landschap ondergeschikt zal worden beschouwd aan Hatoewe onder Wahaay. Bij deze gelegenheid zijn verscheidene Alfoersche negorijen door voornoemden adsistent-resident bewogen, om zich aan het strand te vestigen onder het onmiddellijk gezag van het Gouvernement. Daartoe hebben zich 4000 zielen verbonden.

Gedurende deze maand heeft het veel geregend.

De gezondheidstoestand liet evenwel niets te wenschen over.

De van Java ontvangene katoenzaden van Amerikaanschen oorsprong zijn overal mislukt; alleen bij de Alfoeren van Senahoe zijn een paar heesters opgekomen en is daarvan eenig katoen verkregen.

— Van Makasser deelt men aan het Bat. Handelsblad onder dato 17 mei mede, dat de gezondheidstoestand der troepen van de Bonische expeditie niet gunstiger is, en veel koortsen onder hen heerschen.

Verder leest men in dat blad:

„De ongelukkige voorvallen op Borneo hebben voor een oogenblik onze veel gewigtiger staatkundige verwikkelingen op Celebes in den achtergrond geschoven.

Dat die echter geen oogenblik uit het oog mogen verloren worden, bewijst een voorval aan de kust van Boni, dat tevens de meening bevestigt van hen, die beweren, dat in een oorlog met Bouginezen niet moet gerekend worden op eene andere onderwerping, dan die door volstrekte overmagt wordt afgedwongen. Benoorden Badjoa, kampong Signy, heeft de vijandelijke kavalerie nimmer en aan den ingang der rivier Tjenrana en bezuiden voor een oogenblik opgehouden in het gezigt onzer schepen met omgekeerde Hollandsche vlag te paraderen, en het schijnt de bepaalde taktiek der Boniers geweest te zijn, al retirerende, zonder ernstigen tegenstand te bieden, onze troepen af te matten, en als hunne beste bondgenooten te rekenen op de ziekten, die in een kamp, in de open lucht, met eene zoo groote menschenmassa bij elkander, bij den invallenden regenmousson, noodzakelijk moesten ontstaan.

Ongelukkiger wijze hebben zij niet misgerekend, en hun overmoed is daardoor zoo groot geworden, dat zij thans gelooven het onmogelijke te kunnen uitvoeren.

Volgens de berigten, door Zr. Ms. stoomschip Princes Amelia den 12 jl. te Macasser aangebragt, had Zr. Ms. stoomschip Groningen het ongeluk gehad in de nabijheid van Signy, digt bij den wal, aan den grond te raken; zoodra de vijand dit had opgemerkt, wierp hij met den meesten spoed regt tegenover het schip eene batterij op, plaatste daarop een stuk geschut, en vuurde daaruit geruimen tijd op de Groningen. Het stuk was gelukkig te hoog gepointeerd, zoodat de kogels ver boven het schip heen vlogen. De positie van de Groningen veroorloofde hem niet dit vuur te beantwoorden. Hierdoor nog stouter gemaakt, naderde de vijand tegen den avond met een groot aantal praauwen het oorlogschip, en opende daarop een vrij levendig vuur, dat echter gelukkig ook geen schade aanrigtte. Een paar schoten met schroot uit de dertigponders dreef den vijand voor goed op de vlugt.

De Groningen bragt den volgenden morgen een anker uit en geraakte met hoog water vlot, zonder schade geleden te hebben.

Te Badjoa was het stil, in het nieuwe fort waren echter een groot aantal soldaten en koelies ziek. Er had een gerucht geloopen, dat zich daar een parlementair vertoond en gedreigd had, dat het fort binnen drie dagen zoude worden aangevallen. Men hechtte daaraan geen geloof.

Meer geloof vond de bewering, dat de Bonische groote Aroe Palakka pogingen zoude aanwenden, om met het Gouvernement, echter niet namens de Koningin van Boni, te onderhandelen.

Rome heeft zijn behoud en grootheid te danken gehad door nimmer een haarbreed toe te geven, wanneer het in het onderspit was, en de oorlog tegen Jugurtha is alleen geëindigd door de hulp van Massinissa, à governo. De tijd van onderhandelen is voorbij. *Onvoorwaardelijke onderwerping* of *oorlog* behoort thans onze leus te zijn, en elk soldaat en elke ropij, die Nederland bezit, behoort, des gevorderd, ter dienste te staan aan de bereiking van het doel, om den trots te fnuiken van een vijand, wiens aanmatiging zijne voornaamste bron heeft gevonden in de veeljarige toegevendheid der Indische Regering, en die door de voorvallen der laatste maanden tot ondragelijken overmoed is aangegroeid. Misschien is het goed, dat de zaken zoo ver zijn gekomen, dat er een einde aan *moet* gemaakt worden. En nu die noodzakelijkheid eens is gebleken, nu twijfelen wij geen oogenblik, dat de inspanningen geëvenredigd zullen zijn aan het doel, dat *moet* en *zal* worden bereikt."

— Volgens berigten van Celebes over de maand april liet de rust en tevredenheid binnen de landen onder 's Gouvernements beheer niets te wenschen over. In de afdeeling Noorder-Districten was, op eenige velden na, de padi-aanplant afgeloopen en beloofde eenen niet ongunstigen oogst. Het padigewas in de afdeelingen Tello en Zuider-Districten stond over het algemeen bevredigend. Men was bezig aldaar te oogsten. In de afdeelingen Boelekomba en Bonthain was de bevolking bezig de velden te bearbeiden.

Volgens berigten, van de landzijde verkregen, hield de Koningin van Boni steeds te Pasempa verblijf. Hare omgeving bestond, behalve in eenige andere Prinsen en Prinsessen, ook uit Aroe Timoeroeng en de dochter van Aroe Palakka. Datoe Sawito zou evenwel zijn bivouac te Pasempa opgeslagen hebben en zich onledig houden met het opwerpen van eene benting, waartoe eenige duizende personen te Pasempa verzameld waren. Men verhaalde, dat de Koningin van Boni zich bij den Vorst van Soping had beklaagd, omdat Ambona Salenké, Prins van Soping, die om aan de Koningin hulp te bieden naar Boni was vertrokken, bij zijn vertrek van Boni naar Soping had weggevoerd 2 paarden en 150 karbouwen, aan de Koningin toebehoorende, en een 40tal personen van Palakka.

De expeditionaire troepen zouden naar Tanette optrekken, om van daar verder op te rukken naar Mario. Volgens andere berigten loopende tot 15 mei vertoonde de vijand zich af en toe in de omstreken van de versterking Badjoa, zonder echter iets te ondernemen. Men vermoedde, dat hij zich met veel paardenvolk in de nabijheid ophield. Den 29 april hadden twee personen, een te voet en de ander te paard, zich in eene dreigende houding op 400 passen van het fort vertoond. Een schot uit een tirailleurgeweer deed hen overhaast de vlugt nemen. Door de zware regens was een gedeelte der courtine tusschen het noorder- en ooster-bastion van het fort ingestort. Men was bezig deze weder op te werpen.

De gezondheidstoestand der troepen en koeli's liet te Badjoa te wenschen over: te Boelekomba herstelden de zieken langzaam, even als de ziektetoestand der troepen te Makasser verbeterde. Aan de kazernes te Badjoa werd met kracht gewerkt. Alle troepen der expeditie zijn te Makasser aan wal. Het 14de bat., de artillerie en kavallerie, zoomede eene kompagnie van het 3de bat. inf., bewoonden de steenen gebouwen, vroeger door de militairen der vaste bezetting bezet. De vijf overige kompagnien van het 3de bat. waren in tijdelijke kazernes van bamboe gelegerd. De goede voeding en verpleging, alsmede rust, doen eene spoedige herstelling der zieken te gemoet zien.

— Men schrijft van Palembang dd. 13 mei ll. het volgende: Na den val van het beruchte Djatti gaat de onderwerping langzaam vooruit. De majoor van den Bergh maakte weinige dagen daarna met een detachement een togt naar de Pagger Goenong om in deze streken eene militaire vertooning te maken en verder de hoofd-doesson Penantian te bezetten. Bij de nadering onzer troepen staken de kwaadwilligen Bandeer Agong zelf in brand en men betrok daarop eene nabijgelegene doesson, alwaar het hoofd van het district den civielen gezaghebber kwam berigten, dat, wanneer de troepen verder oprukten, ook Penantian eene prooi der vlammen zoude worden, waarop men besloot naar Lahat terug te keeren. Bij het vertrek onzer troepen staken de muitelingen op nieuw eene doesson in brand. Onverwacht bezette eenige dagen later een detachement Pradjoerits deze doesson Penantian, welke daarna door den 1sten luit. de Lassasie met een detachement militairen is bezet. De muitelingen hadden eene nabijgelegene doesson bezet en waren voornemens Penantian te overvallen, dan onze troepen, welke tegen hen oprukten, ontvingen hun zóó wel dat zij met achterlating van eenen doode in overhaasting de vlugt moesten nemen. Weinige dagen later werd onder bevel van den kapitein d'Harvant een detachement naar Penantian gezonden om van daar uit een togt van Moelak Oeloe te maken. De insurgenten hielden de doesson Koepang, slechts twee of drie palen van Penantian gelegen, bezet, welke door genoemden kapitein werd opgeëischt; hieraan werd echter niet voldaan, waarom men den volgenden dag tegen deze doesson optrok. De vijand, met de heilige lans voorop, wachtte onze troepen buiten de doesson dapper af, dan een doode en verscheiden gekwetsten waren het loon hunner vermetelheid. Men wil d[illegible] ook, dat het hoofd der muitelingen, de bekende P[illegible]rahoen, al meer en meer zijnen aanhang begint te verliezen. Van Moeara Roepit is het berigt ontvangen, dat aldaar het gerucht verspreid wordt, dat de onttroonde Sultan van Djambie 1500 man van Corintji om zich zoude verzameld hebben, om daarmede de poeassa Djambie aan te vallen.

— Door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Benoemd: Tot subst. offic. van just. bij den raad van just. te Samarang, de 1ste subst.-griff. bij den raad van just. te Batavia mr. E. W. van der Hout; tot ontv. van het regt van succ. en overg. regt onder de Christenen te Soerabaija, de ads.-res. over de comptab. aldaar E. C. Bangert; tot opz. 1ste kl. te Moeara Sama (afd. Groot Mandhiling) N. Kerkhoff; tot resid. der Lamp. distr. R. Wijnen, thans die betrekking waarnemende; tot 2den komm. op het kantoor van den Gouv. van Sumatra's Westkust, C. A. van Dinter, laatst. komm. op het bur. van den res. der Padangsche bovenl.; tot komm. op het res.-kant. te Sibogha (res. Tapanoli), W. B. Davidson, laatst komm. bij den ads.-res. van Priaman; tot komm. bij den ads.-res. van Priaman, de komm. bij den contr. te Natal L. H. Marx; tot komm. bij den contr. te Natal S. N. Marx; tot komm. op het bureau van den res. der Padangsche bovenl. A. W. A. Scholte; tot komm. op het kant. van den ads.-res. van Aijer Bangies J. F. Scholte; tot komm. bij de compt. op het bur. van den gouv. van Sumatra's Westk. C. W. A. Wijler; tot 3den komm. ter algem. secr. C. de Kock van Leeuwen; tot ambten. ter beschikking van den gouv. van Sumatra's Westk. V. Barthelemij; tot élève-transl. voor de Javaansche taal te Djokdjokarta O. A. O. van den Berg; tot leden van de sub.-comm. van onderwijs in de ads.-resid. Krawang A. E. Simons, A. de Serière en J. W. Cordromp; tot lid, tevens scriba der comm. tot ondersteuning van behoeftige Christenen in de Soerab. afd. E. C. Bangert; tot lid van den raad van just. te Amboina A. S. M. Hageman; bij de dir. der burgerl. openb. werken, tot 1sten komm. E. D. C. Philips; tot 2den komm. A. F. van de Wall; tot res. der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo C. J. Bosch; tot 3den vendum. bij het vend. kant. te Batavia F. Kroese; tot contr. der 3de kl., bij de landel. ink. en cult. C. L. Rosemeier; tot contr. der 1ste kl., toegevoegd aan den ads.-res. ter beschikk. van den gouv. der Moluk. Eilanden, de ambten. 2de kl., ter beschikk. van den gouvern. H. C. van Eybergen; tot gezworen translat. van de Jav. taal te Soerakarta C. F. Winter; tot 3den comm. bij de dir. der kult. J. C. C. Struick; tot comm., tevens griffier bij den landraad te Billiton J. Nettehoven; bij de dir. der midd. en dom., tot 1sten comm. R. A. van Slooten; tot 2den comm. J. C. Brocx; tot 3den comm. A. N. Geerts; bij den raad van just. te Batavia, tot 1sten subst.-griffier mr. W. F. C. de Eerens; bij het Prot. wees- en armhuis te Samarang, tot 1sten onderw., tevens binnenr. A. de Bruyn Mzn.; tot binnenregentes M. de Bruyn, geboren Ontrop.

Ontslagen: Op verzoek, eervol, als lid der hoofd-comm. van onderw. in Ned. Ind., de kol. der art. C. G. van Dentzsch; de gewezen schout te Pasoeroean J. C. Stackman; bij den raad van justitie te Amboina, als lid, G. Roijaards; de ads.-res. van Toeban (res. Rembang) J. H. de Senerpont; de ass. res. van Palemb. F. G. H. Schiltz; de contr. der 2de kl. bij de landel. ink. en cult. J. W. E. de Sturler.

Overgeplaatst: Bij de burgerl. openb. werken: naar Benkoelen met aanw. van de hoofdpl. van dien naam, de opz. der 1ste kl. W. van Blommestein; naar Batavia, als eerste teekenaar bij het 1e bureau van de directie der burgerl. openb. werken, de opz. der 1ste kl. A. van Diggelen.

Ontheven: Van de verdere vervulling zijner functien, de resid. der Zuid- en Ooster-afd. van Borneo E. F. graaf van Bentheim Teklenburg Rheda.

Gesteld: Ter beschikking van den gouv. comm. voor de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, de 2de comm. ter algem. secret. C. W. Walbeehm; wegens ziekte, in het genot van wachtg., de 3de comm. ter algem. secret. E. Young.

Belast: Met de waarneming der betrekk. van audit.-militair bij den krijgsraad te velde in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo mr. W. E. van der Hout.

Verleend: Een 2jarig naar Nederland, wegens ziekte, aan den onderw. bij de Gouvern. lagere school te Grissee H. J. Scheffer.

Goedgekeurd: dat door den direct. der kultures bij het kader der land. ink. en cult. zijn *overgeplaatst* uit de res. Banjoemaas naar de res. Pasoeroean de kontr. 2de klasse J. P. F. Gericke; uit de res. Pasoeroean naar de resid. Kedirie de kontr. 3de kl. C. Th. Humme; uit de resid. Samarang naar de res. Banjoemaas de kontr. 1ste klasse W. K. F. Valck Palm; uit de res. Probolingo naar de res. Kedirie de kontr. 2de kl. L. K. J. Gey van Pittius; zijn *geplaatst* in de res. Samarang de ambten. ter beschikking mr. A. M. Oudemans; in de res. Probolingo de ambten. ter beschikking mr. H. A. Blume.

Militair Departement.

Benoemd: Tot Gouv. komm. en mil. komm. voor de Zuid- en Ooster-afd. van Borneo, de kol. der inf. A. J. Andresen; tot kol. chef van het wapen der art., de luit.-kol. N. H. W. S. Whitton.

Bevorderd: Bij de mil. geneesk. dienst, tot offic. van gez. 1ste kl., de off. van gez. 2de kl. G. F. Charlier.

Geplaatst: Bij de civ. en mil. geneesk. dienst op het eiland Banka, de off. van gez. 1ste kl. C. W. F. Mogk, thans ter beschikk. te Batavia; bij het groot mil. hosp. te Willem I, de off. van gez. 1ste kl. G. F. Charlier, thans ter beschikk. te Batavia; bij het groot mil. hosp. te Weltevreden, de off. van gez. 3de kl. dr. T. H. Mac Gillavry; bij het groot mil. hosp. te Soerabaija de off. van gez. 3de kl. H. J. Wefers Bettink.

Overgeplaatst: Bij het 1ste bat. inf. te Soerakarta de luit.-kol. H. D. van Wely; te Djokjokarta de majoor C. L. Schukking; bij het 4de bat. inf. de majoor C. M.

H. Kroesen; bij de civiele en milit. geneesk. dienst te Salatiga de off. van gez. der 1ste kl. F. W. Dolge, thans op Banka; bij de civ. en mil. geneesk. dienst te Soerakarta de off. van gez. 1ste kl. F. C. Schmitt, thans te Samarang; bij het groot mil. hosp. te Samarang de off. van gez. 1ste kl. D. Doijer, en de offic. van gez. 3de kl. A. J. Boers en R. W. Deibel, allen van het garniz. te Batavia; bij het groot mil. hosp. te Soerabaija de offic. van gez. 2de kl. W. A. J. Bernard, thans te Palembang.

Ontslagen: eervol op zijn verzoek, de 1ste luit. der inf. D. der Kinderen; de 2de luit. der inf. J. L. l'Epagniol.

Verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapit. der inf. A. F. de Vassij.

Marine Departement.

Benoemd: tot eersten machin. bij het marine-etablissement te Soerabaija de gewezen machin. bij de Kon. Ned. marine B. N. Reuvekamp Gille.

Ontslagen: uit 's Lands dienst, de geschorste eerste gezaghebber van het Gouv. stoom-advies-vaartuig Tjipannas P. Boodt.

Door de hier onder genoemde autoriteiten zijn de volgende beschikkingen genomen:

Door den directeur der midd. en dom. gedurende Mei 1859.

Benoemd: tot komm. ontv. der ink. en uitg. regten te Indramaijoe (Cheribon), C. S. L. Loth Adnz.; te Tjilatjap (Banjoemaas), J. E. Engelenburg, en te Banjoewangie, J. B. Hagestein.

Door den dir. der burg. openb. werk., gedurende de maanden april en mei 1859. *Benoemd:* tot elève opz., met aanwijzing van Soerabaija tot standplaats, A. G. de Visser. *Bevorderd:* tot opz. der 3de kl. de elève opz. W. Rust en E. van Sprew, met aanwijzing aan eerstgen. van Rembang tot standplaats, en met bepaling dat laatstgenoemde te Padang gevestigd blijft. *Overgeplaatst:* naar Timor, met aanw. van Koepang tot standpl., de opz. der 3de kl. J. Flikkenschild; naar Menado, met aanw. van Gorontalo tot standpl., de opz. der 3de kl. J. Heaviside; naar Soerabaija, met aanw. van de hoofdpl. van dien naam tot standpl., de opz. der 3de kl. W. H. J. G. Munro; naar Garoet (Preanger regentsch.), de opz. der 3de klasse C. A. de Leau.

Door de hoofdcommissie van onderwijs in Ned.-Indië, gedurende de maanden april en mei. *Ontslagen:* op zijn verzoek, eervol, de kweek. aan de gouv. lagere school te Pasaroean H. F. Evers. *Benoemd:* tot 2den onderw. aan de gouv. derde lagere school te Weltevreden, J. A. P. de Visser; tot onderw. aan de gouv. lagere school te Wonosobo, H. Goedhart; tot onderw. aan de gouv. lagere school te Madioen, W. Wilmes; tot onderw. aan de gouv. lagere school te Bangkallang, H. Velu; tot onderw. aan de gouv. lagere school te Benkoelen, C. L. Plasberg; tot onderw. aan de gouv. lagere school te Poerwakarta (Krawang), A. J. L. Lempe; tot kweek. aan de gouv. lagere school te Pekalongan, F. G. Strielack; tot kweek. aan de gouv. lagere school te Maros, C. F. Bax.

Door den resid. van Samarang, gedurende de maand mei 1859. *Ontslagen:* op zijn verzoek, eervol, de griffier bij de landr. te Demak en Grobogan, tevens 1ste klerk op het bureau van den adsist.-resid. aldaar, F. H. A. J. S. Holzschuher von Harrlach. *Benoemd:* tot griffier bij de landraden te Demak en Grobogan, tevens 1ste klerk op het bureau van den adsist.-resid. aldaar, J. L. Burer.

Door den resid. van Soerabaija, gedurende de maand april 1859. *Benoemd:* tot 1sten klerk, tevens griffier van den landraad te Grissee, C. L. Brodhaag. *Opgedragen:* de waarneming der betrekking van 1sten klerk, tevens griffier van den landraad te Soerabaija, aan den ambten. op wachtgeld J. Hageman JCzn.

Door den resid. van Bagelen, gedurende de maand april 1859. *Benoemd:* tot klerk, tevens griffier bij den landraad te Keboemen, F. R. Toorop.

Door den ambten. tijdelijk belast met de leiding van de dienst der gouvern. telegrafen in Ned.-Indië, gedurende de maanden april en mei 1859. *Benoemd:* tot leerling telegrafisten, werkzaam op het kantoor te Weltevreden, J. Brondsema en J. van Blarcum; tot chef van het telegraafkantoor te Serang, M. C. A. Kobitzsch. *Overgeplaatst:* naar Pattie, de leerl. telegrafist H. J. G. Aars; naar Banjoewangie, H. B. Denkelaar; naar Bezoekie, J. D. Tokaija; naar Probolingo, M. P. Raket; naar Kedirie, A. F. C. Buckman; naar Madioen, A. N. Kolmus; naar Soerakarta, J. van Blarcum; naar Serang, J. Brondsema; naar Bandong, G. van Heeteren.

Handelsberigten.

(Per Overlandpost.)

BATAVIA den 7 Junij.

Koffij. Voor dit produkt heerscht eene zeer gunstige opinie. Ter plaatse werd voor 8000 pic. Padang *f* 35 besteed. Te Samarang werden 1500 pic. gewone bereiding a *f* 33.25 op levering gecontracteerd. Daarna heeft men aldaar voor West.-Ind. bereiding *f* 35.50 en *f* 36 op levering geboden. Tot die prijzen hadden echter nog geene afdoeningen plaats.

Suiker. Hierin hadden wederom zeer belangrijke transactien plaats. Nadat voor ca. 500 pic. *f* 18 n.° 16 besteed was geworden, werden ruim 12 a 13,000 pic. a *f* 17.50 n.° 16 afgedaan. Op levering dit jaar werden de volgende contracten gesloten, als: ca. 2000 pic. Suiker a *f* 16.75, ca. 15,000 pic. dito a *f* 16⅞ en ca. 28,000 pic. dito a *f* 17, alles voor n.° 16, terwijl het prijsverschil in verband staat met den korteren of langeren duur van het leverings-contract. Nog werden hier op levering afgedaan ca. 5000 pic. a *f* 16.70 n.° 16, om vóór Sept. te Samarang te ontvangen. Te Soerabaija contracteerde men ca. 2000 pic. op levering dit jaar a *f* 17, n.° 16. Nog werden er buitendien te Samarang en Soerabaija verscheidene contracten afgesloten op levering vóór Sept. a *f* 16.70 inclusive commissie.

Rijst. In dit graan hadden wederom vrij belangrijke afdoeningen plaats. Ruim 2000 koyang vonden nemers; 't meerendeel was ord. Java, waarvoor wij heden noteren *f* 130 a *f* 140, goed blank Java geldt *f* 145 a *f* 155, terwijl voor prima *f* 155 a *f* 165 besteed wordt. In Carga ging niets noemenswaardigs om; men zoude daarvoor *f* 110 a *f* 120 moeten aanleggen. Met uitzondering van Carga is de voorraad van Rijst voor 't moment bijkans opgeruimd, terwijl er eene nog vrij levendige vraag blijft bestaan.

Notenmuscaat. Werd bij kleinigheden met *f* 90 a *f* 95 naar kwaliteit betaald.

Peper. Zoowel witte als zwarte niet ter markt. Voor Cubeben vordert men te Samarang *f* 60 a *f* 65.

Indigo. Kort na 't afgaan van ons vorig berigt was de stemming voor dit artikel flaauwer, zoodat eene verdere daling volgde en men *f* 4.10 voor prima kwal. te regt kon komen. Tot dezen prijs hadden er verscheidene afdoeningen plaats.

Huiden trokken wederom meerdere attentie, doch is prima kwaliteit zelfs tot hooge prijzen schier niet te bekomen. Ruim 4000 ps. Buffelhuiden vonden liefhebbers tot prijzen van *f* 3.50 tot *f* 4.50 naar kwaliteit. De aangelegde prijs van *f* 4.50 was voor prima Batavia. Van Koehuiden vernamen wij geene afdoeningen. Te Samarang kan men dezelve moeijelijk a *f* 60 per Corge bekomen.

Gom Damar. Hiervan hadden wederom belangrijke aanvoeren plaats, waardoor men iets lager teregt kon komen. Ruim 1000 pic. werden afgedaan tot *f* 24 a *f* 25.

Gom Elastiek geniet veel faveur, doch is zeer schaarsch. Slechts ca. 500 a 600 pic. werden aangevoerd, die coulant nemers vonden tot *f* 44 a *f* 46.

Gutta Percha. Aanvoeren van dit artikel worden sints lang met verlangen te vergeefsch te gemoet gezien. Bij eventuële aanvoer zullen zonder twijfel hooge prijzen aangelegd worden.

Verwhout. In Java Sapanhout ging niets noemenswaardigs om, terwijl Manilla Sapanhout niet aan de markt is.

Was. De Gouvernements-veiling der Japansche Boomvan den 28 passato is hoog afgeloopen. Er waren 6000 pic. in veiling gebragt, die dooreen *f* 34.97 opbragten. De minder gunstige berigten uit Europa over dit artikel oefenden hier nog niet den minsten invloed uit.

Rotting. Door de onlusten te Bandjermassing, waardoor aanvoeren van daar vooreerst welligt gestremd zullen worden, zijn de prijzen thans vaster. Ruim 1000 picol Bandjermassing werden a *f* 10 afgedaan. Voor prima kwal. kotie werd *f* 9 bij partij geboden, doch vorderde men *f* 9.50 per picol. Voor kleine partijtjes echter moet men natuurlijk hooger aanleggen.

Koper. De 28ste pass° had de Gouvernements-veiling van 1010 pic. Japansch Koper plaats. Alles werd verkocht en wel tot den gemiddelden prijs van *f* 90.45 per pic.

Arak. Dit vocht trok sedert ons vorig berigt bijna geen attentie. Afdoeningen van eenig aanbelang kwamen ons dan ook niet ter oore; dezelve bepaalden zich slechts bij kleinigheden. Houders zullen daardoor wel verpligt zijn successivelijk lager los te laten en zegt men dan ook reeds a *f* 60 afgedaan werd.

Lijnwaden. Sedert ons vorig berigt bleven de Holl. ruwe en witte Calicots in eene aangename stemming verkeeren. Voor witte, de markt daarvan zoo goed als ontbloot zijnde, bedingt men thans wederom iets hoogere prijzen, terwijl dezelve voor de ruwe stationair bleven. Wij noteren heden op kort termijn:

5/4 ruwe	*f* 5.50,	5/4 witte	*f* 6.—,
6/4 „	- 6.60,	6/4 „	- 7.25,
7/4 „	- 7.25,	7/4 „	- 8.—,

Engelsche gebleekte Madampollams zijn ruim voorradig en trekken daardoor minder de attentie onzer afnemers; ongebleekte zijn daarentegen vrij gewild en schaarsch. Shirtings. Van Holl. zijn slechts de 6/4 en 7/4 gebleekte goed te plaatsen, terwijl er in de ruwe weinig omgaat. De Engels., zoo ruw als wit, genieten eene levendige navraag. Cambrics gaan traag van de hand en is de voorraad thans vrij aanzienlijk. Chitsen met zeer beperkten voorraad en levendige navraag. Drils, de Holl. ruwe vinden in de goede soorten vrij coulant plaatsing; Amerik. ontbreken nog steeds. Lappets vinden voortdurend liefhebbers even als Jeans, waarvan de voorraad beperkt is. Adrianopel rood effen Katoenen zonder verandering. Indiennes enluminées en Batik Goederen flaauw en zijn slechts gewilde dessins te plaatsen. Van Garens vindt op 't oogenblik ongebleekte slechts een goede aftrek, zijnde Adrianopel rood, even als groen en oranje, thans verlaten. Dekens, zoo Wollen als Molton, trekken meer en meer attentie en gaan dan ook vrij coulant van de hand. Lastings ondervinden tot dusverre, even als Lakens, niet de minste verbetering. Flanel zonder verandering.

Metalen. Zweedsch IJzer zonder de minste verbetering; de prijs is nominaal *f* 12.25. Engelsch Staaf-, Band-, Plaat- en Spijker IJzer nog steeds ruim voorradig. Van Zweedsch Staal hadden slechts matige aanvoeren plaats en soutineren prijzen zich goed. Lood in blokken is thans schier onverkoopbaar, doch in rollen vrij coulant te plaatsen. Zink vindt steeds nog liefhebbers, doch is de voorraad thans vrij belangrijk. Van Bladkoper en koperen Spijkers is de markt eveneens ruim voorzien. Blik geniet eene goede navraag. IJzeren Spijkers zijn overvloedig ter markt.

Provisien mogen over 't algemeen nog steeds flinke prijzen bedingen. Boter vindt tegen vorige prijzen coulant liefhebbers, terwijl de aanvoeren beperkt blijven. Kaas bedingt naar kwal. *f* 6 a *f* 7, terwijl de markt zeer schraal voorzien wordt. Hammen worden tegenwoordig zelden aangeboden; gaarne betaalt men dan ook de genoteerde prijzen van *f* 9 a *f* 10. Verduurzaamde Levensmiddelen worden met 30 a 35 pct. avans op 't factuursbedrag afgedaan. Olijfolie is vrij ruim aan de markt; meer dan *f* 8 a *f* 9 kon men niet bedingen. Azijn ondervond geene verbetering. Gezouten Vleesch en Spek zonder voorraad. Amerik. en Holl. Meel eveneens zonder den minsten voorraad.

Dranken. Roode Wijnen ondergingen geene verbetering hoegenaamd; van Bordeaux Kistwijn blijft de voorraad steeds aanzienlijk. Champagne en Rhijnwijn gaan nog steeds traag van de hand. Madeira schaarsch. Eng. Bier op fust ontbreekt, terwijl gebotteld schaarsch is. Van Holl. Bier, zoowel op fust als gebotteld, is de markt op 't moment geheel ontbloot; met verlangen worden dan ook nieuwe aanvoeren van Eng. en Holl. te gemoet gezien. Selterswater. Hoewel de voorraad van dit Mineraalwater thans eindelijk een weinig verminderd is, kan men voor als nog moeijelijk voor de 50/2 kruiken *f* 8 bedingen. De consumtie is niet vermeerderd, sints onze plaats onlangs weder ruim van IJs voorzien werd. Jenever zonder noemenswaardige verandering.

Diversen. Vensterglas vindt nu en dan aftrek. Glas- en Aardewerk zonder verbetering. Zakken zonder verandering. Verwwaren blijven voortdurend zeer gewild. Lijn- en Terpentijnolie goed te plaatsen. Van Zweedsche Teer en Koolteer is de markt steeds nog goed voorzien. Touwwerk schier onverkoopbaar. Zeildoek. Van Holl. werd de markt door eenige aanvoeren wederom goed voorzien; van Eng. echter niet, waarvoor nog al vraag bestaat. Russ. ontbreekt nog steeds. Arak Leggers zijn vrij gewild. Papier wordt weinig aangevoerd en is zeer gezocht.

Wisselkoersen. De koers op Nederland 6/m na dato is thans pari a 101 pct., waartoe belangrijke afdoeningen plaats hadden. De koers op Londen 6/m. na zigt bleef wederom onveranderd *f* 11.50. De koers op Singapore is *f* 2.70, op China *f* 2.65 en op Calcutta *f* 122.

Spetiekoersen. Eng. Souvereigns zijn weinig ter markt en bedingt men daarvoor deswege thans *f* 12.50. Australische dito ontbreken. Oude gouden Dukaten gelden *f* 6.80 a *f* 6.90 en nieuwe dito *f* 6. Gouden Tientjes *f* 9.90. Doubloenen *f* 38 a *f* 45. Spaansche Dollars *f* 3 en Mexicaansche dito *f* 2.70. Voor Australisch goud bedingt men *f* 44 per reaal.

Vrachten. Ook ditmaal vermogen wij niet de minste verbetering dienaangaande melden. Sedert ons vorige werden de navolgende Charters afgesloten, als: Naar Nederland: Ned. Stad Middelburg a *f* 40 per last voor Suiker en a *f* 50 voor ligte Goederen, hier te laden, en a *f* 42.50 voor Koffij en andere Goederen te Padang naar Rotterdam te laden. Ned. Acadia a *f* 32 voor Suiker en Tabak, en a *f* 30 voor Koffij naar Holland. De Ned. Lamina Elisabeth werd door de Factory der NHM. naar Amsterdam bevracht a *f* 35 per last voor Suiker en Thee, hier en op de kust te laden. Naar Nederland werden aangelegd: Ned. Caroline, Electra, Ferdinandina Emma, Fop Smit, en Zw. Gotheborg. Naar Hamburg ligt in lading: Hamb. Alma & Olga, Malvina Vidal, Pruiss. Mathilda werd naar Hamburg, Bremen of Londen a £ 1 per ton. Naar Kopenhagen: Deensch Emily. Naar Singapore ligt in lading Eng. Lauriston. Ter bekoming van vracht gingen derwaarts Hamb. Christian, Amer. Dolphin, Telegraph, Eng. Areta & Planet. Naar China: De Zw. Hedda Frederika (541 ton) werd bevracht a $ 3650 naar Amoy via Singapore, te Soerabaya te laden; en Zw. Balder (334 ton) a $ 2500 met dezelfde destinatie, doch hier te laden. Austr. Lorenza (359 ton) a $ -,20 per pic. Rijst naar Macao of $ -,30 naar Swatow, hier te laden. Meckl. Doctor Juris Jantzen, laadt te Soerabaija Rijst voor Hongkong a $ -,27½ per pic. — Voor Reederij rekening laden: Ned. Susanna, Maria Veronica, Nicot, Argo. De Noorw. Sylphide heeft voor bevrachters rekening geladen. Ned. Drie Vrienden (632 ton) werd door het Gouvernement voor 't transport van troepen naar Bandjermassing a 30 cents daags per last opgenomen. Verkocht werden: Ned. Princes Sophia (607 ton) zonder inventaris in veiling voor *f* 5.010. De Eng. stoomboot Leichardt werd door het Gouvernement voor £ 7000 gekocht. Te koop zijn: Hamb. Esperanza, Zw. Argo en de Eng. stoomboot Burra Burra. Kustreizen doen: Welvaart, Johanna & Louisa, Valparaiso, Jan Schouten, Ferdinand & Louis, Derkina Titia, Zaanstroom, Jacoba Cornelia, Clasina, Jeannette & Agatha, Cornelia & Geertruida, Canton, Vijf Gebroeders, Zeeploeg, Bulgerstein, Drie Gebroeders, Louise Roeloffine, Maria Adolphine, Christina Helena en IJssel. Disponibel zijn: Ned. Willem de Eerste, Gebroeders Houtman, Biesbosch, Aegidia & Pauline, Johannes Hendrikus Ferdinand, Comm. des Konings v. d. Heim, Jacqueline & Elise, Admiraal Tromp, Julie Claire, Jan van Brakel, E. W. van Dam v. Isselt, Phoebus, Philips van Marnix, Alida Maria, Jannetje, Susanna & Elisabeth, Louis Meijer, Noord Brabant, Johanna Catharina, St. Michael, Prins Maurits, Elisabeth & Antoinette, Dorothea Henriette, Cheribon, Willem III, Cornelia Henriette, Graaf van Heiden Reinestein, Samuel Henricus, Vriendentrouw. Eng. Triton, Senator, Gazehound. Fransch Johanna, Vallée de Luz. Amer. Rockland. Bremen Asia. Hamb. Esperanza, Kingman, Joh. Hermann, Bielefeld, Wiedeman. Zwed. Torefors, Ariel. Noorw. Favoriten.

BUITENLAND.

LONDEN den 30 Julij.

Het Parlement wordt denkelijk den 13 of 15 augustus door eene Koninklijke commissie geprorogeerd.

— Aangaande de reeds per telegraaf vermelde gisteren gehouden zitting van het Lagerhuis kan nu het volgende meer uitvoerig worden medegedeeld:

Lord Palmerston had in de eerste plaats twee sprekers te beantwoorden; den heer Scully, die vroeg of de Paus het voorzitterschap der Italiaansche Confederatie heeft aangenomen of van de hand gewezen, en of, in het eerste geval, de Engelsche Regering afdoende maatregelen nemen zal tot herstelling der diplomatieke betrekkingen met het Hof van Rome, en de heer Bentinck, die weten wilde of de Regering de maritime toerustingen wil verminderen, terwijl hij van oordeel was dat het voornemen des Franschen Keizers tot ontwapening geene reden tot staking der Engelsche wapening is, zoodat hij integendeel verlangde dat de verdedigingsmiddelen op krachtigen voet zouden worden geregeld. De spreker werd hierin door den heer Lindsay, lord Lovain en lord Ashby ondersteund.

Op de eerste vraag van den heer Scully vond de eerste Minister geene vrijheid te antwoorden, eerstelijk omdat de Confederatie nog niet gevormd is, ten andere omdat onze betrekkingen met den Paus niet van dien aard zijn om hem eene rondborstige mededeeling zijner voornemens te vragen. Overigens bezat de Regering geene mededeelingen welke een afdoend antwoord mogelijk maakten. Wat de tweede vraag betrof, in de vorming van eene Italiaansche Confederatie, met den Paus als voorzitter, of zelfs als gewoon lid, ligt niets wat Engeland beletten zou regtstreeksche diplomatieke betrekkingen met het Hof van Rome aan te knoopen, even als die welke met de Duitsche Bondsvergadering bestaan, waarbij men nogtans onder het oog moet houden dat de Engelsche gezant bij de Bondsvergadering onafhankelijk van alle diplomatieke betrekkingen geaccrediteerd is, welke de Engelsche Regering met de verschillende Mogendheden hebben kan die den Duitschen Bond uitmaken. Bij deze gelegenheid wilde de Minister herinneren wat er van onze diplomatieke betrekkingen met den Paus is. Eenige jaren geleden werden die bij eene Parlementsacte geregeld, aan welke het Hoogerhuis eene bepaling toevoegde, die de Regering verbood een geestelijk persoon als vertegenwoordiger des Pausen te erkennen. Het Hof van Rome vond goed in deze beperking een hinderpaal tot het daarstellen van diplomatieke betrekkingen met Engeland te zien, ofschoon het wel Pruissische en Russische vertegenwoordigers heeft toegelaten, niettegenstaande die Hoven evenmin een geestelijk persoon als vertegenwoordiger van Rome willen ontvangen. Welk onderscheid het Pauselijk Hof ten nadeele van Engeland in deze zaak ziet kon de Minister niet begrijpen.

Hij kwam nu tot de vraag van den heer Bentinck, die denkelijk gedaan was ten gevolge der tijding dat de Fransche Keizer de vermindering zijner land- en zeemagt heeft bevolen, waaruit men opmaakt dat de Engelsche Regering tot eene soortgelijke vermindering zal overgaan. De vraag kwam den eersten Minister wat voorbarig voor, maar hij was het met den spreker eens, indien deze oordeelde dat onze Regering eene zoodanige vermindering niet aan de overeenkomst met eene andere Mogendheid ondergeschikt kan maken. Zoodanige overeenkomst tusschen Frankrijk en Engeland ware zelfs dan nog onmogelijk, indien er geene andere Mogendheden waren die legers en vloten bezaten, naardien de belangen en omstandigheden der beide Landen en de stelling die zij moeten inhouden zoodanig uiteenloopen, dat eene wederkeerige vermindering in mathematische evenredigheid eene ondenkbare zaak is. Maar men moet niet uit het oog verliezen dat er nog andere Zeemogendheden zijn, onze vriendschappelijke betrekkingen met welke zouden kunnen gestremd worden. Als wij onverhoopt in oorlog met Frankrijk geraakten, zouden wij ook met die Mogendheden in oorlog kunnen komen, weshalve onze militaire en maritieme beschikkingen niet moeten afhangen van wat deze of gene Mogendheid doet, maar van wat de Regering tot bescherming der verschillende belangen des Lands noodzakelijk acht. Echter is het de pligt der Regering zich, terwijl zij het nemen van de noodige maatregelen voorslaat, door geen valsch alarm en overdreven vrees op het dwaalspoor te laten brengen, en daardoor gevaar te loopen de Natie overtollige lasten op te leggen.

Het Huis ging daarop over tot de beraadslaging in committé over posten van begrooting.

De heer Horsman achtte de verdedigingsmiddelen des Lands onvoldoende en gebrekkig, meende dat de Regering daarmede grooteren spoed had moeten maken en deed de volgende motie: „De uitgaven, tot voltooijing der werken benoodigd, die voor de behoeften der nationale verdediging gevorderd worden, hetzij die werken beraamd zijn of reeds gedeeltelijk uitgevoerd worden, moeten worden bestreden uit een bepaaldelijk tot dat doel bestemd en van de jaarlijksche door het Parlement goed te keuren begrootingen afgezonderd fonds." Volgens den voorsteller bestaat er, onafhankelijk van wat andere Mogendheden doen, een *minimum* van krijgsmagt, beneden hetwelk Engeland nooit gaan moest, en is het de pligt des Parlements die krijgsmagt tot dat *minimum* op te voeren.

De heer Sydney Herbert, Secretaris van Staat voor oorlog, zou den vorigen spreker niet voet voor voet volgen, maar alleen aanwijzen door welke maatregelen het Land volmaakt beveiligd worden moest. De groote arsenalen moeten beter voorzien worden dan thans met sommigen daarvan het geval is. Tot dat einde heeft het Huis eene commissie van onderzoek benoemd. Dat onderzoek moet niet overhaast worden, maar met de grootte harer taak overeenkomstig zijn. In de eerste plaats moet de Regering zich door die commissie over de te nemen maatregelen doen inlichten, daarna die ten uitvoer brengen. Intusschen zal er geen tijd verloren gaan, geen aangevangen werk gestaakt worden, maar de Regering kan geene buitengewone credieten aanvragen zoo lang die commissie haar rapport niet heeft ingediend. Is dit ingekomen, dan zal het Ministerie de zaak in ernstige overweging nemen.

Verscheiden leden voerden over deze zaak nog het woord, onder anderen de heer Cobden, die ontkende dat men in buitengewone omstandigheden verkeerde. Ofschoon er reeds ontzettende sommen voor leger en marine zijn goedgekeurd, beweerde de heer Horsman ten onregte dat het *minimum* van voet van vrede nog niet bereikt was, en sir C. Napier dat de marine ten eenenmale onvoldoende is. Het is, beweerde de heer Cobden, onwaar, dat de toestand gevaarlijk, en dat de Engelsche marine zooveel minder sterk dan de Fransche zijn zou. De toebereidselen, door Engeland met het oog op een oorlog met Frankrijk gemaakt, terwijl de Engelsche Ministers zelve hun vertrouwen op Napoleon III betuigen en hem zelfs lof toezwaaijen, keurde hij ten sterkste af. Noch de Fransche Keizer noch de Fransche Natie denkt er aan Engeland te beoorlogen. De handelsbelangen van Engeland geven daaraan wel het regt om eene oorlogsvloot te bezitten die een derde sterker dan die van Frankrijk is, maar dat Land zelf heeft nooit beweerd dat de zeemagt der beide Landen gelijk moest staan. Zijns inziens behoefde de Regering slechts te trachten zich over deze aangelegenheid met Frankrijk te verstaan om alle vrees te doen wijken. Waarom zouden twee zoo bevriende Mogendheden zulks niet doen? De spreker eindigde met er ernstig op aan te dringen dat er geen dag verzuimd worde om de lasten der Natie te verminderen.

Sir J. Pakington en lord C. Paget bestreden deze uiterst vreedzame en geruststellende beweringen, waarbij de laatstgenoemde ook op de groote uitbreiding der Russische zeemagt wees. Nadat lord Palmerston de zaak nog uitvoerig besproken en onder anderen op de noodzakelijkheid tot versterking der vestingwerken gewezen had, volgde de stemming over de motie van den heer Horsman, die, zooals bereids vermeld is, met eene meerderheid van 97 stemmen werd verworpen.

— Het weekblad de Economist, sprekende over de ontwapening, wijst er op hoe Frankrijk zijne zeemagt gedurende twaalf jaren aanhoudend, en in de jongste vier jaren met de grootste energie, de grootste bekwaamheid en het beste gevolg uitbreidt en volmaakt. „Wij weten, zoo zegt het blad, uit de beste bronnen, uit die onzer eigene Admiraliteit, dat Frankrijks vloot *minstens* (om nog onder de waarheid te blijven) gelijk staat aan de onze wat de werkelijke getalsterkte, den tonneninhoud en het aantal stukken betreft, en dat zij sterker is dan de onze door haar tegenwoordig cijfer en door hare beschikbare reserve van beproefde zeelieden. Onze lezers worden verzocht de woorden, waarvan wij ons bedienen, wel te wegen, want elk woord is wèl bedacht en authentiek. Nu zeggen of denken wij niet dat de Fransche Regering dien staat van zaken in het leven heeft geroepen met het plan om ons aan te vallen, maar zij heeft het wel zeker gedaan om in staat te zijn ons handelend optreden te neutraliseren, om te overheerschen, magtiger te zijn dan wij in geval van eene vredebreuk, om toegerust te zijn tot den aanval en eene landing te doen indien het noodzakelijk of wenschelijk mogt blijken daartoe over te gaan. Wij gelooven niet dat Frankrijk voornemens is om op een gegeven oogenblik een inval te doen; het feit, waarbij wij belang hebben, is dat dit Land er op voorbereid is een inval bij ons te doen, wanneer het dat mogt willen.

Wij verklaren met volkomen vertrouwen, en zonder vrees voor eenige tegenspraak, „van eene welonderrigte zijde," dat Frankrijk op dit oogenblik naar al onze maritieme stations oorlogschepen genoeg zou kunnen zenden, om al de Engelsche schepen binnen de respective havens te houden, en desniettemin een genoegzaam aantal schepen zou bezitten om tegelijk in het Kanaal en in de Middellandsche Zee zijne overmagt te handhaven. Waarom zouden wij dit niet zeggen? De Franschen weten het reeds en het is noodig dat de Engelschen het ook weten. Ziedaar voorzeker genoeg om de vredelievende declamatien van den heer Cobden op hare regte waarde te doen schatten, en wij verwonderen ons niet langer dat lord Clarence Paget, secretaris der Admiraliteit, het noodzakelijk heeft geacht op officiële wijze de dwalingen van dien staathuishoudkundige te wederleggen."

— De voltooijing van het monsterschip Great Eastern vordert snel en een geheel leger van werklieden is daarmede onafgebroken bezig, dewijl de scheepsbouwmeester Scott Russell, volgens het contract, het schip den 4 september geheel gereed moet afleveren, of anders voor iedere week later £ 10,000 betalen. Als dat schip zich met vollen stoom, minstens 12,000 paardenkrachten, beweegt, zou het grootste houten linieschip daardoor in twee stukken verdeeld kunnen worden. Het 60,000 centenaars zware schip zal met zijne twee machines, welke dagelijks 250 tonnen steenkolen gebruiken, binnen één uur 22 a 23 Engelsche mijlen kunnen maken, en bovendien nog 12,000 Engelsche quadraatellen aan zeilen aan boord hebben. De kosten der voltooijing beloopen, volgens het contract, £ 125,000. De eerste togt zal tegen het einde van september gemaakt worden.

— Met de Indische brievenmaal van 17 junij verneemt men dat de Europesche troepen zich aan de nieuwe voorwaarden hunner dienst hebben onderworpen. Nenah Sahib blijft nog voortdurend in Nepaul, waar eene sterke partij zijne uitlevering aan de Engelschen belet.

Volgens officiële opgaven was in het Koningrijk Oude alles rustig, waren tot den 4 junij 1351 forten geslecht, terwijl men nog met het slechten van 70 andere bezig was; er waren 658 kanonnen en 1,333,837 wapenen van allerlei soort ingezameld De Begum van Lucknow en Mumru Khan waren begonnen te onderhandelen, terwijl Feroze Shah en nog een ander hoofd der rebellen in centraal Indië zich daartoe insgelijks door brieven bereid hadden betoond.

— Uit de dagbladen van Hong Kong tot 4 junij blijkt dat de Keizerlijke troepen aan de oevers der Yangtze zware nederlagen van den kant der rebellen geleden hadden. Krachtige pogingen waren aangewend om de roovers uit de provincie Canton te verdrijven en de gemeenschap met het binnenland te openen, terwijl aan de theehandelaars zware schattingen waren opgelegd, welke zij betaald hebben, in de hoop van tot het aan de markt brengen der nieuwe congo-soorten in staat gesteld te worden. Deze verschillende pogingen waren aanvankelijk met gewenschten uitslag bekroond, maar men klaagde voortdurend over de drukkende schattingen, door de soldaten der mandarijnen bij het vervoer van koopmanschappen opgelegd, en dat de roovers, na het bekomen van versterking, sommige der door hen verlaten stellingen op nieuw hebben ingenomen. Ten gevolge dezer rooverijen en afpersingen waren de zaken te Canton voortdurend gedrukt en de theeprijzen veel hooger dan anders het geval zou behoeven te zijn.

De Engelsche Gezant verliet Shanghaï den 2 junij door den admiraal Hope en al de naar de Peiho bestemde schepen voorafgegaan. Men verwachtte dat de Keizer, door de laatste zegepralen der rebellen demoediger geworden, zich niet langer tegen het bezoeken van Peking door het Engelsch gezantschap verzetten zou. Voorts werd verhaald dat door de Russen, die eene sterke vloot op de Amur hebben, het aanbod tot demping van den opstand gedaan zou zijn.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DINGSDAG 2 AUGUSTUS 1859, N.° 182.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Voorloopig Verslag

over het wetsontwerp tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van de Zuider-spoorwegen.

(*Vervolg. Zie het begin in de Courant.*)

Verscheidene andere leden, ofschoon zich niet tegen het doen dezer vragen verzettende, meenden toch te moeten doen opmerken, dat, naar hunne overtuiging, ons Land nog veel grooter behoefte had aan nieuwe spoorwegen, dan aan verbetering der waterwegen, en dat de eerste dus althans niet voor de laatste moesten achterstaan. Zij beweerden daarbij, dat sedert den aanleg der groote spoorweglijnen de handel overal in Europa eene geheel andere rigting genomen heeft dan vroeger het geval was. De goederen, die men tot verbruik behoeft, worden veel meer bij kleine hoeveelheden aangekocht, en dientengevolge toenemend langs de spoorwegen, in plaats van langs de waterwegen verzonden. Ook daarom schijnt men bovenal aan de verbetering en uitbreiding van het eerste middel van gemeenschap te moeten denken. Niettegenstaande de Boven-Rhijn een uitnemend middel van gemeenschap oplevert, ziet men thans aan de beide oevers dier rivier spoorwegen bouwen. Men antwoordde, dat deze opmerking misschien gegrond zou zijn, als hier van binnenlandsche waterwegen sprake ware, en niet van hoofdaderen van verkeer, zonder welker bezit noch de binnenlandsche handel zou kunnen bloeijen, noch van hier uit langs de spoorwegen levendige en vruchtdragende gemeenschap met het buitenland worden onderhouden.

§ 3. Na deze voorafgaande opmerkingen, trad men in een onderzoek van de rigting, die, volgens de verleende concessie aan den Zuiderspoorweg zou worden gegeven, waarbij het dan aanvankelijk meer in 't algemeen de vraag gold, of te regt Rotterdam als uitgangspunt was gekozen, dan wel of het beter ware geweest van Utrecht of Maarsbergen uit te gaan en de lijn van daar regtstreeks naar het zuiden te doen loopen. Bij de overweging van dat punt toonde zich de meerderheid der 51 in de afdeelingen tegenwoordig zijnde leden niet ongunstig voor de rigting, die de Regering thans voorstelt, gestemd; ten deele omdat zij die rigting onvoorwaardelijk de beste keurden, ten deele ook op grond dat het meer dan tijd werd in deze gewigtige aangelegenheid tot een besluit te komen, opdat eindelijk de hand aan 't werk zou worden geslagen.

De natuur zelve, zeiden de voorstanders der thans verleende concessie, wijst de rigting aan, waarin de hoofdtak der Zuiderspoorweglijn loopen moet. Let men op de Landen, waarmede die spoorweg ons in naauwer verband brengen moet, dan is voor dat verband de ligging der beide Maassteden de meest gunstige. De ontworpen lijn zou niets anders doen, dan dat natuurlijk voordeel bevestigen. Komt zij tot stand, Rotterdam en Dordrecht zullen langs den kortsten weg met den Rhijnoever verbonden zijn, eene verbinding daarom vooral noodzakelijk, omdat zonder haar bezit de Nederlandsche handel op den duur de mededinging met Antwerpen in den transitohandel met Duitschland en Zwitserland niet zal kunnen volhouden. Aan den anderen kant wordt door de ontworpen lijn voltooijing geschonken aan den spoorweg van den Moerdijk naar Antwerpen. Die spoorweg zal dan eerst volkomen zijn, onze gemeenschap met België's eerste handelsstad eerst dan aan de behoeften van den tegenwoordigen tijd beantwoorden, wanneer zoowel de Maas bij Rotterdam als de Moerdijk overbrugt zullen wezen. De Moerdijk — liever het Hollandsch Diep — scheidt tot nu toe ons Vaderland in twee ongelijke deelen. Houdt die afscheiding op, eene geheel andere gemeenschap zal tusschen het Noorden en Zuiden des Rijks ontstaan, dan sedert eeuwen het geval is geweest. Al verder zal de ontworpen lijn de strekking hebben, om door den tijd de belangrijke, doch maar al te zeer geïsoleerde provincie Zeeland op de kortste wijze met Holland in onmiddellijk verband te brengen. Bij al die voordeelen komt nog, dat door het volgen van het voorgestelde plan de bezwaren, aan de rivierovergangen verknocht, zooveel mogelijk vermeden worden. De waterstaat heeft in der tijd het leggen eener vaste brug over de Lek beneden Amerongen en over de Merwede bij Gorinchem gevaarlijk voor de veiligheid onzer dijken gekeurd. Zulke gevaren zijn bij het leggen van bruggen bij Rotterdam, bij Dordrecht en aan den Moerdijk niet te vreezen. Bij deze rivierovergangen kan alleen het bezwaar der kostbaarheid wegen en nu de schatkist in staat is daarvoor aanmerkelijken onderstand te verleenen, behoeft dit bezwaar, als zooveel groote belangen bevorderd kunnen worden, niet af te schrikken.

§ 4. In het oog van vele andere leden verdiende eene van Rotterdam uitgaande lijn volstrekt niet de voorkeur. Volgens de Memorie van Toelichting is de Zuiderspoorweg bestemd, om het noorden en zuiden des Rijks te verbinden, de gemeenschap van de groote Nederlandsche handelsteden met de meer oostwaarts liggende provincien van ons Rijk en met België en Frankrijk in onderscheidene rigting te bevorderen en een voldoend middel van gemeenschap met den linker-Rhijnoever in het leven te roepen. Dat doel beaamde men ten volle, maar het werd door de voorgestelde lijn, die naar het westen van ons Rijk als teruggedrongen is, in geenen deele bereikt. Wilde men werkelijk een Zuiderspoorweg tot stand brengen, die aan alle behoeften voldoet, men behoorde op het vroeger ook dezerzijds met nadruk aangedrongen denkbeeld terug te komen, om Utrecht als centraal verbindingspunt der Nederlandsche spoorwegen te kiezen, en van daar regtstreeks op 's Hertogenbosch te gaan. Van Utrecht uit loopt de kortste weg over den IJssel naar Rheine; is de meest voordeelige verbinding met de spoorwegen van Noordelijk Duitschland te verkrijgen. De lijn van Utrecht naar 's Hertogenbosch is de ware hoofdlijn in ons Vaderland, de stamlijn, van welker uiteinde zich zuidelijk takken kunnen verspreiden, om westelijk naar Antwerpen, oostelijk naar Maastricht of naar een ander punt aan de Boven-Maas te gaan, opdat langs den kortsten afstand Gladbach worde bereikt, waar Pruissische spoorwegen zich vereenigen en het digst onze grenzen naderen. Door den aanleg van zulk een spoorweg wordt naar alle kanten de meest volkomen verbinding tusschen de onderscheiden deelen van ons Rijk onderling en met het buitenland tot stand gebragt. Ook Zeeland kan zich op eene gemakkelijke wijze daaraan sluiten en van zijne zijde met den linker-Rhijnoever verbonden worden. In het belang van 's Lands defensie verdient de lijn van Utrecht op 's Hertogenbosch zonder eenigen twijfel de voorkeur.

Nu zegt men wel, dat door de rigting der van Regeringswege voorgestelde spoorweglijn de bezwaren worden vermeden, aan rivier-overgangen op meer oostelijk gelegene punten verknocht. Maar zijn die bezwaren werkelijk zoo groot? Zij steunen voornamelijk op een verslag van ambtenaren van den waterstaat van 1853, waarin met een enkel woord het leggen van eene brug over de Lek te Vianen en over de Merwede bij Gorinchem gevaarlijk wordt gekeurd. Intusschen heeft dat voorgespiegelde gevaar niet belet, dat de Regering, toen zij in 1857, zonder twijfel in overleg met hoofdambtenaren van den waterstaat, het ontwerp van een spoorwegnet der Kamer aanbood, in dat net eene lijn begreep, die juist over Vianen en Gorinchem loopen zou. De schrijver, die zich onder den naam van: *een oud soldaat* verbergt, maar niet zoodanig, dat men hem, ook waar het onze rivieren geldt, niet als een bevoegd deskundige waardeert, trekt in zijn jongste werkje *Beschouwingen over land- en waterwegen*, de Zuiderlijn van Utrecht over Kuilenburg en Bommel; zou, indien eens de overgang bij Gorinchem moest worden vermeden, zulk eene verlegging der lijn eenigzins meer oostwaarts niet in aanmerking kunnen komen? Het geldt daarbij eene lijn, waarvan ieder erkent, dat zij uit het oogpunt van 's Lands defensie zich ten zeerste aanbeveelt. In plaats van 's Lands verdediging te benadeelen, zou zij die bevorderen en wordt zij door onze defensie-middelen zelve gedekt. Verscheidene leden meenden dan ook ernstig bij de Regering te moeten aandringen, om het gevaar voor de veiligheid onzer dijken, aan den overgang der rivieren in het hart des Lands verknocht, nog eens tot een punt van ernstig onderzoek en overleg te maken. Welligt zou daarbij blijken, dat men zich door een schrikbeeld laat terughouden. Tegenover mogelijke, maar geenszins bewezene nadeelen, staan dan toch groote onmiskenbare voordeelen, ook van geldelijken aard. De bruggen, die volgens de aangebodene concessie op 's Rijks kosten moeten worden gebouwd, zijn uitermate kostbaar. Die bij den Moerdijk alleen zou een Rijks onderstand van acht millioen vereischen. Het zou een misbruik van de tegenwoordige geldruimte in Rijkskas zijn, meer aan dergelijke kunstwerken te besteden, dan volstrekt noodig is. Indien al de thans bestaande plannen uitvoering erlangden, zouden de uitgaven uit 's Rijks kas voor dergelijke kunstwerken tot 30 millioen kunnen klimmen.

Nu verliest men niet uit het oog, dat de Regering, waar zij zich tegen het leggen van den Zuiderspoorweg door het hart des Lands verklaart, een bijzonder standpunt kiest, en de voordeelen ontwikkelt, aan het bezit van twee rivier-overgangen boven één verbonden. Maar zij schenkt bij haar voorstel dan toch niet meer dan één enkele zoodanigen overgang. De tweede, die bij Arnhem en Nijmegen, wordt naar eene ver verwijderde toekomst verschoven en van den ondernemingsgeest van bijzondere personen afhankelijk gemaakt. Het kan teregt worden betwijfeld of de lijn 's Hertogenbosch—Nijmegen—Arnhem wel immer tot stand zal komen. Zij schijnt meer in het belang van Pruissen dan van ons Land te zijn. Indien het werkelijk in de bedoeling der Regering lag, Arnhem met Maastricht te verbinden, zou men kunnen vragen, waarom dan, volgens haar plan, bij Venlo over de Maas wordt gegaan? Die overtogt zou in dat geval veeleer te Roermond moeten plaats hebben. De Memorie van Toelichting is juist op dit punt van den rivierovergang bij Nijmegen en Arnhem duister en met zich zelve in strijd. Op bladz. 3 dier memorie wordt gezegd, dat de Regering nog geene bepaalde voorstellen omtrent dezen rivierovertogt doet, omdat zulke voorstellen voorbarig zouden zijn, en op dezelfde bladzijde wordt herinnerd, dat voor de lijn van 's Hertogenbosch naar Grave en Nijmegen aan de tegenwoordige concessionarissen de voorkeur is verleend. Men kan het eene met het andere niet wel overeenbrengen. Hoe het zij, wanneer slechts één rivierovergang tot stand wordt gebragt, moet, meende men, niet de minst voldoende en meest kostbare worden gekozen.

Door de gekozene rigting zouden ontwijfelbaar de belangen van Amsterdam op eene in het oog vallende wijze gekrenkt, en die stad, zelfs indien de spoorversmalling op den Hollandschen spoorweg en de verbinding met den Rhijnspoorweg te Rotterdam tot stand kwamen, van eene doeltreffende gemeenschap met het Zuiden uitgesloten worden. Amsterdam blijft dan toch de hoofdstad des Rijks, die, al ware het alleen om de daar vereenigde kapitalen, waar van handelsbetrekkingen sprake is, in de eerste plaats in aanmerking komt. Amsterdam heeft, wel verre van zich vijandig jegens den aanleg van spoorwegen hier te Lande te toonen, het eerst in dit opzigt den toon aangegeven. Zoowel den Hollandschen- als den Rhijnspoorweg heeft men aan Amsterdam te danken. Te Rotterdam heeft vroeger in dit opzigt geenszins zooveel ijver geheerscht, en er bestaat, als men de stemmen, van daar in de laatste jaren uitgegaan, raadpleegt, eenige twijfel of de thans ontworpen spoorweg wel in allen deele met de wezenlijke belangen dier bloeijende handelstad strookt. Men herinnert zich vertoogen van de Kamer van koophandel en van den Gemeenteraad aldaar, waarin het leggen van eene vaste brug over de Maas bij die stad, om de hooggaande belemmering, daardoor aan de zeer drukke binnenlandsche scheepvaart toe te brengen, eene soort van zelfmoord werd genoemd. Tegen het bouwen dier brug heeft men ook in Zeeland groote bezwaren doen gelden. Sommige leden konden het vermoeden niet van zich weren, dat zoo men thans te Rotterdam over dit punt zwijgt, dit ook daaraan toe te schrijven zij, dat men zich een gewigtig nadeel getroost, om boven eene mededingende handelstad het voordeel eener korter verbinding met Antwerpen en den linker Rhijnoever vooruit te hebben. Eigenlijk wint Rotterdam door de voorgestelde spoorwegrigting oneindig minder dan Amsterdam verliest. Wanneer de lijn van Maarsbergen uitging, zou de afstand van Rotterdam over dat punt naar 's Hertogenbosch 118 Nederl. mijlen bedragen, thans, bij het leggen van den weg over den Moerdijk en Breda krimpt die afstand tot 97 mijlen in. Het verschil is dus 21 mijlen. Daarentegen zou, wanneer men van Amsterdam over Maarsbergen regtstreeks naar 's Hertogenbosch komen kon, de afstand van de eerstgenoemde naar de laatstgenoemde stad 101 mijlen bedragen. Van Amsterdam over Rotterdam en Breda naar 's Bosch is de afstand 184 mijlen en zou dus een omweg van 83 mijlen moeten worden gemaakt. (Vergelijk J. G. FIJNJE, *Bijdrage tot de kennis der voorgestelde of ontworpene Nederlandsche spoorwegen*, bl. 230 en 231). Men gaat niet te ver met te onderstellen, dat het dwingen tot dien omweg meer in de schaal heeft gewogen dan het op zich zelf toch niet zoo groote nadeel van slechts 21 mijlen meer te moeten doorloopen.

Met te meer gerustheid durft men hier de belangen van Amsterdam aan die van Rotterdam overstellen, omdat, al kwam thans in de eerste plaats de lijn van Utrecht of Maarsbergen naar 's Bosch tot stand, de vrees niet behoeft te worden gekoesterd, dat Rotterdam en Dordrecht voortdurend van eene versnelde regtstreeksche gemeenschap met 's Hertogenbosch verstoken zullen blijven. De *oud-soldaat*, die in zijne spoorwegplannen het overbruggen van de Maas bij Rotterdam en van het Hollandsche Diep niet opneemt, wil reeds dadelijk een spoorweg van den zuidelijken Maasoever tegenover Rotterdam langs Dordrecht naar Willemsdorp tegenover den Moerdijk aangelegd hebben en stelt tevens voor, later eene lijn van Dordrecht over het Bergsche veld en de nieuwe Merwede, langs Werkendam en Heusden naar 's Bosch te doen loopen. Waarom zouden zulke plannen, als eenmaal de volstrekt vereischte hoofdlijn tot stand is gebragt, of gelijktijdig met dien aanleg, niet uitvoerbaar zijn? In afwachting daarvan worden Rotterdam en Dordrecht niet slechts door het bezit hunner uitstekende waterwegen, maar ook door den Antwerpschen spoorweg gebaat. Wat bezit Amsterdam, dat slechts eenigermate daarmede te vergelijken is?

§ 5. De voorafgaande beschouwingen ten voordeele der rigting Utrecht—'s Hertogenbosch bleven niet onbeantwoord. Van de zijde der voorstanders van de keus van Rotterdam als uitgangspunt werd herinnerd, dat het hoofdkarakter der tegenwoordige concessie het verkrijgen der kortst mogelijke handelsgemeenschap met Zuidelijk Duitschland was of althans behoorde te zijn. Dat karakter ging door het kiezen van Utrecht of Maarsbergen als uitgangspunt grootendeels verloren. Een meerdere afstand van 21 mijlen moest, waar het vervoer van goederen betreft, niet van gering belang worden geacht, vooral niet wanneer het, gelijk hier, den strijd geldt met eene vreemde handelstad, die eene reeks van natuurlijke voordeelen bezit. Het laat zich met cijfers aanwijzen, dat onze transitohandel met Duitschland, die thans voor 4/5 zijnen zetel te Rotterdam heeft, in verre na niet gelijken tred houdt met den transito-handel van Antwerpen. Alleen door versnelde gemeenschapsmiddelen is terug te winnen wat in dit opzigt reeds verloren is. Voor dat doel moeten de belangen van enkele steden, zelfs van de hoofdstad, achterstaan. Indien Amsterdam thans een betrekkelijk gering deel in den hier bedoelden handel heeft, is dit aan zijne minder gunstige ligging te wijten, waaraan niets te veranderen is: Te Antwerpen zelf is men zoozeer overtuigd dat de bloei van den transito-handel van het bezit van de meest regtstreeksche spoorweggemeenschap met den linker-Rhijnoever afhangt, dat men van de zijde dier stad reeds pogingen heeft gedaan om een spoorwegtak over ons grondgebied te leggen. Wierden Rotterdam en Dordrecht thans van de regtstreeksche verbinding met het zuiden uitgesloten, vooral ook de laatste stad, welker gunstige ligging ook wel in aanmerking mag komen, zou voor goed worden geïsoleerd. De latere spoorwegverbinding over het Bergsche veld, Werkendam en Heusden naar 's Bosch zal toch niet ligt tot stand komen, al ware het alleen omdat men daarbij eene rivier als de nieuwe Merwede heeft over te gaan, die zich nog vormen moet. Dat gelijk sommigen het wilden doen voorkomen, eene stad als Rotterdam, waar zooveel verlichte handelskennis heerscht, tegen den aanleg van spoorwegen gestemd zou zijn, liet zich niet aannemen. Het tegendeel is genoegzaam gebleken. Ongelegenheden zijn ontwijfelbaar aan het bouwen van eene vaste brug over de Maas bij die stad verbonden. Allengs echter heeft men te Rotterdam leeren inzien, hoe aan die ongelegenheden een allergewigtigst voordeel overstaat.

Een nader opzettelijk onderzoek werd verlangd omtrent de vraag, of het overbruggen der rivieren in het hart des Lands inderdaad als zoo bedenkelijk ware te beschouwen. De voorstanders der verleende concessie verklaarden zich geenszins tegen zoodanig onderzoek, maar moesten toch doen opmerken, dat wiskunstige zekerheid te dezer zake niet te verkrijgen is; alleen bij ijsgang kan het bestaan eener vaste brug gevaarlijk zijn, omdat zij het vormen van een ijsdam bevorderen moet, die dijkbreuken ten gevolge kan hebben. Daarom is het overbruggen onzer rivieren niet raadzaam op al zulke punten, waar eene dijkbreuk bijzonder noodlottige gevolgen hebben zou. Op de Lek beneden Amerongen en op de Merwede bij Gorinchem is dit zeer zeker het geval. Men denke aan de zeer gewigtige belangen, die zich als watersnood dreigt, aan het behoud van den Noorder-Lekdijk hechten en aan den gevaarlijken toestand, waarin wegens zijne bijzondere lage ligging in zoodanige omstandigheden de Alblasserwaard verkeert. Het hier bedoelde gevaar bestaat niet of in zeer veel mindere mate voor de rivieren bij Rotterdam en bij Dordrecht, die door meerdere breedte voor ijsverstoppingen waarborgen. Op het Hollandsch Diep, waar de invloed van eb en vloed zich nog gevoelen laat, en het ijs, ten gevolge der gesteldheid van het water brosser is, behoeft men zulk een gevaar in het geheel niet te duchten. Ook te Arnhem is het gevaar niet zoo groot, omdat de rivier zich nabij die stad in twee takken verdeelt.

Volgaarne stemde men toe, dat de Regering wel van twee rivierovergangen spreekt, maar er slechts één geeft. Dit zou echter dan alleen als eene wezenlijke leemte in haar stelsel te beschouwen zijn, wanneer de tweede overgang voor goed wierd uitgesloten. Ook de voorstanders der concessie toch erkenden, dat zoo de rivier-overgang niet in het midden des Lands plaats heeft, in het belang van eene goede verbinding naar buiten en van de verschillende deelen des Lands onderling, twee zoodanige overtogten moesten bestaan. Maar nu kon men niet toegeven, dat het tot stand brengen van den overgang bij Nijmegen en Arnhem niet in de bedoeling der Regering liggen zou. Zij wilde die alleen tot een later tijdstip verschuiven, omdat het inderdaad onmogelijk is, alles in eens te doen. Het denkbeeld scheen zoo verwerpelijk niet, met de lijn, die de meest kostbare kunstwerken eischt, te beginnen. Was eenmaal het moeijelijkste werk tot stand gebragt, het minder kostbare zou van zelf volgen. Dat de verbindingslijn Nijmegen-Arnhem meer in 't belang van Pruissen dan van ons Vaderland zijn zou, scheen ook daarom geen bezwaar, omdat het wel van zelf spreekt, dat al wat het vervoer van goederen uit en naar Pruissen over ons grondgebied bevordert, ook voor onze handelsbelangen gunstig werken moet.

De sommen, voor het bouwen der bruggen te Rotterdam en te Dordrecht, maar vooral voor die aan de Moerdijk gevorderd, waren zeker uitermate hoog; maar zouden de drie bruggen op de lijn van Utrecht of Maarsbergen naar 's Hertogenbosch zoo veel minder kosten? Op bladzijde 253 en 254 van het reeds aangehaalde werkje van den heer Fijnje vindt men berekeningen, die er aan doen twijfelen. Bovendien is het de vraag, of voor de brug over het Hollandsch Diep wel inderdaad 8 millioen moeten worden besteed. De kosten van dit werk werden vroeger, ook door den heer Fijnje op 10 millioen geraamd. Thans is de raming reeds met 2 millioen verminderd.

Het scheen volstrekt niet onmogelijk, dat nog meer op de kosten van dit groote werk kon worden bespaard. Men herinnerde zich eene aanvrage om concessie uit Sliedrecht gezien te hebben, volgens welke die brug voor *f* 4.800.000 kon worden gelegd. Ook moet er vroeger te Dordrecht een plan ontworpen zijn, volgens hetwelk men de brug, ook ten behoeve van een spoorweg, voor eigene rekening, zonder eenigen onderstand van Rijkswege leggen zou, mits aan de concessionarissen alle voordeelen bleven van den op den overtogt te heffen tol. De Antwerpsche spoorwegmaatschappij zou destijds voor het gebruik van zoodanige brug een betrekkelijk zeer aanzienlijk jaarlijksch bedrag hebben aangeboden. Voorts was het de vraag, of de kosten van de brug over het Hollandsh Diep niet aanmerkelijk konden worden verminderd door den spoorweg aan de zijde van Willemsdorp een eind weegs over een dam te laten loopen, waardoor de brug zooveel korter wierd. Tegen vernaauwing van het vaarwater op dit punt schijnt toch geen overwegend bezwaar te bestaan. Een en ander verdiende allezins nadere toelichting. Over eene uitgaaf uit 's Rijks kas van niet minder dan acht millioen mogt — de ijverigste voorstanders der verleende concessie stemden het gaarne toe — niet ligtvaardig worden heengestapt.

Eindelijk werd nog de opmerking gemaakt dat het niet juist is te beweren, dat, bij het leggen van de lijn van Utrecht op 's Hertogenbosch, Zeeland even goed aan het overige gedeelte des Rijks verbonden zal zijn als bij het volgen van de rigting der verleende concessie. Om uit Vlissingen of Middelburg naar Holland te komen, zou in het eerste geval de weg over 's Bosch en Utrecht moeten worden genomen, wat zeker een zeer groote omweg is.

§ 6. Ook wanneer men het vraagstuk omtrent het uitgangspunt van den Zuiderspoorweg ter zijde liet, was aan dien weg in Noordbrabant eene rigting gegeven, die door zeer vele leden ten sterkste werd afgekeurd. Om locale belangen zooveel mogelijk zaam te koppelen en te bevredigen, liet men de lijn door die provincie regts en links slingeren, in plaats van ze zonder omwegen naar het doel te rigten. Zoo doende was een spoorweg, die eene internationale verbinding tot stand brengen moest, een locale weg geworden. Bij den aanleg van spoorweglijnen van dit belang moest allereerst de kortste verbinding met het buitenland worden gezocht, onder voorbehoud van later, als de hoofdlijn voltooid was, voor de verbinding met niet te ver afgelegene steden en hoofdplaatsen te zorgen. Begon men daarentegen met het bevredigen van locale behoeften, men wierp zich in eene zee van moeijelijkheden; het doel van zulke kostbare middelen van gemeenschap ging grootendeels verloren en de zeer aanzienlijke geldsommen, daarvoor uit 's Rijks kas af te zonderen, werden zonder evenredig nut besteed. In dit geval kwam er nog bij, dat de krommingen, die men den weg laat maken, blijkbaar met de zienswijze der concessionnarissen, althans van den eersten hunner, den heer Bredius, strijden en hun als opgelegd of afgedwongen zijn. Een blik op de kaart is genoegzaam om zich te overtuigen, dat voor het spoedig bereiken van den linker-Rhijnoever de weg van Tilburg over Eindhoven, Weert en Roermond op Gladbach loopen moet, of wel van Tilburg naar Helmond en Venlo getrokken moet worden om daar Viersen te bereiken. Zoo doende zou 's Hertogenbosch uitgesloten worden, wat welligt wegens de belangrijkheid dier stad, niet slechts als hoofdplaats der provincie, maar ook als handelsplaats, niet raadzaam zou zijn. Maar ware dit het eenig bezwaar, waarom dan niet aan de concessionarissen de verpligting opgelegd, om reeds dadelijk door een zijtak 's Bosch met Tilburg te verbinden; of wel het denkbeeld gevolgd in een lezenswaardig vlugschrift: „*Een kort woord over de rigting van den Zuiderspoorweg, door een toeschouwer*" voorgestaan, en van het dorp Haren een zijtak op 's Bosch aangelegd? Die zijtak zou hoofdtak worden, als het later tot het tot stand brengen van den weg van Utrecht naar 's Hertogenbosch kwam. Te eer durft men ook dit laatste denkbeeld ter overweging aanbevelen, omdat de schrijver, die het op den voorgrond plaatst, omtrent het thans behandeld onderwerp onderscheidene wenken geeft en vergelijkingen van afstanden mededeelt, die de aandacht allezins verdienen. Zal een spoorweg, vooral ook tot internationaal verkeer bestemd, aan het doel beantwoorden, dan is het volgen van de kortst mogelijke lijn niet alleen verkieslijk, uit hoofde van den beslissenden invloed dien dit op de kosten van aanleg en exploitatie en dus op den bloei der onderneming uitoefent, maar vooral ook met het oog op de vracht van koopmansgoederen. De vracht van zulke goederen kan op 3 a 6 centen per ton en per mijl worden geschat. En nu ga men eens na, hoezeer alle mededinging wordt verzwaard en bemoeijelijkt, als omwegen van een aantal mijlen worden gemaakt!

Met de hoofdstrekking van deze bedenkingen vereenigden zich verscheidene leden, anders gunstig voor de verleende concessie gestemd. Zij drongen er op aan, dat nog, zoo mogelijk, in den aangeduiden zin die concessie gewijzigd wierd. Daarbij werd het gevoelen geopperd, om niet, gelijk thans in de concessie gelezen wordt, den weg te laten loopen naar Venlo en Roermond, maar naar Venlo *of* Roermond.

Van latere onderhandelingen kon het dan afhankelijk worden gemaakt, om de brug over de Maas *of* te Venlo *of* te Roermond te bouwen. Degenen, die 's Hertogenbosch onmiddellijk in het spoorwegplan wilden hebben opgenomen, voerden echter aan, dat wanneer de hoofdlijn over die stad liep, zij haar uiteinde ontwijfelbaar te Venlo, als de meest nabij zijnde Maasstad, vinden moest. Daarvoor pleitten ook andere redenen. Te Venlo wordt reeds een aanzienlijke commissiehandel gedreven. Roermond daarentegen bezit niet dan eenige fabrieken. Van Venlo kon in een betrekkelijk korten tijd Viersen worden bereikt. Er waren enkele leden, die, zoo slechts over Venlo de aansluiting aan het Pruissische spoorwegnet plaats vond, niet tegen de opoffering van den tak naar Maastricht zouden opzien; een tak die toch, als de hoofdlijn dáár was, van zelf zou komen. Daarentegen toonden anderen zich zeer voor het denkbeeld gestemd om de lijn op Roermond te doen uitloopen, omdat daardoor een omweg van niet minder dan 23 mijlen, den geheelen afstand van Venlo tot Roermond, vermeden werd.

Bij de overweging van dit deel der rigting werd door sommige leden ook op de belangrijkheid gewezen van enkele tusschen liggende plaatsen, die, zoo dit slechts eenigzins mogelijk ware, in de lijn begrepen moesten worden. Inzonderheid werd Eindhoven genoemd, hetgeen werkelijk bij het trekken der lijn op Roermond een doorgangspunt zijn zou. Men wees daarbij op de volkrijkheid dier plaats en van de omliggende gemeenten; op de talrijkheid harer fabrieken en op de wenschelijkheid om de in het oog vallende ontwikkeling van het westelijk en zuidelijk deel der zoogenaamde Meijerij door het nieuwe middel van gemeenschap nog meer te bevorderen. Een der leden leverde over dit plaatselijk belang een stuk in, hetwelk sedert gedrukt en ter algemeene kennis gekomen is.

Ook werd door een deel der leden, eenigermate in strijd met voorafgaande beschouwingen, het gevoelen voorgestaan, dat bij den aanleg van groote spoorweglijnen tot zekere hoogte de plaatselijke belangen met het belang der internationale verbinding moesten

worden vereenigd. Daarbij werd beweerd, dat men zich van de gunstige gevolgen der verbinding met het buitenland door middel van spoorwegen geene al te overdreven voorstelling maken moest. De ondervinding leert elders, dat de spoorwegondernemingen voor verre het grootste deel door het binnenlandsch verkeer worden gevoed. Men beriep zich op de belangrijke bijzonderheden, te dezer zake in de memorie van beantwoording op het verslag wegens den Noorderspoorweg, bladz. 3 en 4, medegedeeld. Daartegen werd evenwel opgemerkt, dat de memorie van toelichting tot het tegenwoordig wetsontwerp de vooruitgezette stelling in hare algemeenheid logenstraft. Zij vermeldt met zooveel woorden dat het goederenvervoer over den weg van Breda naar Antwerpen in de bedrijvigheid op die lijn eene zeer aanzienlijke plaats bekleedt; zoo zelfs dat 5 11 en dus nagenoeg de helft van de opbrengst uit dat vervoer voortvloeit.

§ 7. Ofschoon men met genoegen heeft gezien, dat de *Zeeuwsche* spoorweglijn, tot welker aanleg nu reeds zestien jaren pogingen worden gedaan, in het plan is opgenomen, werd het door velen ernstig betwijfeld, of wel te regt in de Memorie van Toelichting gezegd kan worden, dat „*aan de billijke wenschen der provincie Zeeland zal worden voldaan.*" Al wat dezen spoorwegtak betrof vertoonde zich nog steeds niet anders dan in een ver en onzeker verschiet. Men stelde zich voor, op dit punt terug te komen, doch moest al dadelijk aanmerken, dat de rigting, aan dien tak te geven, zoo weinig wordt toegelicht en verdedigd. Dit scheen te meer noodzakelijk, omdat sommige leden twijfel bleven koesteren, of Vlissingen wel het gepaste uitgangspunt voor den Zeeuwschen weg ware en of men niet dien tak hetzij van Brouwershaven, hetzij van Stavenisse moest laten uitgaan. Tegen dit denkbeeld kwamen echter verscheidene leden met nadruk op. Eene van Brouwershaven of van Stavenisse uitgaande lijn zou, zeiden zij, in geenen deele de behoeften van Zeeland bevredigen. Zij zou die provincie, althans een zeer aanmerkelijk deel daarvan, in haren tegenwoordigen afgezonderden toestand laten wegkwijnen. Alleen de handel van Rotterdam zou uit het bestaan van zulk een weg voordeel trekken, daar de genoemde punten voorhavens van die stad zouden worden. Zelfs was het de vraag, of Stavenisse uit dat oogpunt wel in aanmerking verdient te komen. Het is eene kleine plaats, voor groote zeeschepen niet of slechts zeldzaam toegankelijk, zonder haven of reede, en van alle hulpmiddelen verstoken, waaraan op een gewigtig punt van handelsgemeenschap behoefte is. Niet eens bezit Stavenisse het voordeel van bij ijsgang altijd bereikbaar te zijn of dan eene veilige ligplaats op te leveren. Geheel anders was het met Vlissingen, waar thans somtijds 80 zeeschepen te gelijk op de reede liggen, die geheel het jaar door open en toegankelijk blijft. Vlissingen zou, volgens deze leden, zoo slechts een spoorweg van daar gelegenheid tot gemeenschap naar buiten gaf, ongetwijfeld door den tijd in den algemeenen handel met Antwerpen kunnen mededingen. Men merkte op nieuw daartegen aan, dat zulk eene mededinging dan toch niet bestaan heeft toen ook Antwerpen nog van het voordeel eener spoorwegverbinding verstoken was. Ook waren er leden, aan wie het nog niet zoo duidelijk voorkwam, dat het vaarwater bij Stavenisse minder goed is dan bij Vlissingen. Zij verlangden omtrent dit punt nader door de Regering te worden ingelicht.

§ 8. Na de wisseling van denkbeelden over de aan den Zuiderspoorweg te geven rigting, werd ook *de wijze van aanleg* besproken. Op nieuw vertoonden zich daarbij eenige voorstanders van het stelsel om de meest belangrijke spoorweglijnen regtstreeks door den Staat te doen aanleggen. Zij bragten echter geene nieuwe argumenten voor dit hun gevoelen te berde, en bepaalden zich tot het beweren, dat, als deze belangrijke aangelegenheid geheel in handen der Regering was, zij meerdere vrijheid zou bezitten om bij het bepalen van de rigting der lijnen alleen met het algemeen belang te rade te gaan en de voortzetting der aangevangen werken naar gelang der in de schatkist voorhanden zijnde middelen te regelen. Enkele andere leden ontveinsden niet, dat de loop, dien de zaak der spoorwegen hier te Lande nam, en de toenemende onzekerheid, of de daaromtrent gedane voorstellen tot het gewenschte gevolg zouden leiden, hen tot het stelsel van Staatsspoorwegen deed overhellen, in de hoop, dat bij de aanneming van dat stelsel althans iets tot stand zou worden gebragt.

Door de behandeling van dit punt werd men geleid tot de vraag, of niet aan de Volksvertegenwoording meer invloed op de bepaling van de rigting der lijnen moest worden gegeven dan thans het geval is. Zoodra die rigting uitsluitend door eene concessie wordt vastgesteld en de wetgeving omtrent die concessie geene andere taak te vervullen heeft dan de bloote goed- of afkeuring van enkele artikelen van finantielen aard, ontstaan al de ongelegenheden en gevaren aan de vaststelling van wetten verbonden, waarop het regt van amendement niet kan worden uitgeoefend. De Volksvertegenwoordigers, die over zulk eene wet te oordeelen hebben, moeten huiveren om zich over hetgeen de hoofdzaak kan worden geacht, een opzettelijk onderzoek te getroosten en bedenkingen te opperen, omdat die bedenkingen toch tot niets kunnen leiden. Maar al te zeer bestaat grond voor de vrees, dat de gewigtigste bezwaren niet genoegzaam gesteld, of door het verlangen om toch eindelijk een spoorweg te bekomen, tot groot nadeel voor het algemeen belang, ter zijde zullen geschoven worden. Aan den anderen kant is, wanneer de Kamer slechts enkele finantiële bepalingen der concessie goed of af te keuren heeft, het gevaar niet gering, dat juist met opzigt tot de rigting, door de concessie vastgesteld, zich kleinere groepen van tegenstanders aan onderdeelen dier rigting vormen, die, vereenigd, ofschoon elk op zich-zelf eene kleine minderheid uitmakende, de wet doen vallen.

Als een middel tot wegneming van die ongelegenheden en gevaren werd het tot stand brengen eener algemeene wet voorgestaan, waarbij de rigting der hier te Lande aan te leggen groote spoorweglijnen in de bijzonderheden wierd vastgesteld. Welligt kon daaraan een ander denkbeeld worden verbonden, namelijk om degenen, die zich met den aanleg van onderdeelen der eenmaal vastgestelde lijnen wilden belasten, daartoe door het verleenen van voorschotten uit 's Rijks kas tegen eene matige rente in staat te stellen. Natuurlijk zou dan het voorschot moeten worden gegund aan hem, die, bij het bezit der meeste waarborgen voor het behoorlijk voldoen aan de aan te gane verpligting, zich sterk maakte om het hoogste bedrag aan rente voor de van Rijkswege verstrekte gelden te betalen. Tegen dit denkbeeld werden echter ernstige bezwaren geopperd. Eene wet van aan te leggen spoorweglijnen zou al de locale belangen, die maar al te zeer zich bij deze zaak doen gelden, in 't harnas jagen, en een strijd doen ontstaan, waaraan welligt geen einde te zien was. De aanleg der spoorwegen zelve zou daardoor verscheidene jaren achteruit worden gezet. Zulk eene voorafgaande bepaling der te volgen rigting werd ook voor de uitoefening van eenen behoorlijken invloed der Volksvertegenwoordiging te dezen aanzien niet volstrekt vereischt. Het gebeurde met de concessie voor den Noorderspoorweg had bewezen, dat de dezerzijds geopperde bedenkingen wel degelijk tot eenig gevolg leidden.

Men antwoordde, dat de bedoelde gevolgen zich dan toch tot finantiele voorwaarden en andere punten van regeling beperkten, niet tot de wijziging der rigting waren uitgestrekt, en dat, zoo al vaststelling eener algemeene wet van lijnen te groote verwikkeling mogt doen vreezen, dan nog de beslissing over het tot stand brengen van eene lijn, als waarvan thans sprake is, niet tot bekrachtiging der in het eenig artikel van het wetsontwerp genoemde artikelen behoefde te worden beperkt. Waarom zou in dat ontwerp ook niet eene omschrijving der lijnen worden opgenomen? De goedkeuring van die lijnen wordt nu toch reeds indirect gevraagd door het voorstel om tot den aanleg daarvan met Rijksmiddelen mede te werken. Men bedoelt niet eene omschrijving in zoovele bijzonderheden, als het latere voorstel van wet tot verklaring van het algemeen nut zal moeten behelzen; maar eene aanwijzing van de hoofdpunten der goed te keuren strekking. Dit ware in een artikel te doen, waarop dan, gelijk op de finantiële voorwaarden, het regt van amendement kon worden toegepast, en alzoo de zekerheid verkregen, dat de rigting in de voorname trekken met het gevoelen der Kamer overeenkwam. In de bepaling der rigting is het algemeen belang althans niet minder dan in de regeling van geldelijken bijstand betrokken. Bij eene concessie als de nu behandelde, zoo als ook bij die van den Noorderspoorweg, waarbij de uitvoering door Rijkshulp gewaarborgd wordt, en de concessionarissen zich de rigting blijkbaar door het Gouvernement hebben laten voorschrijven, scheen zoodanige vaststelling in de wet zelve geen wezenlijk bezwaar te kunnen ontmoeten en eene allezins doeltreffende voorbereiding van de volgende wetten tot verklaring van het algemeen nut. Men meende de toepassing van dit denkbeeld alsnog der Regering met aandrang in overweging te moeten geven.

§ 8. Ook voor zoover men met de rigting, aan den Zuiderspoorweg te geven, vrede had, achtte men de handelwijze der Regering omtrent het verleenen der concessie van dien weg aan de heeren Bredius en van Sypestein geenszins genoegzaam geregtvaardigd. Ook hier weder, even als bij het verleenen van de concessie voor den Noorderspoorweg, schijnt eene bloote keus van personen te hebben plaats gehad en het belang des lands niet genoegzaam behartigd te zijn. Dat belang had toch ontwijfelbaar het openen van gelegenheid tot mededinging gevorderd. Alleen waar zulk eene mededinging is beproefd, bestaan waarborgen, dat het werk op de voorwaarden zal worden volbragt, die voor den Staat het voordeeligst zijn. Te eer moest de Regering zich genoopt hebben gezien om, na het over de rigting van den Zuiderspoorweg met zich zelve eens te zijn geworden omtrent de voorwaarden van aanleg een wedstrijd te openen, daar zij de zekerheid bezat dat het bij dien strijd niet aan gegadigden ontbreken zou. Reeds sedert lang toch zijn onderscheidene aanvrage om concessie voor dien weg ingekomen. Men behoeft, om van andere die niet ter algemeene kennis zijn gekomen, niet te gewagen, slechts de aanvragen van de heeren Suermondt en andere aanzienlijken en kapitalisten, van Riche-Frères te Brussel, van P. Blanchemanche & Comp. en van Lamaison en Saportas te noemen. Er schijnt weinig twijfel aan, dat indien de Regering voorwaarden van toewijzing der lijn openbaar gemaakt, mededingers opgeroepen en de door de begunstigde maatschappij te vervullen verpligtingen bepaald omschreven had, deze en andere vereenigingen zich zouden hebben opgedaan, om naar het verkrijgen der concessie te dingen. Aan navolgenswaardige voorbeelden omtrent de wijze van inrigting van zulk eene uitbesteding der concessie ontbrak het niet. De bepalingen der Fransche wetten van 15 julij 1845 en van 8 julij 1852 geven daarvoor eenen geschikten leiddraad aan de hand.

In plaats daarvan heeft de Regering onderhandelingen aangeknoopt met den heer Bredius, wiens aanvrage om concessie reeds van oudere dagteekening was, hem gedwongen om van zijne oorspronkelijke denkbeelden omtrent de te volgen rigting af te gaan en hem het begrijpen van de Zeeuwsche lijn in zijn plan opgedrongen. Dat kan de goede weg niet zijn om in eene zaak als deze tot uitkomsten te geraken, die met het welbegrepen algemeen belang strooken. De personen, met wie de Regering op zulk eene wijze onderhandelt, moeten wel geneigd zijn om ten slotte alles toe te geven wat men van hen verlangt, daar het in het wezen der zaak de Staat is, die alles betaalt en hen voor te lijden schade waarborgt. Maar zoo doende wordt dan ook elke prikkel weggenomen om de zaak op het zuinigst te berekenen en aan te leggen en den van rijkswege gevraagden onderstand binnen de engste grenzen te beperken.

Nog andere in 't oog vallende bezwaren vloeijen uit zulk eene wijze van verleenen der concessie voort. Zoo is, ongetwijfeld ook ten gevolge van den loop, dien de onderhandeling met de heeren Bredius en van Sypesteyn genomen heeft, in de verleende concessie de bepaling gebragt, dat de werken aan den Zeeuwschen spoorweg eerst een aanvang mogen nemen nadat de weg van Rotterdam naar Maastricht voltooid is. Eerst na zes jaren alzoo mag voor deze lijn de hand aan het werk worden geslagen en in de gunstigste onderstelling kan zij niet dan na tien jaren voltooid zijn. Maar is het niet te vreezen dat de concessionarissen, als het zesjarig tijdperk verloopen is, zich van eene verpligting, die zij huns ondanks op zich genomen hebben, zullen trachten te ontslaan, en dat dus zelfs het ver verwijderd uitzigt op den Zeeuwschen spoorweg niet verwezenlijkt zal worden? Waarom dan niet liever, in het stelsel der Regering zelve, die lijn het onderwerp gemaakt van eene afzonderlijke concessie en deze aan eene der andere vereenigingen, die zich voor dit werk hebben aangeboden, gegund? Het geheele werk is daarvoor belangrijk en kostbaar genoeg. Zoo doende zouden „*de billijke wenschen der provincie Zeeland*" in zoover hebben kunnen worden bevredigd, dat te gelijk met aan den weg van Rotterdam naar Breda ook aan dien van Vlissingen naar Rosendaal de hand wierd geslagen. Wel toonden eenige leden zich, met het oog op de bestaande handelsgemeenschap, niet voor het geven van zekeren voorrang aan de Vlissingsche lijn gestemd; maar ook dezen moesten erkennen, dat gelijktijdige aanvang en aansluiting der beide lijnen niet meer dan billijk was.

Bovendien wordt, meende men, door de zonderlinge gedragslijn, die de Regering ten aanzien van het verleenen van concessie volgt, onregt gedaan aan de aanvragers, die niet tot de begunstigden behooren. Niet zelden blijven zulke aanvragen — en men doelt hier niet enkel op die voor den Zuiderspoorweg — een geruimen tijd geheel onbeantwoord. Soms volgt eene weinig gemotiveerde afwijzing; somtijds ook de wenk om zich met degenen, aan wie de concessie verleend is, zoo goed mogelijk te verstaan. Nu voerde men wel daartegen aan, dat de Regering, zoolang zij het stelsel van concessie volgt, moeijelijk anders handelen kan, en zelfs eenigermate door de bekende motie van orde van 22 februarij 1858 tot het doen eener keus uit de bij haar ingekomen aanvragen van concessie gedwongen is; maar het antwoord was, dat men aan die motie van orde eene geheel andere beteekenis geeft dan zij werkelijk had. De Kamer doelde daarbij niet op concessien van zulk eenen overgrooten omvang als de thans behandelde, maar op veelbelovende spoorwegondernemingen van mindere uitgestrektheid, waarvoor de aanvragen destijds reeds geenszins ontbraken. Juist om het toen bij de Regering heerschend denkbeeld van het gelijktijdig ondernemen van een geheel spoorwegnet tegen te gaan wilde men dat er iets, ware het ook op kleinere schaal, gedaan wierd. In elk geval had men alleen werkelijk gemeende genoegzaam voorbereide aanvragen op het oog: aanvragen, waaraan eene opzettelijke opneming van het terrein en het maken van kaarten en profils op kosten der aanvragers zelven was voorafgegaan. Zulk eene goed voorbereide aanvrage is die van de heeren Bredius en van Sypesteyn voor den Zuiderspoorweg evenmin als die van de heeren Sloet en Reuchlin voor den Noorderspoorweg. Zij kunnen het ook daarom niet zijn, omdat de rigting, door de aanvragers oorspronkelijk voorgestaan, gedurende de onderhandelingen met de Regering aanmerkelijk is gewijzigd. Intusschen heeft dat verleenen der concestie aan personen, die zich niet genoegzaam hebben voorbereid, ten gevolge, dat in de toegestane voorwaarden de hoogst bezwarende bepaling moet worden opgenomen omtrent het gunnen van een tweejarig tijdvak voor het opmaken der plannen, en dat dus jaren verloopen eer de spade in den grond gestoken wordt. Ook uit dit oogpunt wordt door de keus van personen voor de concessie onregt gepleegd jegens anderen, met name hen, die zich de kosten en moeite hebben getroost om hun plan vooraf te doen uitwerken. Men wees daarbij op de heeren Reerink c. s., die in dit opzigt, blijkens de keurig bewerkte plans en kaarten, waarvan zij ook aan leden der Kamer inzage hebben verleend, voor hun plan tot den aanleg van den Noorderspoorweg meer hebben gedaan dan eenig ander concessionaris, en wier arbeid, naar het schijnt, de vergelijking met de uitkomst der opnemingen, van Regeringswege op rijkskosten gedaan, niet behoeft te schromen.

Tor gelegenheid van het melding maken van aanvragen om concessie, die, als zij gedaan worden, de belangstelling van het publiek wekken, maar waarvan het sedert niets meer verneemt, kwam ook eene aanvrage ter sprake voor de lijn van Maastricht naar Nijmegen of Arnhem, waarbij de naam van het huis Rothschildt genoemd was. Eenige leden wenschten bepaald te weten, hoe het met deze aanvrage stond.

Voorts werd, als een voorbeeld van de moeijelijk verklaarbare handelwijze der Regering ten aanzien van dit punt, het gebeurde met de lijn van Scheveningen en 's Gravenhage naar Gouda aangehaald. Daarbij geldt het een werk van beperkten omvang, onmiskenbaar nut en waarvoor het niet moeijelijk kon vallen de vereischte gelden bijeen te brengen. Sedert jaren werd van meer dan ééne zijde de aandacht der Regering op deze lijn gevestigd. Toen in lateren tijd de vice-president der Rhijnspoorwegmaatschappij zich de zaak aantrok en het bepaalde verzoek deed, om voor de benoodigde $2\frac{1}{2}$ millioen eene rentegarantie van den Staat van slechts 3 per cent te verwerven, werd hem geantwoord, dat daarin niet getreden kon worden omdat er reeds andere aanvragen waren gedaan. Inderdaad heeft men van onderscheidene aanvragen voor dien weg gehoord, op geene van welke echter, zoo men wel onderrigt is, ooit eenig antwoord ontvangen is. Daarbij heeft men zich herinnerd, dat de Hollandsche Spoorwegmaatschappij, zoo het schijnt om den aanleg van de lijn te weren, onder een vorig Ministerie zelve de concessie gevraagd en daaraan zekere belofte van spoorversmalling, mits onder genot van een rijks-subsidie, verbonden had. Dat subsidie voor de spoorversmalling is toen niet verleend. Intusschen is dan toch het doel om het werk te keer te gaan bereikt. Thans is er sprake van het doen plaats hebben der spoorversmalling op den Hollandschen spoorweg op Rijks kosten en dat wel op een tijdstip nu een groot deel van het spoor op dien weg vernieuwing behoeft.

§ 9. Gedurende den loop der overweging werd meermalen de klagt geuit, dat de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp in menig opzigt te wenschen overlaat en zoowel aan onvolledigheid en duisterheid, als aan tegenspraak met zich zelve lijdt. Noch de eerste afdeeling, die van *de rigting van den weg* handelt, noch de tweede, die *finantiële beschouwingen* bevat, had voldaan aan de verwachting.

Terwijl men, gelijk reeds vroeger uit dit verslag bleek, de zinsnede over de bestemming van den Zuiderspoorweg, waarmede de memorie aanvangt, gaarne beaamt, zocht men te vergeefs naar een afdoend betoog, dat het gedane voorstel aan die vooruitgezette stelling beantwoordt. In plaats van de zaak in het groot te beschouwen en de overtuiging te wekken, dat de gedane keus der lijn inderdaad met het algemeen belang strookt, daalt de memorie dadelijk tot strijdvragen van ondergeschikten of plaatselijken aard af, en straalt daarin hier en daar vrij duidelijk de neiging door om vooral ook de provincie Zuidholland te bevredigen. Naar mate het gevaar grooter is om geheel de aangelegenheid der aan te leggen spoorwegen op het terrein der locale belangen over te brengen, behoorde de Regering zich zorgvuldiger te wachten om van het onzijdig standpunt, dat steeds het hare moet zijn, af te wijken.

Zonderlinge gezegden treft men in de Memorie van Toelichting aan. Zoo wordt op bladz. 3 beweerd, dat als de zuiderlijn van Rotterdam uit zal gaan en de Vlissingsche lijn zal zijn aangelegd, de voordeelen, welke de haven van Vlissingen aan den groothandel verschaffen kan, niet uitsluitend voor Antwerpen, maar ook voor de Hollandsche koopsteden verkrijgbaar zullen zijn. Men acht het tot stand komen der Zeeuwsche lijn allezins in het belang van het algemeen, maar twijfelt, of de Hollandsche koopsteden daarin een bijzonder voordeel voor zich zullen zien. In elk geval hangt het voorgespiegelde voordeel niet van de gekozen rigting Rotterdam-Breda af. Naar het gevoelen der leden, die de lijn Utrecht-'s Hertogenbosch voorstaan, zou bij het tot stand komen dier lijn Zeeland even goed, zoo niet beter, met Holland verbonden worden.

Evenzoo trok het de aandacht, dat de Memorie van Toelichting bij herhaling verkondigt, dat de geconcessioneerde lijn niet genoegzaam aan het doel beantwoordt, terwijl dan toch de aanvulling, die in het stelsel der Regering door het maken van eenen tweeden rivierovergang tot stand moet komen, zich slechts in een nevelachtig verschiet vertoont. Onderaan op bladz. 3 wordt gezegd, dat de gemeenschap tusschen de zuidelijke en noordelijke provincien door de geconcessioneerde lijn „*slechts gedeeltelijk*" tot stand wordt gebragt. Op bladz. 4 wordt herhaald, dat de geconcessioneerde lijn de eerste is van een meer uitgebreid spoorwegnet, „ *dat* VROEGER OF LATER *het Noorden en Zuiden des Rijks met elkander moet verbinden.*" Maar juist die verbinding is de bestemming van den weg en bij herhaling wordt dus erkend, dat dit doel van geheel het werk niet bereikt wordt! Nu weet men wel, dat tot matiging van dit onmiskenbaar bezwaar zoowel in de Memorie van Toelichting als in de concessie zelve van eene eerste en tweede en derde voorkeur voor de lijnen van 's Hertogenbosch over Grave naar Nijmegen, van Tilburg naar Turnhout en van Helmond naar Eindhoven en Tilburg en naar de Belgische grenzen gesproken wordt. Maar, vroeg men, welke andere beteekenis heeft dat schenken van voorkeur voor andere lijnen aan concessionarissen, die reeds dadelijk meer ondernemen dan zij voornemens waren, dan dat men voor's hands zooveel mogelijk te leur gestelde verwachtingen bevredigen wil? Het komt op al die onderdeelen thans niet aan, maar wel daarop, dat de eerst aan te leggen hoofdlijn in alle opzigten goed gekozen zij en de stam worden kunne, van welken zich op de gemakkelijkste en voordeeligste wijze takken in de onderscheidene rigtingen verspreiden.

In de *finantiële beschouwingen* der Memorie van Toelichting heeft men ongaarne het betoog gemist, dat de aanleg van den Zuiderspoorweg niet anders dan door rentegarantie van het daarvoor benoodigd kapitaal te verkrijgen is. De Regering schijnt te kennen te willen geven, dat, nu het voorbeeld met den Noorderspoorweg gegeven is, voor de Zuiderlijn hetzelfde moet worden toegestaan. Maar die kracht van het voorbeeld schijnt niet genoeg om het aangaan van zulke bezwarende verbindtenissen voor den Staat genoegzaam te regtvaardigen.

Met genoegen las men in dit deel der Memorie van Toelichting, dat de Regering het geraden acht, de baten, die zich in 's Rijks kas bevinden, niet ongebruikt te laten liggen, en dat de renten, die door inkoop van schuld worden uitgewonnen, zeer wezenlijke besparingen zijn. Naar het oordeel van verscheidene leden is echter in de laatste maanden die leer door de Regering geenszins opgevolgd. Zeer aanzienlijke geldsommen liggen ongebruikt in 's Rijks schatkist. Wel verre dat de Regering het mogelijke heeft gedaan om die sommen tot vermindering van onzen schuldenlast te doen strekken, schijnt zij niet eens aan de laatste amortisatie-wet die snelle en krachtige uitvoering te hebben gegeven waarop men rekenen mogt. De gunstige oogenblikken, waarin het mogelijk ware staatsschuld tot eenen betrekkelijk zeer lagen prijs in te koopen, zijn, naar men meent, ongebruikt voorbij gegaan. De bedoelde leden waren van oordeel, dat er grond was om zich over die handelwijze ernstig te beklagen en wenschten daaromtrent opheldering. De bedoelde handelwijze is te onverklaarbaarder, omdat men, in verband met de gezegden van den Minister van Finantien in de zitting der Kamer van den 6den mei jl., het er voor houden moet, dat de Regering de beschikbaar gestelde som van 10 millioen voor amortisatie niet geheel besteed heeft, ook met het oog op zulke groote werken, als de doorgraving van Holland op zijn smalst, waarvan in § 2 van dit verslag gesproken is. Al ware het met de volvoering van zulke groote werken ernst, kan daaraan vooreerst, ook met den besten wil, niet zulk een aanzienlijk bedrag worden besteed, dat zelfs eene bij de wet vastgestelde amortisatie daaronder lijden moet. Op dezen zelfden aanleg van groote werken buiten de spoorwegen schijnt de volgende zinsnede der Memorie van Toelichting te doelen, die zich door raadselachtigheid onderscheidt, en waarvan het laatste gedeelte in strijd is met den aanhef. „Indien de Regering al vrijheid meent te hebben om de ontwerpen tot ondersteuning van groote werken vooreerst nog niet ter zijde te stellen, en alleen in overweging te houden de vraag, of de staatkundige gebeurtenissen vrijheid en gelegenheid geven om reeds nu aan de uitvoering van hetgeen in aanmerking komen kan de hand te slaan, — zij meent dat het onraadzaam moet worden geächt 's lands gewone inkomsten te verminderen, zoolang de vrede in ons werelddeel niet voor goed is hersteld, ten ware men althans het besluit name om al wat de uitvoering van groote werken betreft tot rustiger tijden uit te stellen. Dit laatste zou de Regering betreuren."

In verband met het zoowel hier als op eene andere plaats der Memorie van Toelichting uitgedrukt gevoelen der Regering, dat ten gevolge der groote uitgaven, thans voor den aanleg van spoorwegen en andere groote werken te doen, de voorgenomen vermindering van belastingen op den achtergrond moet worden geschoven, werd door eenige leden met nadruk de wensch uitgedrukt, dat dan toch niet, al kan het totaal bedrag van 's Rijks inkomsten geene aanmerkelijke vermindering ondergaan, alle hervorming van het belastingstelsel ter zijde moge worden gesteld. Zij wezen daarbij op de noodzakelijkheid om aan de wet op het personeel de hand te slaan, en daardoor de bron der verkeerdheden te stoppen, die thans niet zelden in hare toepassing plaats vinden; op de wenschelijkheid eener herziening der patentwet, en op het hoog belang, dat er zoowel voor 's Rijks schatkist als voor de belastingpligtigen in gelegen zou zijn, door het opvolgen van het wettelijk voorschrift omtrent de herziening van het kadaster voor de gebouwde eigendommen, de belasting dier eigendommen op billijker en meer evenredigen grondslag te vestigen. (Hier volgen opmerkingen betrekkelijk eenige artt. van de Concessie.)

§ 10. Ofschoon, gelijk reeds uit het verslag wegens den Noorderspoorweg gebleken is, vele leden geenszins ingenomen zijn met het stelsel om de provincien en gemeenten tot de kosten van aanleg van zulk een weg te doen bijdragen, of althans de soort van zedelijken dwang, tot het verkrijgen dezer bijdragen voor den Noorderspoorweg uitgeoefend, sterk afkeuren, heeft het bevreemding verwekt, niets hoegenaamd wegens zulke bijdragen voor den Zuiderspoorweg te vernemen. Er bestaat nu in dit opzigt tusschen de beide ondernemingen eene ongelijkheid, die tot groot onregt leidt. Er zijn gemeenten in het noorden, die welligt meer hebben toegezegd dan hare krachten toelieten en welker finantiewezen door de bijdragen gedurende eene reeks van jaren zal worden gedrukt. Mogen, als niets van het zuiden gevorderd of door de gemeenten aldaar gegeven wordt, die te voorbarig aangegane verpligtingen in stand blijven? Er waren leden die het tegendeel volhielden en het wenschelijk rekenden, dat al de gemeenten in het noorden des Rijks van de aangegane verpligting om tot den aanleg van den spoorweg aldaar bij te dragen, ontheven wierden.

VAN WINTERSHOVEN.
THORBECKE.
VAN DEINSE.
HEEMSKERK.
DELPRAT.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.